

Omheining

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE "OMHEINING" TE HEINO

NUMMER **1** 30^e JAARGANG - MAART 2010

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino
30e jaargang - nummer 1 - maart 2010

INHOUDSOPGAVE

- blz. 02 Van de redactie
- blz. 03 Spreekende foto's (79) - J.K. Pruim-Reinders
- blz. 05 Laag Zuthem - Straatnamen en hun geschiedenis, deel 1 - M. Keizers
- blz. 11 Toen en Nu - D.A. Weulink-Jansen
- blz. 12 Naar dezelfde school (4) - A.B. Hoefsloot
- blz. 14 Rooms-katholieke Vrouwenbeweging - J.K. Pruim-Reinders
- blz. 15 Expositie historie Sökkestoppers - R. Buitenkamp
- blz. 16 Opa's tuin - A. Albrecht
- blz. 19 Al weer 20 jaar geleden - M.S.H. Donath-Hoppen
- blz. 23 Van de bestuurstafel
- blz. 24 Colofon

Van de redactie

Allereerst wil ik u namens de redactie een heel gelukkig en gezond 2010 toewensen. We hopen dat we u in het komende jaar weer leuke en interessante afleveringen van het contactblad kunnen aanbieden.

Marije Keizers uit Lierderholthuis heeft voor haar studie niet alleen de herkomst van de straatnamen uit haar woonplaats onderzocht, maar ook die van Laag Zuthem. In dit nummer kunt u kennis nemen van de eerste aflevering van haar werkstuk.

De rubriek 'Alweer 20 jaar geleden', verzameld door Marijke Donath, laat zien hoeveel er in 20 jaar kan veranderen.

Toon Hoefsloot bezocht de familie Van Munster uit Laag Zuthem waarvan drie generaties op dezelfde school hebben gezeten.

Arja Albrecht vertelt in haar verhaal van wie zij de liefde voor de natuur, met name wilde planten, heeft meegekregen.

Er wordt weer druk gewerkt aan een tentoonstelling. Over deze tentoonstelling van het 44-jarig bestaan van de carnavalsvereniging 'De Sökkestoppers' treft u in deze 'Omheining' een artikel aan.

We wensen u veel leesplezier.

Namens de redactie
Dieni Weulink

De kopij voor het juninummer verwachten we voor 1 mei.

Met dank aan de correctoren:

M. Donath-Hoppen, N. Elsinga, T. Hoefsloot, J. Melenhorst,
N. Nijland-v. Egmond, J. Peters, W. Steenbergen en J. Tijhuis.

Spreekende foto's (79)

J.K. Pruim-Reinders

Een foto van Dina Dijkslag en Oarnd (Arend) Knopert, gemaakt in hun verlovingsstijd. Beiden hebben dezelfde voorouders, want Arend Jan Knopert trouwt op 7 augustus 1924 te Dalfsen met zijn nicht Arendina Johanna Dijkslag.

De geschiedenis van de familie Knopert begint bij Egbertdiena Knopert, geboren te Holten op 24 mei 1778. Zij bevalt op 7 april 1808 van een zoon, waarvan de vader onbekend is. Het kind krijgt de naam Albert en wordt in de Dijkhoek, gemeente Holten, geboren. Hij blijft het enige kind van Egbertdiena. Op oudere leeftijd trouwt zij met Zwier Wermink. Dit huwelijk blijft kinderloos. Als jongeman vertrekt Albert als boerenknecht naar Rechteren onder Dalfsen. Daar ontmoet hij Johanna Jansen en op 26 april 1839 stappen zij in Dalfsen in het huwelijksbootje. Het echtpaar krijgt drie zonen: Evert, Arend Jan en Lefert. Wanneer de jongste zoon vijf jaar is, overlijdt Albert Knopert op 44-jarige leeftijd. Zijn weduwe, Johanna Jansen, hertrouwt een jaar later met Gerrit Jan Seinen, die eveneens uit Rechteren afkomstig is. Uit dit huwelijk wordt een dochter Jennigjen geboren. Gerrit Jan Seinen overlijdt in Rechteren op 24 maart 1879 en zijn echtgenote op 9 januari 1894 in Welsum.

Zoon Arend Jan Knopert is de enige die voor nakomelingen zorgt. Zijn beide broers Evert en Lefert blijven namelijk ongehuwd. Arend Jan trouwt met Geertje Gelderman en zij krijgen 10 kinderen, 7 meisjes, 2 jongens Albert Jan en Antonie, en een kindje dat levenloos wordt geboren.

Van dit gezin laten wij een familiefragment volgen.

Arend Jan Knopert.

Geboren: Dalfsen, 4 september 1843.

Overleden: Dalfsen, Welsum, 13 november 1895.

Zoon van: Albert Knopert en Joanna Jansen.

Beroep: landbouwer.

Adres: Welsum, gemeente Dalfsen.

Huwelijk: Zwollerkerspel 21 januari 1869 met

Geertje Gelderman, geboren Zwollerkerspel,

Harculo, 10 december 1846, overleden

Dalfsen, Welsum, 23 augustus 1918

Dochter van Jacob Gelderman en Tonia

Bruggeman.

Na het overlijden van haar man hertrouwt

Geertje Gelderman te Dalfsen op 6 januari

1897 met Jan Beltman. Zoon van Gerrit Jan

Beltman en Everdiena Seinen.

Kinderen:

1. **Gerritdina**, geboren Dalfsen 27 mei 1869, overleden Dalfsen 28 mei 1869.

2. **Tonia**, geboren Dalfsen 30 mei 1870, overleden Dalfsen 18 oktober 1881.

3. **Albert Jan**, geboren Dalfsen 26 april 1872, overleden Raalte 14 augustus 1936, gehuwd Heino 20 november 1895 met Geertje Jolink. Dochter van Jan Jolink en Lutje Grolleman.
4. **Johanna**, geboren Dalfsen 7 september 1873, overleden Hengelo 25 december 1947, gehuwd Dalfsen 13 december 1900 met Jan Velthuis, tuinder. Zoon van Jan Velthuis en Jacobje van de Belt.
5. **Jennigje**, geboren Dalfsen 8 augustus 1875, overleden Dalfsen 4 mei 1926, gehuwd Dalfsen 11 mei 1905 met Anton Jalink, landbouwer. Zoon van Anton Jalink en Berendina van den Bosch.
6. **Leida**, geboren Dalfsen 21 december 1876, overleden Dalfsen 30 juni 1936, 1e huwelijk Dalfsen 13 mei 1897 met Hendrik Jan Dijkslag, landbouwer. Zoon van Hendrik Dijkslag en Derkje Borger. 2e huwelijk Dalfsen 8 september 1921 met Evert Jan Nijkamp, landbouwer. Zoon van Jan Nijkamp en Gerrigjen van Dijk.
7. **Geertje**, geboren Dalfsen 19 september 1879, overleden Dalfsen 29 januari 1881.
8. **Tonia**, geboren Dalfsen 26 juni 1882, overleden Dalfsen 6 september 1883.
9. **Levenloos**, Dalfsen 20 juni 1884.
10. **Antonie**, geboren Dalfsen 12 september 1885, gehuwd Dalfsen 30 maart 1911 met Geertje Borgert. Dochter van Jannes Borgert en Asselina Nijkamp.

Arend Jan, één van de zes kinderen van bovengenoemde Albert Jan Knopert en Geertje Jolink, trouwt te Dalfsen op 7 augustus 1924 met een dochter van Leida Knopert en wel zijn nicht Arendina Johanna Dijkslag. Het huwelijk wordt gezegend met 14 kinderen. Arend Jan die eerst in Dalfsen woont en daarna in Raalte, wordt op 11 december 1929 met zijn gezin ingeschreven in het bevolkingsregister van Heino op het adres B 262, nu Berkendijk 7. Helaas wordt het huis in 1933 door brand verwoest. In verband daarmee vraagt Arend Jan Knopert op 19 augustus 1933 een vergunning aan voor een nieuw te bouwen woonhuis. De Berkendijk was toen nog een zandweg en in die tijd was er nog geen waterleiding, elektra en gas aangelegd.

Toen het huis van gemeentesecretaris Hartholt omstreeks 1955 aan de Bendijksweg te koop kwam, kocht Arend Jan Knopert dit huis, dat al modernere voorzieningen had. Momenteel wonen daar vier zonen van hem.

-
- Geraadpleegde bronnen:
  - Archief Vereniging voor Heemkunde 'Omheining': burgerlijke stand Heino, bevolkingsregisters Heino en familie-advertenties.
  - HCO Zwolle: burgerlijke stand Dalfsen.
  - Internet: Genlias.
- Met dank aan de gebroeders Knopert voor hun onmisbare hulp voor wat betreft de informatie over hun voorouders.

'n Alerdinck

Henk van der Veen sr.

Närgens – in – mien ogen –
stoat er òòlde beuken zoas doar,
närgens breedvertakte reuzen
zó stoer en stärk, zó zwoar.
Bòveneerdse lèvenskracht
hef disse hoge tempels
töt wasdom 'bracht.

En dan mu'j fluusterend proaten,
zo wödden oons eleerd,
zodet de vrome wijding
niet wödt ontweerd...
En spölt deur 't jonge loof
gedemppte zunneshien,
dan wee'k het vaste:
närgens in Salland
he'k zó iets moois ezien.

Uit: *Op z'n Heinoos deel 4*

Laag Zuthem - Straatnamen en hun geschiedenis

Marije Keizers

Deel 1

1. Inleiding: De biografie van een landschap

Mensen kijken op verschillende manieren naar het landschap. Deze visie op het landschap wordt beïnvloed door verschil in opvoeding, maar bijvoorbeeld ook de tijdgeest. Toch heeft iedereen met hetzelfde landschap te maken. Wij worden gevormd door het landschap, maar vormen tegelijkertijd zelf ook het landschap. Archeologie, architectuurgeschiedenis, historische geografie, cultuurhistorie en ecologie zijn in dat opzicht nauw met elkaar verbonden; de keuzes van de mensen beïnvloeden de wording van het landschap, de mens geeft er vorm en betekenis aan. Het landschap heeft zijn vorm gekregen door grote gebeurtenissen, maar ook door individuen die in de anonimiteit zijn verdwenen. De processen van vorming en wording van het landschap zorgen ervoor dat men een band opbouwt met het landschap. Deze vorming van het landschap ontstaat door concepten die men uitwerkt, waaraan ideeën uit een bepaalde tijdgeest worden meegegeven. Het landschap is daarom nooit hetzelfde geweest, het is in beweging en zal altijd blijven veranderen. Er hebben allerlei mensen gewoond in verschillende tijden, waardoor er een soort gelaagdheid is ontstaan; verschillende elementen uit verschillende tijden hebben elkaar vervangen of zijn samengegaan. Elementen van vervlogen tijden zijn bijvoorbeeld nog waar te nemen aan de hand van architectonische kenmerken in de huizenbouw, andere elementen zijn alleen nog via archeologische vondsten te achterhalen. Het verleden is te zien op oude foto's en in verhalen te lezen. Veel elementen zijn echter definitief verloren gegaan; ze zijn door geen van de bovengenoemde vakgebieden nog te achterhalen. Ook is vanuit onze tijdgeest niet altijd te begrijpen of te interpreteren hoe het landschap vroeger werd ingericht. Al in het onderzoek naar de straatnamen van Laag Zuthem kwam de veran-

derde tijdgeest naar voren; bronnen van jaren geleden worden nu niet meer als vanzelfsprekend gezien en roepen soms een ander beeld op dan recentere bronnen.

De straatnamen van Laag Zuthem zijn een goed voorbeeld van hoe elementen uit het landschap in de samenleving zijn binnengedrongen en uiteindelijk zijn vertaald in straatnamen. Deze namen zijn tegenwoordig vanzelfsprekend te noemen. Slechts enkelen zullen nog weten waaraan deze namen refereren. Aan de straatnamen van Laag Zuthem is nog voor een deel te zien hoe het dorp er vroeger mogelijk uitgezien heeft; de straatnamen weerspiegelen voor een deel de geschiedenis van het dorp. Nabij Laag Zuthem bevinden zich bijvoorbeeld een havezate en een buitenplaats, die beide hun naam aan een straat hebben gegeven.

Laag Zuthem is een klein dorp in Salland. Het lag tot 1967 in Zwollerkerspel en is daarna toegevoegd aan de gemeente Heino. Nog steeds ligt het dorp op de grens van de gemeente.

2. Plaatsnamenaanduidingen

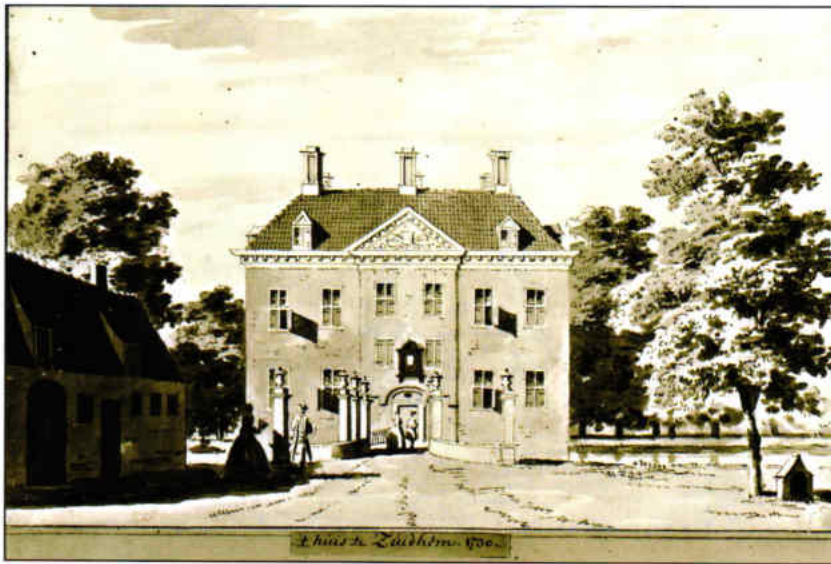
De Lierderholthuisweg, Zuthemerweg en Zwolseweg geven aan waarheen deze wegen leiden. In de volgende paragrafen wordt over Lierderholthuis en Laag Zuthem vermeld hoe deze dorpen aan hun naam komen.

2.1

De Zuthemerweg begint in het dorp Heino en loopt vanaf de rand van Heino via het buitengebied door Laag Zuthem naar Zwolle. De Zuthemerweg, een afsplitsing van de Zwolseweg, loopt door Laag Zuthem. In Laag Zuthem gaat de Zuthemerweg over in de Kolkweg, deze loopt verder richting Hoog-Zuthem. Hoog-Zuthem is een buurtschap van Zwolle.

De naam Zuthem is afkomstig van een nabij

*Huis te Zuthem.
Tekening door
Abraham de Haen
(Universiteit Leiden).*

gelegen en gelijknamige, verdwenen havezate. Zuthem is de oorspronkelijke benaming voor het oudere Hoog-Zuthem. Hier stond ook de havezate, welke tot het schoutambt Zwolle behoorde. De naam Zuthem is voor het eerst uit 14e eeuwse bronnen bekend; de eerste vermelding dateert uit 1338. Diverse hoeven werden door de Sint Lebuinuskkerk uit Deventer in dat jaar in erfpacht gegeven aan Alof van Suythem. Men kreeg hierbij, net als de edelen van de provincie, ook de Ridderschap en men mocht zitting nemen in de Statenvergadering. Het achtervoegsel -hem duidt echter op een oudere datering. Dit is namelijk afkomstig van -heim en komt uit de 8e -10e eeuw.

De familie Van Zuthem woonde altijd in Zwolkerkspjel in het hof van Suythem. Pas in de 16e eeuw was er sprake van een havezate. De havezate is een van de grootste van Overijssel geweest, maar is desondanks in de 17e eeuw in verval geraakt en afgebroken door de familie Van Pallandt.

Op dezelfde plek is een nieuw huis door deze familie gebouwd.

Dit huis werd vervolgens na veel eigendomswisselingen in 1805 te huur gezet en in 1807 afgebroken. Op het terrein van de havezate bleven twee woningen en een schuur bestaan. Tegen-

woordig rest enkel de boerderij van wat eens de havezate Zuthem was.

De Zwolseweg en Zuthemerweg waren onderdeel van de vroegere Zandsteeg, welke van Zwolle, via Laag Zuthem en Heino, richting Lemelerveld liep. Dit is een van de oudste wegen van de gemeente Heino. Vermoedelijk was deze weg, evenals andere zandwegen, al vanaf de prehistorie in gebruik. Zandstegen waren niet het hele jaar begaanbaar. Bij slecht onderhoud door de marke Heino of de stad Zwolle waren ze onbegaanbaar in natte maanden.

2.2

De naam Zwolseweg spreekt in principe voor zich. Deze weg loopt vanaf het dorp Heino door het buitengebied van Laag Zuthem naar Zwolle. Deze weg wordt niet het hele traject Zwolseweg genoemd, maar krijgt onderweg ook de benamingen Heinoseweg en Ganzepanweg. Vanaf Zwolle lijkt de weg zich richting Kampen te vervolgen en wordt daar weer aangeduid als Zwolseweg. In oostelijke richting wordt het de Almeloseweg. Daarnaast lopen er ook wegen met de benaming Zwolseweg, vanuit Deventer, Ommen, Hardenberg en Apeldoorn naar Zwolle.

Een boerderij staat nu op de plaats van Huis te Zuthem.

2.3

Lierderholthuisweg

De Lierderholthuisweg is vernoemd naar het naburige dorp Lierderholthuis. Deze weg liep vroeger langs de Oude Wetering, die in Laag Zuthem uitkwam op de Nieuwe Wetering. Deze weg werd vroeger ook wel de Oude Weteringsweg genoemd. Tegenwoordig is dit de doorgaande weg door Lierderholthuis, die van Wijhe via Laag Zuthem richting Zwolle voert. De Lierderholthuisweg loopt niet meer door Laag Zuthem, maar is omgelegd en gaat er nu net omheen. De naam Lierderholthuis heeft op verschillende tijden in de geschiedenis vorm gekregen. De recentste is gerelateerd aan erve Lierderholthuis; hier stond vroeger de schuurkerk, waar Katholieken uit de wijde omgeving samen kwamen.

De naam Lierderholthuis is in twee delen te splitsen; Lierder en Holthuis. Holthuis betekent dat iemand een huis op het holt had, waarbij holt landbezit in een polder betekent. Het gedeelte Lierder- is als volgt te verklaren; de polder waarin het dorp Lierderholthuis ligt is het Lierderbroek. Een broek is een laaggelegen, nat gebied. De Lierderbroek werd vroeger Lyrebrouck of Leerebrouck genoemd. Leere bete-

kent leeg in het Duits. Dit alles geeft aan dat het Lierderbroek leeg is gemaakt, ofwel bemalen en daarom nu een polder is.

3. Huizen en personen

Namen van boerderijen en families droegen vroeger vaak een en dezelfde naam. In Laag Zuthem zijn veel van deze boerderijnamen weer gebruikt in de naamgeving van de straten.

3.1

Hagenweg

Grote Hagenweg

Hageman is een familienaam en boerderij Hagemans, in de Grote Hagen, was familiebezit. Uit deze namen zijn de Hagenweg en de Grote Hagenweg ontstaan. Er was sprake van zowel een Grote als een Kleine Hagen. Het Kleine Hagen was een katerstede ofwel een eenvoudige boerderij. Het Grote Hagen was daarentegen een grotere boerderij.

Eind 14e eeuw begon men met het ontginnen van het Lierder- en Molenbroek. Ook het gebied rond de Grote en Kleine Hagen viel hieronder. De ontginningen vonden waarschijnlijk plaats vanuit de huidige Hagenweg.

Den Alerdinck.

3.2

In 1840 wordt er melding gemaakt van het Weegel, wanneer ene Gerrit Helmus met zijn gezin naar deze boerderij verhuist. De boerderij ligt tegenwoordig aan de Langeslag. Gerrit Helmus werd raadslid van de gemeente Heino en heeft in 1862, samen met anderen, de Gereformeerde Kerk aan de Langeslag opgericht. Hiervan werd hij voorganger. Daarvoor was hij Nederlands - hervormd en ging in Heino naar de kerk. Hij heeft zich bij de Afscheidenen gevoegd, net voordat hij de kerk in Laag Zuthem oprichtte.

3.3

Al in 1421 wordt Den Alerdinck genoemd in oude bronnen; Beernt Alerding bewoonde het landgoed ten tijde van de uitbraak van de pest. In 1445 wordt Egbert to Alerding opnieuw in bronnen genoemd wanneer de dijken van de IJssel zijn doorgebroken. De naam Alerdinck suggereert dat deze ouder is dan de 15e eeuw. Namen eindigend op -ing en -ink stammen namelijk uit de 8e tot en met 14e eeuw. De betekenis hiervan is 'het goed van Alert/Aaldert'. Op Den Alerdinck heeft onder andere de familie Van Uiterwijk gewoond. Deze familie heeft tevens het erve Lierderholthuis in bezit gehad.

Den Alerdinck behoorde vroeger tot het schoutambt Dalfsen en later tot de gemeente Dalfsen. In 1818 ging het noordelijke deel van de gemeente Dalfsen over naar de gemeente Nieuw-leusen en het zuidelijke deel, met Den Alerdinck en de Colckhof, naar de gemeente Heino.

In 1648 was er een discussie of Den Alerdinck wel of niet een havezate genoemd mocht worden. De familie Van Uiterwijk werd uiteindelijk medegeedeeld dat de Ridderschap en de Statenvergadering besloten hadden dat Den Alerdinck een havezate genoemd mocht worden. De bewoners kregen hiermee jachtrechten, maar ze mochten niet jagen bij de nabijgelegen havezaten. Om toegelaten te worden tot de Ridderschap moest men van adellijke afkomst zijn, een havezate bezitten en bewonen, en tot de Hervormde Kerk behoren. Een andere bekende familie, die de havezate bewoond heeft, is de familie Van Sonsbeeck. Onder beheer van deze familie werd bijvoorbeeld de zeedijk aangelegd, een dijk die het water van de Zuiderzee tegen moest houden. Ook zorgde zij ervoor dat zowel Den Alerdinck als de Colckhof groots verbouwd werden en er bij Den Alerdinck een landschappelijke tuin werd aangelegd.

In 1868 kreeg de toenmalige bewoner van Den Alerdinck, baron Van Dedem, de opdracht een deel van de muren en bijgebouwen af te breken

De Colckhof.

vóór 1 mei 1869. Het een en ander is veranderd onder het beheer van Van Dedem en waarschijnlijk waren dit de laatste aanpassingen en hebben die Den Alerdinck eruit laten zien, zoals het er tegenwoordig nog steeds uitziet. Naast Den Alerdinck bestonden ook Veld-Alerdinck en Klein-Alerdinck, beide boerenerven. Tegenwoordig zijn hier nog maar enkele gebouwen van over.

3.4

Het Solen is afgeleid van dit Solenspieker dat Laag Zuthem vroeger rijk was. Deze spieker stond bij het punt waar de Nieuwe Wetering en toenmalige Oude Wetering samenkwamen. Een spieker is oorspronkelijk een schuur waarin de opgehaalde pacht in natura, zoals graan, werd opgeslagen. Vanaf de 18e eeuw werden deze gebouwen steeds groter. Solen is afgeleid van Johannes de Sola, de 17e eeuwse eigenaar van het spieker. Hij wordt ook wel Van Solar of Van Soelen genoemd. Het woord 'sole' betekent ook een natuurlijke kolk, oftewel een drinkplaats voor vee.

Evenals de naastgelegen Colckhof, even verderop besproken, was het Solenspieker in bezit van baron Van Voorst tot Voorst. Beide spiekers hebben als toevlucht gediend voor Rooms Katholieken en hun paters. Deze werden ten

gevolge van de Hervorming verbannen. De katholieke diensten op het Solenspieker vonden plaats van 1682 tot 1685. Hierna verplaatsten de diensten zich naar het erve Lierderholthuis. Zowel het Solenspieker als de Colckhof hebben vroeger waarschijnlijk bij Zwollerkerspel gehoord, al lagen ze precies op de grens tussen Zwollerkerspel en Heino. Er stond bij het Groot-Alerdinck een tolhuisje, wat aangeeft dat hier de grens tussen de twee gebieden zou hebben kunnen liggen.

3.5

Niet elke havezate was vroeger een adellijk huis. Veel van deze gebouwen waren vroeger niet meer dan een boerenerv, soms voorzien van een heerschapkamer. Dit soort huizen, ook wel spiekers genoemd, kwamen redelijk vaak voor vanaf de 17e eeuw. De latere huizen werden er voor of achter gebouwd en waren groter. De Colckhof is een dergelijke spieker.

Na het huwelijk tussen de dochter van de eigenaar van het Solenspieker en de eigenaar van de Colckhof, werden de bezittingen samengevoegd. De Colckhof en het Solenspieker zijn dus nauw met elkaar verbonden. In oude bronnen is soms niet duidelijk welke van de twee

bedoeld wordt; omdat ze ooit een geheel vormden door het genoemde huwelijk, blijft de onduidelijkheid bestaan. Ook de Colckhof is in de 18e eeuw in het bezit geweest van de familie Van Sonsbeeck.

Het is niet duidelijk of de Kolkweg is afgeleid van de Colckhof. In het buurtschap Hoog-Zuthem bevond zich namelijk ook de buitenplaats Kolk.

3.6

In 1778 kreeg Pieter Hubert, namens erfgenaam Catherina Muntz, het landgoed De Bredenhorst in bezit. Aannemelijk is dat deze familie haar naam aan deze straat heeft gegeven. In 1791 lag er een vonder, een simpele brug van planken, over de Nieuwe Wetering aan het begin van de Hubertsallee; de Hubertsbrug. De marke Heino had als taak om bruggen aan te leggen. In de marke bevond zich een aantal bruggen. Men moest meestal tol betalen om deze bruggen te passeren.

Op de plek waar de Oude en Nieuwe Wetering samen komen, even voorbij de Hubertsbrug en net voordat je Laag Zuthem binnengaat, ligt de Tijl Uilenspiegelbrug. Deze brug is sinds 1904 van steen. De brug is aan zijn naam gekomen door een volksverhaal van Tijl Uilenspiegel. Het verhaal luidt dat deze Vlaamse schavuit onder deze brug ging staan om te schuilen voor een regenbui. In de regen waren diverse boeren nog bezig om hooi van het land te halen. Tot zijn middel in de Wetering, lachte hij de boeren uit die drijfnat langskwamen: “Domme boeren, waarom gaan jullie niet net als ik schuilen onder de brug!”

Literatuurlijst

- Bieleman, J. 1980: Heino. Een geschiedenis van mens en plaats, Zwolle.
- Compaan, C.D./D. van de Klippe 1993: Stegen en wegen in Heino (9), in: Omheining, 54-61.
- Gevers, A.J./A.J. Mensema 1983: De havezaten in Salland en hun bewoners, Alphen a/d Rijn.
- Groot Beumer, T./L. Ogink 1977: Het dorp aan de Oude Wetering. Historisch overzicht van het dorp Lierderholthuis, Groningen
- Grootenhuis, W. 1986: Den Alerdinck, in: Omheining, 45-91.
- Grootenhuis, W. 1991: Laag Zuthem en het kerspel van Swoll, in: Tien jaar Omheining. Een bloemlezing, 39-54.

- Huijsmans, W./M. Schneiders 1995: De Aalvanger. Geschiedenis van een erve en goed, in: Archeologie en bouwhistorie in Zwolle 3, Zwolle, 61-85.
- Hupperetz, W. 2004: Het geheugen van een straat. Achthonderd jaar wonen in de Visserstraat te Breda, Utrecht.
- Hutten, G.A. 1999: Het erve Lierderholthuis aan de Oude Wetering in Heino. De ontwikkeling van boerenervre tot kerkdorp, in: Omheining, 3-13.
- Janssen, J. 2006: Vooruitdenken en verwijzen: de (re)constructie van het platteland in Zuidoost-Brabant, 1920-2000 (diss. Universiteit van Tilburg), Tilburg.
- Keizers, M. 2007: Lierderholthuis. De geschiedenis van een dorp aan de hand van de straatnamen, Lierderholthuis.
- Kolen, J.C.A. 2005: De biografie van het landschap. Drie essays over landschap, geschiedenis en erfgoed, Amsterdam.
- Linde, G.W. van der 1931: Heino's kerkelijk en burgerlijk verleden, Wijhe.
- Pot, C.W. van der 1950: Zwolle's omgeving omstreeks 1900, Zwolle.
- Pruijm-Reinders, J.K. 1998: Sprekende foto's (38), in: Omheining, 18-19.
- Rientjes, A.E., 1931/1932: Uit de geschiedenis van de Marke en Schoutamp van Heino, Heino.
- Samuels, M.S. 1979: 'The Biography of Landscape', in: D.W. Meinig (ed.): The Interpretation of Ordinary Landscapes, New York/Oxford, 51-88.
- Smolders, A. 1989: De geschiedenis van de Overijsselse kanalen, Zwolle.
- Wessels, H. 1994: Van Heino naar Bergeijk en weer terug. Een verre reis van de familie Hageman, in: Omheining, 74-81.
- Wyck, H.W.M. van der/J. Enklaar-Lagendijk 1982: Herinnering aan twee Overijsselse Buitenplaatsen: "Den Alerdinck" en "Het Warmelo", Bussum.

Oproep

De vereniging voor heemkunde 'Omheining' is naarstig op zoek naar iemand die bereid is voor de vereniging foto's te maken.

Hij of zij dient in het bezit te zijn van een digitale camera. Het gaat met name om het fotograferen van bestaande objecten en activiteiten die in het dorp georganiseerd worden.

Opgave en/of meer informatie bij

Dieni Weulink, Korenbloem 1,
telefoon 391698 of 06 10 08 71 23.
Een mail sturen kan ook:
ton.weulink@kpnplanet.nl.

Toen

Dit winterse plaatje is gemaakt op 1 november 1906. We zien hier de Rozendaelseweg die links ombuigt richting dorp Heino en rechtdoor overgaat in de Bendijksweg. Rechts, achter de bomen is 'De Vloedgraven' te zien. In de sneeuw zijn de karrensporen duidelijk zichtbaar. De wegen werden toen nog niet echt sneeuwvrij gemaakt.

Nu

Deze foto werd gemaakt in december 2009. Ook toen lag er sneeuw. Op zich verschillen de foto's niet zo veel. Wel is heel duidelijk dat het verkeer in de loop der jaren behoorlijk is veranderd. Er wordt nu rijkelijk met zout gestrooid, opdat het autoverkeer geen hinder ondervindt van de sneeuwval.

Naar dezelfde school (4)

Toon Hoefsloot

Achter de smetteloos witte gevel van basisschool De Linde in Laag Zuthem gaat een historie van maar liefst negentig jaar schuil. Op vijf januari 2010 werd de negentigste verjaardag feestelijk gevierd met een aantal leuke activiteiten.

Drie generaties van de familie Van Munster die in deze aflevering aan bod komen maken deel uit van die lange historie.

1e foto

De eerste foto had eigenlijk een klassenfoto moeten zijn uit het oorlogsjaar 1942, een karakteristieke foto die helaas niet geschikt was om te worden afgedrukt. Er is naarstig naar een goed alternatief gezocht en het moet gezegd worden: dit is ook een prachtig plaatje! Het trio is vóór de school gefotografeerd. In het midden van de foto staat Henk van Munster, in 1934 geboren in Laag Zuthem. Hij wordt geflankeerd door zijn zussen Hennie (rechts) en Femie. Henk is de op één na jongste zoon uit het gezin van Willem van Munster en Femie Borger, allebei geboren in Wijhe. Willem en Femie kregen zeven kinderen.

Zoon Henk stapte op 31 augustus 1961 met Femke

Teusink uit Den Ham in het huwelijksbootje. De allereerste ontmoeting met Femke heeft hij eigenlijk te danken aan zijn zus Hennie die destijds in Zwolle de opleiding voor verpleegster volgde. Femke deed dezelfde opleiding en toen Henk op een keer zijn zus uit de stad moest ophalen, liep hij Femke tegen het lijf. Het is dus duidelijk niet bij die ene ontmoeting gebleven! Zij kregen vijf kinderen.

Henk nam het bedrijf van zijn vader over; menigeen herinnert zich vast nog wel de vrachtwagensloperij van Van Munster midden in het dorp.

2e foto

Op deze foto uit 1977 staat een vrolijk stel, kennelijk aangestoken door een grappende schoolfotograaf. Zelfs de jonge meester Gerard Ulderink kan een glimlach niet onderdrukken! De achtjarige Dick van Munster, bovenste rij tweede van rechts, staat er met zijn lichtblonde haardos ook breedlachend bij.

Na zijn schoolloopbaan is Dick in 1986 aan het werk gegaan bij bakkerij Westerbeek in zijn eigen dorp. Hij heeft onder andere die overheerlijke krentenbroden gebakken, waar de bakkerij in de wijde omgeving om bekend stond. In 1997 stopte het bedrijf, waarschijnlijk tot verdriet van vele fijnproevers. Dick verkaste naar Dixons, eerst in Deventer en later Zwolle, waar hij ook twaalf jaar heeft gewerkt. In 2009 maakte hij de overstap naar 1-2-3-Machinerhuur te Raalte. Dick trouwde op 7 mei 1992 met Gerrie Maat (1970) die aan de Zuthemerweg in Heino woonde.

De vader van Gerrie kwam indertijd regelmatig met paard en wagen naar het bedrijf van Henk van Munster om brandstof te halen voor de melkmachine. De kleine Dick mocht dan wel eens een stukje meerijden en naast hem op de bok zitten. Hij zal toen zeker niet vermoed hebben dat hij naast de man zat die jaren later zijn schoonvader zou worden! Gerrie en Dick hebben drie kinderen: Liza (2000), Niels (2002) en Bas (2006). Dick noemt Bas 'zijn mooiste verjaardagscadeautje ooit'. Bas is op 17 maart geboren en dat is namelijk ook de geboortedag van Dick zelf.

3e foto

Op de foto uit het schooljaar 2008-2009 zien we Niels, zittend op de tweede rij, direct naast meester Gerard. De gelijkenis met zijn vader op foto 2 van ruim dertig jaar eerder is treffend: ook Niels zit er ontspannen en lachend bij.

Ook meester Gerard geniet nog steeds zichtbaar van zijn prachtige vak; hij kan met trots zeggen dat hij twee generaties van de familie Van Munster heeft onderwezen!

2e foto

3e foto

Rooms-katholieke Vrouwenbeweging

J.K. Pruim-Reinders

Een 'stukje' geschiedenis uit de tijd van onze ouders en grootouders.

De hierbij afgebeelde foto plaatsten we in de Heino Koerier van september 2009. Wij kregen daarop diverse reacties. De foto werd gemaakt bij het R.K. parochiehuis aan de Canadastraat, nu Oosteinde. Van links naar rechts: Jo Zunnefeld, dochter van schoenmaker Zunnefeld; Mina Sloomman van de Hogeboeksweg, ingetreden in het klooster als zuster Alouise of het is Maria van Sonsbeeck, dochter van de burgemeester, ingetreden in het klooster in 1936; Corrie Kamphof, dochter van slager Kamphof; kapelaan Th.G.M. Jacobs; Dinie van Schooten, dochter van vrachtrijder Van Schooten van de Dorpsstraat.

Behalve dat wij deze namen ontvingen, kregen wij ook uitvoerige informatie van de heer J.A.A. Knol, Stoevenweg 31, Heino en van mevrouw A. Braun-Pompe, Doctor Kuyperstraat 20, Zandvoort. De heer Knol schreef, dat de afgebeelde jongedames lid waren van de Katholieke Jonge Vrouwen, een onderdeel van de katholieke jeugdbeweging in de jaren dertig. In die tijd was de kerk zeer actief om de jeugd in de verschillende leeftijdsfasen vanuit de religie positief te inspireren. In het boek 'De Kerk Gaat Uit', geschreven door Michel van der Plas en Jan Roes in 1973, wordt daaromtrent geschreven: 'De jaren schijnen voorbij waarin het grootste deel van de katholieke jeugd in hechte organisaties haar vrije tijd gezamenlijk besteedde in bezinning, spel en Katholieke Actie. Het loutere feit, dat men sprak van jeugdbeweging veronderstelt inspiratie, élan, gerichtheid op een urgent hoger doel. Vooral door de oproep van paus Pius XI tot algemene Katholieke Actie kreeg in de jaren twintig en dertig die beweging een brede verspreiding. Het jeugdwerk, van de vroege kinderjaren tot de jonge volwassenheid, vormde als zodanig een min of meer vanzelfsprekend verlengstuk van de opvoeding in het

katholieke gezin; voor de uitgroei tot volle roomse wasdom van de jonge persoonlijkheid was de katholieke jeugdbeweging onontbeerlijk'. En dan liefst ook nog georganiseerd volgens het standenprincipe. Middenstandsjugd, plattelandsjongeren en arbeidersjeugd hadden hun eigen clubs. De Verkennerij (naast de neutrale padvinderij), later met de Gidsen ook voor de meisjes, oversteeg deze scheidslijnen.

Mevrouw Braun attendeerde ons op de R.-k. Vrouwenbeweging 'De Graal'. In Wikipedia, de vrije encyclopedie op het internet, lezen we, dat 'De Graal' in 1928 voortkwam uit de Vrouwen van Nazareth, een groep rooms katholieke leken die sinds 1921 actief was. Oprichter en grote inspirator was Jacques van Ginneken S.J. die de training van het in uniform gestoken vrouwelijk kader op zich nam. Het doel van de beweging was om te voorzien in de grote behoefte aan vorming van de katholieke vrouwelijke jeugd die werd gesignaleerd door de Bisschop van Haarlem.

Expositie historie Sökkestoppers

Rudi Buitenkamp

Expositie biedt verrassende blik in historie Sökkestoppers

Carnavalsvereniging De Sökkestoppers uit Heino staat in 2010 uitgebreid stil bij haar 44-jarig bestaan. In carnavalskringen is het namelijk gebruikelijk dat er bij ieder veelvoud van het cijfer 11 - het zottengetal - een jubileum wordt gevierd. Het accent van het jubileum ligt op het laatste weekend van mei, maar vanaf zaterdag 13 februari is er in 'De Maelderieje' al een bijzondere expositie te bezichtigen.

Na de tentoonstelling van de voetbalvereniging 'Heino' laat onze vereniging opnieuw zien bereid te zijn om haar expositieruimte open te stellen voor het lokale verenigingsleven. Een delegatie van de Sökkestoppers bestaande uit hoffotograaf Stef Wichers Schreur, oud-Prins Herman Kocks en de huidige Prins Rudi Buitenkamp is samen met de tentoonstellingscommissie maanden druk geweest met de voorbereidingen. Ook heeft een aantal deelnemers aan de jaarlijkse narrenstoet in het Stoppersgat zijn medewerking verleend.

Het resultaat is zeker de moeite van het bezichtigen waard. De verenigingsruimte geeft een fraaie en verrassende blik in de rijke historie van De Sökkestoppers.

Om het geheel enigszins overzichtelijk te houden, is gekozen voor een indeling in acht thema's. Natuurlijk is er ruim aandacht voor de prinsengalerij, maar daarnaast zijn er ook kledingstukken, krantenknipsels en aanverwante carnavalsartikelen te bezichtigen.

Kortom, wie iets heeft met carnaval en/of historie mag deze bijzondere expositie niet missen. De tentoonstelling is te bezoeken vanaf 15 februari tot en met zaterdag 29 mei. De openingstijden zijn maandagmorgen, woensdagmorgen en zaterdagmorgen van 10.00 tot 13.00 uur en verder voor groepen op aanvraag, telefoon 394562, 392593 of per email omheining@planet.nl.

Inleiding

Veel mensen hebben belangstelling voor dingen waarvoor hun ouders of grootouders ook belangstelling hadden. Je zou kunnen zeggen dat ze er mee opgevoed zijn. Hoe dat in zijn werk kan gaan vertelt Arja Albrecht in het verhaal over haar grootvader.

Heel in de verte loopt een klein meisje. Ze draagt een plantje met kleine gele bloemetjes in haar zanderige handjes, zelf uitgegraven in het bosje bij de kleuterschool. Zo mooi! Het moest mee naar huis. En geen afgeplukt steeltje, maar helemaal.

Het is twee en zestig jaar ver weg. Ik ben vier en een half. Natuurlijk plukte ik vaak bloemen, vooral madeliefjes. Dit is echter mijn eerste echte herinnering aan een plant en aan de tuin van mijn opa.

Mijn moeder was altijd druk bezig en had niet veel belangstelling voor de wonderen der natuur in de vorm van gele bloempjes en vieze handjes. Ze stuurde me naar opa.

Ik liep altijd alleen naar school en naar opa en oma. Dat kon best en als je moest oversteken vroeg je aan een mevrouw 'Wilt u me overbrengen?' en dat deed ze dan. Anders moest je wachten op de volgende. Zo kwam ik die middag bij mijn opa en bracht hem mijn schat.

Hij gaf les op de avond-HBS in geschiedenis, Nederlandse taal, rekenen en plantkunde. Hij wist dus waar hij het over had en gaf mij m'n eerste les: het plantje heette speenkruid.

De lieverd gaf mijn speenkruidje een plekje achter in de tuin en heeft er de rest van zijn leven zijn handen vol aan gehad.

Later bracht ik hem nog een krokusbolletje, ook ergens uitgegraven en diverse - in mijn onbevooroordeelde ogen - prachtige onkruiden. Alles werd liefdevol aanvaard.

Ik denk opaatje, dat ik ben gaan houden van wilde planten, omdat jij speenkruid toen waardevol vond. Nou ja, wildachtige planten dan. Pronkstukken en opzichtige exoten hebben me nooit geïnteresseerd.

De tuin van mijn grootouders zie ik na vijf en vijftig jaar voor me als een schilderij. Het was een royale tuin achter een nogal streng huis met twee serres: een koele en een zonnige. In de zonnige aan de achterkant stonden meubels, in de koele opzij van het huis waren plantenbakken. Hoog op de poten met een binnenbak van zink. Hier kon oma haar cyclamen over houden. Het licht leek er groenig door de vele asparagusplanten met lange ranken.

In de voortuin groeiden rozen binnen buxushaagjes op mooi harkbaar grind. Opzij van het huis, in de schaduw, stond maagdenpalm met geheimzinnig donker blad en onverwacht mooie paarsblauwe bloemen.

Maar achter het huis werd het pas echt leuk! Er was een pomp met een zwengel en een slijpsteen waar je aan moest draaien, die een vreselijk geluid produceerde en ook nog vonken

Mijn opa.

maakte als je er een mes tegenaan hield. Maar dat mochten kleine meisjes niet zelf doen. Tussen de zonnige serre en de 'echte' tuin stond een grote lindeboom met van die mooie ronde knoppen en een koele groene schaduw op het grind. Dan een klein trapje af en de tuin begon. Eerst een rotstuint met grote brokken tufsteen, uitlopend in een border met bloemen. Het was een wat losse groep planten zoals gebroken hartjes, vergeet-mij-nietjes, akeleien, floxen, riddersporen, pioenrozen, goudsbloemen en muurbloemen, dahlia's, duizendschonen en veel violen. Dat soort ouderwetse bloeiers. En, o ja, zelf gezaaide afrikaantjes die zo apart roken; een beetje vies en toch lekker. Rechts van het trapje lag - tegen de schutting van de burens - een veldje lelietjes-der-dalen. Aan de andere kant van de schutting stond een enorme notenboom die in oktober veel noten

liet vallen in het lelietjesloof. Het gevoel van opwinding en hebberigheid als we mochten zoeken, is nu nog onverdund aanwezig bij het zien van zo'n boom in de herfst!

Na de bloementuin kwam een stuk met wat fruitbomen op 'zwarte grond', omgeven door slingerpaadjes met ronde moswalletjes van ca. 15 cm hoog.

Ik denk dat er vijf of zes bomen stonden. Het was er een beetje donker door de brede boomkronen en de zwarte grond. Maar in het voorjaar bloeiden er narcissen en sneeuwkllokjes onder de kale bomen. Langs de paden stond een stel bessenstruiken, rode en witte, en één zwarte.

Ik herinner me mijn opa wiedzend onder die bomen, want het moest er natuurlijk wel netjes uit zien.

De plek met maartse viooltjes liet hij met rust, want hij was streng maar rechtvaardig.

Het schiet me nu te binnen dat hij geen gazon had, wat toch behoorlijk afwijkend was voor die tijd.

Tegen de tuinafscheiding met de linker burens groeiden leipruimen; dat waren reine-claude's, lichtgroen, toch rijp. Dat was gek! Aan die kant waren ook de lage broeibakken met worteltjes en aardbeien. Als ze rijp waren plukten m'n zusje en ik de bessen voor oma. Onze beloning was een schotelletje rode en witte besjes met een flinke schep suiker. Nog zoiets heerlijk: een witte boterham met geprakte aardbeien, warm van de zon, en een beetje suiker erop.

Dit alles hoort zó bij mijn grootouders in die tijd van altijd zomer, dat het lijkt of ik nooit ergens anders brood met aardbeien heb gegeten!

Als ik met opa door de tuin liep, liet hij me zien dat violen gezichtjes hebben, zonnebloemen altijd naar de zon kijken en prikneuzen in je neus prikken. Hij kneep in een leeuwenbekje om het bekje open en dicht te laten happen en vertelde hoe je een hark neer moest leggen. Dat soort dingen en nog veel meer.

Helemaal achterin was een half ingestort, door kamperfoelie overwoekerd, schuurtje met niets erin, maar je kon er van alles in verzinnen, zoals uilen, een heks of een schat. Van dat rare schuurtje droom ik nog wel eens. Zou elke tuin niet zo'n bouwseltje moeten hebben? Ernaast, tegen de achtertuinmuur, groeide een reusachtige, verwaarloosde jasmijnstruik, echt heel groot. Waarschijnlijk waren het er wel vier of vijf bij elkaar, denk ik nu. Door snoeien had hij er een soort nis in uitgespaard met een houten bank erin. Als we daar samen zaten, zowat bedwelmd door jasmijngeur, zag de tuin er, o wonder, vanaf de andere kant opeens heel an-

ders uit. Dan zwaaiden we naar oma onder de lindeboom, namen onze aardbeien voor haar mee of een bosje viooltjes en kuierden langzaam terug. Een meisje van bijna 5 jaar, handje in opa's hand. Wat een paradijs.

Tijdens het schrijven dwarrelden de herinneringen over elkaar heen als bloesemblaadjes. Alle seizoenen zijn een prachtig seizoen geworden en mijn opa en oma waren even heel dichtbij. In de periode dat ik geen tuin had, maakte ik lijstjes van verlangen met alle planten die ik ooit zou poten. En ja, het bleken allemaal opplanten te zijn! Het kleine meisje verdwijnt in de verte, in mijn tuin komt het speenkruid al weer boven de grond.

Lieve grootoudertjes, de zaaadjes zijn gezaaid en opgekomen. Jullie hadden het niet beter kunnen doen.

Ik heb twee kleinzootjes, dus ik ga ook zaaien en wachten op het eerste sprietje.

Dank je wel, opa.

Al weer twintig jaar geleden

Marijke Donath

1e kwartaal

Een van de meest opmerkelijke gebeurtenissen tijdens Oud en Nieuw in Heino was het initiatief van enkele jongeren om poppen op te hangen voor het gemeentehuis. Eén pop hing zelfs aan een galg, om aan te geven hoe deze jongeren over voormalig Sundance-eigenaar Lassche dachten. De jongelui zorgden zo voor een nogal smakeloos vervolg op de traditie van het zogenaamde Nieuwjaarsforum. Dit forum begon enkele jaren geleden (als alternatief voor het straatvandalisme) met het ophangen van spandoeken en het uitvoeren van ludieke, prikkelende acties en oogste veel sympathie bij de plaatselijke bevolking. Het Nieuwjaarsforum is dit keer vanwege te weinig mankracht gestopt met haar activiteiten, waarop een nieuwe (club) zich presenteerde. De actie van dit jaar riep bij menig passant echter vooral weerzin op. Een toeschouwer stelde zelfs vast dat deze groep zich tot een bedenkelijk niveau had laten zakken 'Een niveau waarop zelfs Lassche zich nooit heeft bewogen', aldus deze Heinoër.

Het rook dit jaar uitzonderlijk fris tijdens de nieuwjaarsrecepties in de gemeentehuizen van Salland. Geen sigaret, sigaar of pijp werd er opgestoken. Vorig jaar was dit wel anders, toen gold er nog geen wettelijk rookverbod in openbare gebouwen. Nu dat verbod er sinds 1 januari wel is, lijkt de Sallander zich er keurig aan te houden, ook in bibliotheken, politiebureaus, zwembaden, sporthallen en andere publieke gebouwen.

In sporthal Hoogerheyne ligt de zaak enigszins complex. Beneden in de bezoekershal mag weliswaar niet meer gerookt worden, maar boven in de kantine van de sporthal mag dat nog wel. Assistent-beheerder J.W. Deusjen: 'De kantine wordt beheerd door een particulier. Daar is het verbod dus niet van kracht. Je krijgt echt belachelijke situaties. Ik moet hier beneden tegen

Sporthal Hoogerheyne.

iemand zeggen dat hij zijn rokertje moet uitdoen, terwijl hij misschien naar boven gaat om wat te eten en daar mag het wel.'

Exploitant B. Huurenkamp van de kantine zegt dat hij nog niets 'van hogerhand' heeft gehoord en gaat gewoon op de oude voet verder. 'Ik heb hier geen ruimte genoeg om een niet-rookgedeelte te maken. Maar het blijft gek dat beneden het verbod wel geldt en hier niet'.

De flessenactie van Scouting Heino is een groot succes geworden. Circa 45 welpen en kabouters hebben samen met hun ouders vele honderden lege flessen opgehaald in Heino en Laag Zuthem. De totale opbrengst van de actie was 1350 gulden, een bedrag dat geheel ten goede komt aan de realisering van de eigen blokhut.

Leden van de KPO-afdeling hebben deelgenomen aan een informatieve avond rond het thema 'Pech Onderweg'. Deze spoedcursus werd gehouden in de garage van Lindeboom.

De avond stond vooral in het teken van de praktijk. 'Geen lange theorie, geen technische verhalen, maar gewoon een stukje alledaagse praktijk,' zo omschreef Herman Lindeboom de informatieavond.

Samen met monteur Marcel van Rossum liet Herman Lindeboom de dames eerst een korte

diaserie zien als inleiding op de praktische informatie. Daarna moesten de dames echt aan het werk. Handelingen, zoals het verwisselen van een wiel, de vloeistoffencontrole, het controleren van de verlichting, het vervangen van een kapotte lamp en het zekeringenkastje kwamen daarbij aan bod.

Het belangrijkste is dat de dames nu zien dat het allemaal niet zo moeilijk en gevaarlijk is. Het is vooral een kwestie van 'even weten' en 'een keer gedaan hebben', aldus Herman.

De KPO-dames waren het er roerend mee eens. 'Normaal zou ik direct mijn man roepen. Ik denk wel dat ik na vanavond ook zelf wel onder de motorkap durf te kijken en een lamp verwisselen, of even kijken of er genoeg olie in zit', zo zei een van hen.

Autogarage Van Dijk wordt hoogst waarschijnlijk de nieuwe eigenaar van de oude brandweerkazerne en voormalig Dorpshuus aan de Dorpsstraat. Er moet alleen nog een oplossing gevonden worden voor een stukje grond waarover de burens aan de andere zijde van het pand hun huis kunnen bereiken. Of het pand nu een definitieve bestemming gekregen heeft is nog lang niet zeker. Slopen van het gebouw behoort tot de mogelijkheden. De gemeente heeft daar althans geen verbod op gezet.

Als de oude brandweerkazerne gesloopt wordt, is Heino in elk geval een historisch pand armer. De kazerne heeft al veel verschillende doelen gediend. De heer Van der Veen weet te vertellen dat het pand in 1876 gebouwd werd als lagere school. Die bestemming heeft het gehad tot 1950, toen de brandweer er zijn intrek nam. De gymnastiekvereniging huurde er ruimte voor lessen. Ook werd het gebouw regelmatig als noodlokaal voor lagere scholen gebruikt. Toen Heino een nieuwe brandweerkazerne kreeg, nam jongerenvereniging Flurk haar intrek in het pand. Geld voor een opknapbeurt was er niet en de 'alternatieve jongeren' leefden het pand geheel uit door de vele activiteiten die er georganiseerd werden.

In 1984 werd het pand onder leiding van de toenmalig sociaal cultureel werker Jan Sche-

*Openbare lagere school (1952)
Dorpsstraat 46.*

pers geheel gerestaureerd. Heino beschikte toen over een van de mooiste jongerencentra in de wijde omgeving. Met het vertrek van Schepers stortte het jongerenwerk echter in en was de renovatie voor niets geweest.

Tot op de dag van vandaag heeft het kringloopbedrijf het karakteristieke pand aan de Dorpsstraat in beheer als opslagruimte.

Volgens de heer Van Veen is het pand inderdaad een historisch gebouw, maar niet een om voor op de barricaden te gaan bij een dreigende sloop.

Meer dan honderd kinderen hebben de voorstelling van theater Gnaffel bezocht. Deze voorstelling was tevens de start van het kinderwerk in de nieuwe accommodatie De Spil van het sociaal cultureel werk Heino.

De ruimere opzet van De Spil, mogelijk geworden door het beschikbaar komen van de voormalige lagere landbouwschool aan de Marktstraat, stelt het jeugd- en jongerenwerk in staat om meer en grotere producties naar Heino te halen. 'Gnaffel was de start en gezien de opkomst van de kinderen meteen een flinke opsteker', aldus beroepskracht Ben Nitrau, die aankondigt dat men van plan is zo mogelijk elke maand een dergelijke voorstelling te organiseren.

De bevolking van Heino is opgeschrikt door een serie inbraken. Negen woningen in Heino-Zuid werden doorzocht, terwijl in acht gevallen het bij een poging tot inbraak bleef.

Volgens een woordvoerder van de politie is niet eerder zo'n serie inbraken in de plaatselijke cri-

minele geschiedenis voorgekomen. In ieder geval de laatste tien jaar niet.

De buit is gering. Ongeveer vijfhonderd gulden en cheques zijn verdwenen uit woningen aan de Hazelaar, Esdoorn, Woolthuisweg, Meidoorn en Linde. De daders zijn vluchtig te werk gegaan. In ijltempo werden de huizen doorzocht, waarbij vaak cheques nog achtergelaten werden. Een enkele weggesmeten portefeuille werd in een tuin aangetroffen.

De politie heeft weinig aanwijzingen over de daders.

Jos van Vilsteren is de eerste klaverjaskampioen van Heino geworden. Van Vilsteren versloeg tijdens de finaleavond in Time Out, de kantine van de sporthal, 23 tegenstanders en eiste met een puntentotaal van 5998 de eerste titel en de wisselbeker voor zich op.

Een knappe prestatie leverde de enige dame in het deelnemersveld. Bernadette Krosman legde met 5458 punten beslag op de tweede plaats.

Proefboerderij Aver Heino had onlangs hoog bezoek. Een zware delegatie uit de Baltische Sovjetrepubliek Letland kwam een kijkje nemen bij het bedrijf aan de Lemelerveldseweg. De afvaardiging uit Letland stond onder leiding van K. Latsis, minister van bestuurlijke zaken. De andere delegatieleden waren A. Gorsberg, voorzitter van de Kamer van Koophandel voor Letland en A. Gavars, secretaris-generaal van het ministerie van economische zaken en handel. De delegatie uit de Sovjetrussische republiek bracht gisteren eerst een bezoek aan diverse Zwolse bedrijven en nam vervolgens een kijkje bij Aver-Heino. Het bezoek aan deze regio werd afgesloten op kasteel 't Nijenhuis. Daar wachtte het gezelschap een bespreking met het college van Gedeputeerde Staten, inclusief de commissaris der koningin J.A.M. Hendrixx.

In Zaal Oortwijn is de Fietstoerclub Heikera opgericht. De nieuwe vereniging is ontstaan uit de fietsgroep Heikera. Door de oprichting van de nieuwe club werd de afscheiding van

de Zwolse wielervereniging Swolland definitief. De ruim 50 belangstellenden stonden zeer positief tegenover de keus om een zelfstandige vereniging te worden.

Getracht zal worden een aantal toppers op het regionale fietsprogramma, waaronder de Blokje-Om fietstocht en de Kermistoer voort te zetten. Het afgelopen jaar rees er tussen WV Swolland en de fietscommissie Heino-Raalte een aantal problemen over onder meer de besteding van de sponsorgelden. Deze verschillen van mening waren aanleiding voor de fietscommissie (dezelfde mensen als Heikera) om ermee te stoppen. Als Heikera-groep pakte men de draad weer op.

Het CNV-bestuur Raalte/Heino/Wijhe/Olst is tegen het verdwijnen van de mogelijkheid om in Heino op de trein te kunnen stappen. Deze uitspraak heeft het CNV-bestuur gedaan naar aanleiding van de uitkomst van de studie naar de spoorwegverbinding Twente-Zwolle.

Verkorting van de reistijd Enschede-Zwolle en betere aansluitingsmogelijkheden in Zwolle zouden daarbij ten koste kunnen gaan van een stop in Heino. Hoewel het CNV-bestuur een voorstander is van genoemde verbeteringen, vindt het tevens dat een en ander niet nadelig voor Heino mag uitpakken. 'Ook inwoners van Heino hebben recht op een goed openbaar vervoer om naar hun werk te gaan', aldus het CNV-bestuur

De eerste actiedag van de Stichting Heino Helpt Polen en Roemenië is een groot succes gewor-

den. De hele dag werden zakken vol met kleding, dozen wasmiddelen, voeding en hele partijen kinderpantoffels en dergelijke afgegeven in het Dorpshuus. Continu waren tien vrijwilligers bezig om alle ingebrachte spullen te sorteren. Het resultaat van een dag is een pakruimte vol bruikbare producten.

Opvallend was de grote inbreng van kleding. Een enkele keer was er sprake van echte rommel, maar over het algemeen was de kwaliteit zeer goed. Diverse bedrijven maakten van de actie gebruik om restantpartijen een goede bestemming te geven. Verheugend noemden de organisatoren het ook dat van diverse kanten toezeggingen werden gedaan. Zo belde iemand op met de mededeling dat zijn bedrijf 100 kilo wasmiddelen beschikbaar stelde.

Er werd betrekkelijk weinig voedsel ingezameld. Hoewel bij vrijwel alle winkels dozen stonden waar klanten een bijdrage in konden deponeren, werd hier slechts mondjesmaat gebruik van gemaakt. Voorzitter Wietze Schmitz schrijft dit toe aan startproblemen.

De ontsluiting van het nieuwe bedrijventerrein Blankenfoort kan volgens B en W het best geschieden door de aanleg van een minirotonde op het kruispunt Zwolseweg-Molenweg. In de vergadering van vanavond wordt de raad gevraagd een krediet beschikbaar te stellen. Het college van gedeputeerde staten heeft inmiddels het krediet voor het bouwrijp maken van het bedrijventerrein goedgekeurd. Naar verwachting zullen die werkzaamheden nog voor de bouwvakvakantie hun beslag krijgen. Gehoopt wordt

dat er voor dit plan nog subsidie van de provincie zal komen. B en W willen de uitgaven financieren uit de lopende reserve. Of dat lukt is mede afhankelijk van de hoeveelheid grond die de komende maanden verkocht zal worden.

Je zult maar als respectabel docent in een dorpschool regelmatig tegen de lamp lopen! Dat lijkt me niet direct goed voor je imago. Kennelijk denkt het bestuur van de Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs in Laag Zuthem er net zo over. Dat bestuur vraagt namelijk aan burgemeester en wethouders van Heino of nu eindelijk de buitenlamp eens vervangen kan worden. Om helemaal in de sfeer te blijven hier even de volledige tekst van het raadsvoorstel: 'Ter motivatie van het verzoek wordt opgemerkt dat vernieuwing en verplaatsing van de buitenlamp bij de hoofdingang van de school gewenst is, omdat de huidige plaats - op hoofdhoogte - gevaar zou opleveren voor volwassen passanten'. Ook al gaat het om een droge formulering, toch zal deze week menig raadslid in de lach schieten. Die lamp kost trouwens honderdvijftig gulden, maar heeft ongetwijfeld voor een kapitaal aan plezier opgeleverd!

De 70-jarige G. Kok uit Heino is onlangs, tot zijn verbazing, achter het stuur van de Heino-se buurtbus weggehaald. Weliswaar wist Kok dat het einde van zijn wekelijkse ritje naderde, maar de spontane hulde van het bestuur van de Vereniging Buurtbus Heino, in aanwezigheid van zijn vrouw, pakte toch als een volslagen verrassing uit.

Kok moest stoppen met zijn vrijwilligersbaantje omdat de reglementen van de VAD zulks voorschrijven. De vertrekkende Kok had wel begrip voor de leeftijdsregel ('je moet toch ergens een grens trekken') maar betreerde zijn afscheid toch wel. Momenteel wordt de buurtbus bemand door 25 vrijwillige chauffeurs die allemaal een dagdeel per week rijden. Er zijn voldoende vrijwilligers.

Van de bestuurstafel

De wandeling op tweede kerstdag 2009 verliep weer succesvol. Ruim 1400 personen wandelden de tocht, die was uitgezet over het landgoed 'Het Rozendael', 'Summercamp De Schaarshoek' en kasteel 't Nijenhuis'.

De werkzaamheden voor de Canon Heino vorderen gestaag. Het resultaat zal vermoedelijk in 2011 te zien zijn op de website van de IJssel-academie Kampen. Het is de bedoeling, dat de schooljeugd daarvan gebruik gaat maken. Het bestuur heeft besloten de Canon in boekvorm uit te geven in verband met het 30-jarig bestaan.

De algemene ledenvergadering is op 25 maart a.s. De agenda voor deze vergadering is bij deze 'Omheining' gevoegd.

Bent u van plan een familielid of kennis een cadeau-lidmaatschap van onze vereniging aan te bieden, dan zijn hiervoor cadeaubonnen aanwezig.

Schenkeningen

- Van de familie L. Busch, Zuthemerweg 19, contactbladen Omheining.
- Van de heer G.H. Elshof, Veltkamplaan 13, een kroepketel, gemaakt door koperslager Vorrink, een pannenkoekenmes, een koperen strijkijzer en een waterkruik.
- Van mevrouw D. Smeenk te Lierderholthuis, een 40 jaar oude bromtol.

Via onze website

www.omheining.net

kunt u kennismaken met de activiteiten
van onze vereniging

'OMHEINING'

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein 'omheint', in ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollehoek tot de Ganzepan.

**Vereniging voor Heemkunde
'Omheining' te Heino**
Canadastraat 6, 8141 AC Heino
Tel. 0572-394562

E-mail: omheining@planet.nl
Website: www.omheining.net

Secr.: Acacia 25, 8141 TL Heino,
Tel. 0572-391986

Rabobank Heino: rek.nr. 3271.12.271

Contributies:

Leden € 15,00 per jaar (elk volgend gezinslid € 7,50 per jaar); portokosten € 6,00 per jaar
Losse nummers € 5,00 (max. 24 pagina's)
Themanummers € 6,00

Ledenadministratie

G.M. Rosendaal-Kroes,
Nieuwe Wetering 7, 8144 RA Liederholthuis,
tel. 391798

Bestuur

H. Hofman, voorzitter,
Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, tel. 392593
M.J.M. Bisschop, vice-voorzitter,
Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, tel. 392499
J.K. Pruim-Reinders, secretaresse,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986
D.J. Buitenkamp, penningmeester,
Schoolstraat 1, 8141 EN Heino, tel. 391873
G.H.M. ten Berge-Elferink, Delmterweg 8,
8141 PJ Heino, tel. 391803
B.J. Horstman, De Horst 10,
8141 BA Heino, tel. 392622
J.H.M. Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8,
8141 GK Heino, tel. 392560
G.M. Rosendaal-Kroes, Nieuwe Wetering 7,
8144 RA Liederholthuis, tel. 391798
G.J. Veltkamp, Canadastraat 60,
8141 AE Heino, tel. 391292

Werkgroepen

1. Folklore

Contactpersonen: J.H.M. Meulman-Kortstee,
Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, tel. 392560
en J.M.W. Kappert-Kogelman,
Davenschot 30, 8141 BD Heino, tel. 392806

2. Foto en Video

Contactpersoon: D.A. Weulink-Jansen,
Korenbloem 1, 8141 DG Heino, tel. 391698

3. Genealogie - Documentatie

Contactpersoon: J.K. Pruim-Reinders,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

4. Geschiedenis

Contactpersoon: J. Peters,
Woolthuisweg 39, 8141 RX Heino, tel. 391914

5. Historische Gebruiksvoorwerpen

Contactpersoon: G.J. Velkamp,
Canadastraat 60, 8141 AE Heino, tel. 391292

6. Kruidentuin 'Allegaardje'

Contactpersoon: G.H.M. ten Berge-Elferink,
Delmterweg 8, 8141 PJ Heino, tel. 391803

7. Streektaal

Contactpersoon: B.J. Horstman,
De Horst 10, 8141 BA Heino, tel. 392622

8. Tentoonstellingen

Contactpersoon: M.J.M. Bisschop,
Vos de Waelhof 9, 8141 AE Raalte, tel. 392499

Tijdschrift 'Omheining'

Redactie-adres:
Canadastraat 6, 8141 AC Heino
tel. 0572-394562

Redactie

D.A. Weulink-Jansen, Korenbloem 1
8141 DG Heino, tel. 391698, eindredactie
E-mail: ton.weulink@kpnplanet.nl
J.K. Pruim-Reinders, Acacia 25
8141 TL Heino, tel. 391986
A. van de Wetering, De Haarstraat 33,
8141 EW Heino, tel. 392330, *vormgeving / opmaak*

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

Druk: Sonodruk, Heino

ISSN 1384-8461

Omheining

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE "OMHEINING" TE HEINO

NUMMER **2** 30^e JAARGANG - JUNI 2010

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino
30e jaargang - nummer 2 - juni 2010

INHOUDSOPGAVE

- blz. 26 Van de redactie
- blz. 27 Spreekende foto's (80) - J.K. Pruim-Reinders
- blz. 29 Laag Zuthem - Straatnamen en hun geschiedenis, deel 2 - M. Keizers
- blz. 33 Toen en Nu - D.A. Weulink-Jansen
- blz. 34 Naar dezelfde school (5) - A.B. Hoefsloot
- blz. 36 Veltkamp de vrachtboer - G. Veltkamp
- blz. 39 Van de werkgroep Kruidentuin 'Allegaardje' - M. Bruins
- blz. 40 Sikkenmelk - Zuster Maatman
- blz. 41 Het verhaal achter de dingen (25) - I. Blom
- blz. 42 Al weer 20 jaar geleden - M.S.H. Donath-Hoppen
- blz. 47 Van de bestuurstafel
- blz. 48 Colofon

Van de redactie

Na een lange, koude winter is het weer een genoegen naar buiten te gaan en te genieten van het ontluikende groen. We hebben getracht weer een interessant contactblad voor u te maken. Behalve het tweede deel van straatnamen in Laag Zuthem kunt u genieten van een dialectstukje van zuster Maatman, die niet van sikkenmelk hield.

De werkgroep 'Allegaardje' beschrijft de geschiedenis van het overbekende Kaasjeskruid.

In de rubriek 'Alweer 20 jaar geleden' leest u o.a. dat het alweer zo lang geleden is, dat de Scouting (padvinderij) units van de PTT voor een prikkie overgenomen heeft. Ze zouden wel vijf jaar meegaan. Ze staan er nu nog.

In de rubriek 'Naar dezelfde school' wordt de familie Boerkamp door Toon Hoefsloot nader belicht.

Dankzij Gerard Veltkamp kunnen we kennis maken met de geschiedenis van het vrachtvervoer in Heino.

Op de oproep voor fotografen hebben we twee reacties gehad. Geerlig Nijland en Joost Pietersen gaan voor de vereniging foto's maken.

De redactie is er erg blij mee.

Namens de redactie
Dieni Weulink

Let op!!

De kopij voor september moet voor **11 juli** ingeleverd worden.

Met dank aan de correctoren:

M. Donath-Hoppen, N. Elsinga, T. Hoefsloot, J. Melenhorst,
N. Nijland-v. Egmond, J. Peters, W. Steenbergen en J. Tijhuis.

Sprekende foto's (80)

J.K. Pruijn-Reinders

Anton (Antonius Hermanus) Groot Beumer werd geboren op 4 mei 1906 in de Veldhoek te Heino. In de burgerlijke stand stond hij ingeschreven als Antonie Hermannes. Zijn ouders Gerhardus Groot Beumer en Johanna Doevelaar hadden een boerenbedrijf aan de Kleinjansweg 6. Helaas overleed Johanna op jonge leeftijd. Zij werd 41 jaar oud. Haar echtgenoot bleef achter met drie jongens, in de leeftijd van 10, 7 en 3 jaar. Vier kinderen waren al op zeer jonge leeftijd overleden. Ruim een jaar later hertrouwde Gerhardus met Berendina Boerdijk uit Vilsteren. Uit dit huwelijk werden nog eens drie jongens geboren.

Anton trouwde te Heino op 30 april 1942 met Johanna Wilhelmina Nijenhuis uit de gemeente Dalfsen. Hij overleed op 7 oktober 1999 in het ziekenhuis 'De Weezenlanden' te Zwolle en werd overeenkomstig zijn wens begraven op het r.-k. kerkhof te Lierderholthuis in het graf van zijn zoon Jan. Jan was in 1968 door een noodlottig ongeval om het leven gekomen.

Het grootste deel van zijn leven woonde Anton met zijn gezin op de boerderij aan de Lierderholthuisweg 53.

Op oudere leeftijd verhuisde hij met zijn vrouw naar de Satinklaan naast het verzorgingshuis 'Het Wooldhuis' in Heino.

De eerste Groot Beumer die wij in Heino aantreffen is Hermannus. Hij wordt geboren op 29 januari 1821 op de boerderij De Groote Beumer aan de Overmeenweg in de buurtschap Pleegste te Raalte als zoon van Gerrit Groote Beumer en Hendrika Beumer.

Houdt de familie in Raalte de achternaam Groote Beumer, in Heino wordt het Groot Beumer. Genoemde Hermannus trouwt te Heino op 29 april 1847 met Aaltien Schotman die met haar ouders Gerrit Jan Schotman en Antonia Ververs op de boerderij aan de Kleinjansweg

6 woont. Hermannus trouwt bij zijn schoonouders in. Uit het huwelijk worden zeven kinderen geboren.

Een familiefragment:

Gerhardus Groot Beumer

Geboren: Heino, Lenthe, 28 december 1854.

Overleden: Heino, 23 augustus 1929, oud 74 jaar.

Begraven: Heino r.-k. kerkhof, 27 augustus 1929.

Zoon van: Hermannes Groot Beumer en Aaltien Schotman.

Beroep: landbouwer.

Godsdienst: r.-k. Hij was gedurende 25 jaar lid van het r.-k. kerkbestuur.

Adres: Heino, Kleinjansweg 6.

Le Huwelijk: Heino, 30 oktober 1895 met

Johanna Doevelaar, geboren Heino, 29 april 1868, overleden Heino, 10 januari 1910.

Dochter van Gerhardus Doevelaar, landbouwer te Heino, en Gerridina Kloppenberg.

2e huwelijk: Dalfsen, 7 september 1911 met **Berendina Boerdijk**, geboren Dalfsen, Vilsteren, 4 november 1884, overleden Heino, 3 april 1971. Dochter van Hermannus Boerdijk en Berendina Bauwer.

Kinderen:

1. **Hermannes Gerhardus**, geboren Heino, 13 november 1897, overleden Heino, 24 december 1900.
2. **Gerhardus Hermannus** (Graads), geboren Heino, 21 mei 1899, overleden Heino, 3 april 1979, getrouwd met Hendrica Johanna Nijenhuis, woonde met zijn gezin aan de Kleinjansweg 8.
3. **Aleida Maria Gerritdina**, geboren Heino, 5 januari 1901, overleden Heino, 19 april 1901.
4. **Hermannes Gerhardus** (Mans) geboren Heino, 11 december 1902, overleden 25 juni 1991, trouwde met Anna Blom die weduwe was Albertus Wilhelmus Neimeijer. Hij werd vader over haar vijf jonge kinderen. Uit dit huwelijk werden nog twee kinderen geboren. Het gezin woonde aan de Kleinjansweg 1.
5. **Antonius Gerhardus**, geboren Heino, 10 augustus 1904, overleden Heino, 21 december 1904.
6. **Antonie Hermannes** (Anton), geboren Heino, 14 mei 1906, overleden Zwolle, 7 oktober 1999, getrouwd met Johanna Wilhelmina Nijenhuis, woonde met zijn gezin aan de Lierderholthuisweg 53.
7. **Levenloos**, Heino, 31 januari 1909.
8. **Hermannus Theodorus** (Dorus), geboren Heino, 12 oktober 1912, overleden Heino, 24 maart 1996, getrouwd met Hendrika Antonia Kappert, woonde met echtgenote en kinderen aan de Kleinjansweg 4.
9. **Johannes Bernardus** (Jans), geboren Heino, 25 november 1913, ongehuwd, woonde in eerste instantie aan de Kleinjansweg 4, later in 'Het Wooldhuis' te Heino.
10. **Gerhardus Bernardus** (Bernard), geboren Heino, 26 juli 1918, overleden Heino, 1 maart 1995, woonde aan de Twentseweg 57, getrouwd met Maria Antonia Strijtveen.

Geraadpleegde bronnen:

- Archief Vereniging voor Heemkunde 'Omheining': burgerlijke stand Heino, bevolkingsregisters Heino, bidprentjes en familie-advertenties.
- HCO Zwolle: doop-, trouw- en begraafboeken van Raalte, burgerlijke stand Raalte.
- Internet: Genlias en WatWasWaar.

Oproep

Doet u ook mee??

De vereniging voor heemkunde 'Omheining' organiseert elk jaar tijdens het 'Daggie Old Heino' gedurende de Pompdagen een broodmaaltijd.

De werkgroep Folklore wil op deze manier tijdens deze dagen een extra bijdrage leveren aan de gezelligheid. Wie in klederdracht of historisch kostuum in het dorp verschijnt kan gratis aan deze broodmaaltijd deelnemen.

Als u patronen nodig heeft om kleding zelf te maken dan kunt u bij 'Omheining' terecht. Tot ziens.

De werkgroep Folklore

Laag Zuthem - Straatnamen en hun geschiedenis

Marije Keizers

*Overijssels kanaal.
(Foto: J. Pietersen)*

Deel 2

4. Water en zeedijk

Veel straatnamen uit Laag Zuthem zijn gerelateerd aan de geschiedenis van het water uit de omgeving. Zo zijn er bijvoorbeeld een kanaal en een zeewaterkerende dijk aangelegd.

4.1 KANAALWEG

In de 17e eeuw ontstond, door de opkomst van de textielproductie in Twente, behoefte aan transportwegen in Overijssel. Dit was nog op kleinschalig niveau, waardoor de bestaande aanvoerwegen over land volstonden. In de 18e eeuw werd de productie grootschalig, waardoor deze wegen niet meer toereikend waren. Nog voor 1840 werden er zeven nieuwe wegen in Overijssel aangelegd. Dit waren echter allemaal tolwegen, wat voor het vervoer van goederen duur uitpakte. Vervoer over water bleek goedkoper.

Aan het eind van de 18e eeuw liet de toenmalige bewoner van Den Alerdinck, de heer Van

Sonsbeeck, een kanaal graven. Dit kanaal liep vanaf de Nieuwe Wetering langs de Hubertsallee naar zijn grondgebied. Dit kanaal, ook wel het Nieuwe Kanaal genoemd, werd aangelegd om de aanvoer van mest uit Zwolle mogelijk te maken.

Tussen 1850 en 1859 werden de Overijsselse kanalen gegraven en werd tevens de Overijsselse Kanalisatie Maatschappij (OKM) opgericht. Er kwam, mede dankzij de OKM, een kanaal tussen Zwolle en Vroomshoop via Lemelerveld, een kanaal tussen Lemelerveld en Deventer via Raalte en een zijtak tussen Almelo en De Haandrik via Vroomshoop. Het Overijssels Kanaal tussen Zwolle en Vroomshoop werd aangelegd om de scheepvaart te verbeteren tussen de industrie in Twente en Zwolle en Kampen. Voor de uitbreiding van het kanaal werden de Nieuwe Wetering bij Laag Zuthem en de Steenwetering bij Dalmsholte uitgebaggerd en verder uitgediept.

Na verloop van tijd raakten de kanalen echter steeds meer in onbruik door de komst van

*Zeedijk.
(Foto: J. Pietersen)*

spoorwegen en rijkswegen. De kosten voor het onderhoud waren aanzienlijk. Uiteindelijk werden in de 20e eeuw grote delen van de kanalen gedempt.

4.2

ZEEDIJK

Tussen 1825 en 1830 heeft de heer van Sonsbeeck een zeewaterkerende dijk aangelegd rond Den Alerdinck. De reden hiervan was dat de Zuiderzee bij noordwester storm de IJssel deed overstromen. Het water kwam dan tot ver in Salland. Ook de gronden van Den Alerdinck kwamen hierbij onder water te staan. De dijk liep deels langs het Overijssels Kanaal, dat toen nog de Steenwetering werd genoemd. Verder liep de dijk langs de Hagen, waarna hij bij de Nieuwe Wetering uitkomt en doorloopt naar Den Alerdinck.

De zeedijk heeft een aantal keer erg hoog water tegengehouden, maar heeft tegenwoordig zijn functie verloren door de komst van de Afsluitdijk. Tussen 1960 en 1965 heeft het Waterschap Salland onder andere een gemaal aangelegd waardoor de dijk overbodig werd.

4.3

HOGEWEG

De Hogeweg maakte deel uit van de zeewaterkerende dijk. Deze weg loopt langs de voorma-

lige Steenwetering, zoals hierboven reeds werd beschreven. De Hogeweg is door de heer Van Sonsbeeck opgehoogd om het water tegen te houden. De weg dankt zijn naam aan deze ophoging. Ook de Armjagersdijk, even verderop besproken, maakte onderdeel uit van de zeewaterkerende dijk.

4.4

HOGEBOSWEG

Over de Hoge Bosweg is eigenlijk geen informatie te vinden. De naam suggereert dat het hier om hooggelegen bos gaat. Dit zou er daarom op kunnen duiden, dat ook deze weg in verband staat met de zeewaterkerende dijk, zoals bij de Hogeweg is gebleken. De Hoge Bosweg loopt richting het bos van de Colckhof.

4.5

Gravenweg

De Gravenweg werd vroeger de Hoofdgraven genoemd. Die benaming laat beter zien waarvan de straatnaam afgeleid is. Vroeger heeft men een hoofdsloot aangelegd, van waaruit de slagenverkaveling plaatsvond. In de buurt van de Gravenweg stond een aantal molens, dat het gebied droogmaalde. In 1917 werd een stoomgemaal in gebruik genomen. Veel molens verloren daardoor hun functie. Tevens is er sprake van de familie Graveman die op de boerderij

*Gemaal
bij Laag Zuthem.
(Foto: J. Pietersen)*

aan de Graven woonden. Mogelijk kan deze naam ook met de straatnaam in verband gebracht worden.

4.6

Mogelijk is de Langeslag een onderdeel geweest van de slagenverkaveling vanaf de Gravenweg en daarom is deze straat in dit hoofdstuk opgenomen. Een verwijzing naar de slagenverkaveling, gerelateerd aan de Langeslag, is vooralsnog niet gevonden.

In de 16e eeuw kwam de Reformatie op gang. Hierdoor veranderde er veel in het kerkelijke leven. De Rooms-katholieken werden uit hun kerken verdreven. Hierdoor moesten zij noodgedwongen gebruik maken van schuilkerken in bijvoorbeeld schuren. Dit was bijvoorbeeld het geval in Lierderholthuis. In de 17e eeuw kwam er een reizende pater voor de katholieken. Deze had zijn onderkomen onder andere in het Solenspieker te Laag Zuthem en in de Heerenbrink te Lierderholthuis. In 1834 was er in Nederland sprake van de Afscheiding. Dit hield in dat een groot aantal Nederlands-hervormden zich afkeerden van hun kerk en zich aansloten bij onder andere de Christelijke Afscheiden Gemeente of de Gereformeerde kerk. Er was een strenge controle op katholieke erediensten in huiskamers of schuren.

Toch werd door de eigenaren van erve het Klooster en het Weegel, samen met anderen, in 1862 de Gereformeerde kerk Langeslag gesticht. Men vond dit noodzakelijk, aangezien de afstand tot het dichtstbijzijnde alternatief in Zwolle, te groot was.

Heino had vroeger een Hervormde kerk. De kerk en de latere pastorie van Laag Zuthem werden midden in een weiland gebouwd. Niet veel later dan de bouw van de kerk ontstond daar ook woningbouw.

5. Beroepen

In Laag Zuthem zijn twee 'straatnamen' te vinden, die iets kunnen zeggen over oude beroepen, namelijk een aalvanger en een armenjager.

5.1

Wellicht is erve de Aalvanger aan zijn naam gekomen door een bewoner die palingvanger van beroep was. Huijsmans en Schneider koppelen deze naamgeving aan die van het nabijgelegen erve Stickerszijl, aan de Soestwetering. Op het Stickerszijl werden vaak vergaderingen gehouden door de erfgenamen van Laag Zuthem en het Broekkerrot in de marke Heino. De bewoner van dit goed was Gosen Sticker. Sticken is een manier van vissen, waarbij men aan een soort houten vork (aalschaar) de aal van de bo-

*Ger. kerk Langeslag.
(Foto: J. Pietersen)*

dem van de wetering prikte. In de 17e eeuw was de Aalvanger een boerderij met een spieker. De eerste vermelding stamt uit 1675 in een bericht over vuurstedengeld. De Aalvanger was een leengoed van de havezate Zuthem. Het werd vroeger ook wel aangeduid met "het Sandt"; er loopt een dekzandrug van de Kolkbrug naar Laag Zuthem, waarvan deze naam waarschijnlijk afgeleid is. De boerderij Aalvanger zelf ligt in het voormalige Zwollerkerspel en hoort tegenwoordig bij de gemeente Zwolle. De Aalvangersweg behoort tot de gemeente Raalte.

In 1768 werd er een nieuwe molen gebouwd aan de Soestwetering, bij de Aalvanger, om het Lierderbroek droog te malen. Er hebben wel meer molens in dit gebied gestaan, maar deze zijn in onbruik geraakt. In 1862 kwamen er plannen om deze windwatermolen te vervangen door stoombemaling. Uiteindelijk heeft de molen tot 1917 zijn werk gedaan.

5.2 ARMJAGERSDIJK

Veel bedelaars kwamen vanuit Zwolle naar het platteland omdat ze in de stad werden geweerd. Boeren gaven bedelaars vaak wat te eten. Ook was er sprake van stroperij en diefstal van hout en turf. Al in de 16e eeuw nam men maatregelen tegen bandieten en bedelaars die het platteland onveilig maakten. Het Ridderschap stelde straffen op. Zo mocht men deze mensen geen onderdak of eten aanbieden. Ze werden gevangen genomen en aan de drost overgedragen. Deze zorgde ervoor dat de bandieten en bedelaars uit het schoutambt verdreven werden.

In de 18e eeuw werden er armenjagers aange-

steld om de bedelaars te verdrijven. Later werd deze functie door de veldwachter overgenomen. In het begin van de 18e eeuw werd er in het schoutambt Heino een armenjager aangesteld. Uit de Heinose doopboeken is bekend dat deze armenjager in de Hagen woonde, Seine de Armenjager genaamd. De armenjager liep rond in opvallende kleding en werd door een hond vergezeld. Strikt genomen was hij een politieman of dienaar van de drost.

6. Conclusie

Veel straatnamen in Laag Zuthem zijn afgeleid van boerderijen, havezaten en erven. Andere namen zijn juist afgeleid van gebeurtenissen uit de geschiedenis zoals de aanleg van de zeedijk en het Overijssels kanaal. Het blijkt dat de namen in ieder geval niet willekeurig toegekend zijn, al is niet van elke straatnaam de historie precies te achterhalen. De straatnamen zorgen ervoor dat de geschiedenis hiervan niet verloren gaat, al zijn alle verhalen omtrent deze namen vaak niet meer bekend. De namen laten een diversiteit in de geschiedenis van Laag Zuthem zien. Veel straatnamen laten ook een overlap van geschiedenis zien; veel van de boerderijen en havezaten zijn in bezit van dezelfde personen geweest. Veel van deze gebouwen zijn grotendeels nog wel aanwezig en laten ook op die manier een stukje geschiedenis zien. Een opvallend aantal van de straten is verbonden met de aanleg van de zeedijk.

Literatuur
Zie deel 1 in het maartnummer van 2010.

Toen

De Paalweg in maart 1968, na het gereedkomen van het riolering- en bestratingplan. Dit plan was een voorbereiding voor de bouw van woningen in 'Plan Zuid'.

Rechts zien we de r.-k. begraafplaats. Achter de fietser is in de verte nog de boerderij 'De Paal' te zien. Deze heeft plaats gemaakt voor een woonhuis.

(Foto uit: 'Kiek toch es!')

Nu - April 2010

Zo ziet de Paalweg er nu uit. Rechts de r.-k. begraafplaats met de parkeerplaats. Links de huizen die er in de loop der jaren gebouwd zijn. De Paalweg werd onlangs opnieuw bestraat na het renoveren van de riolering. Maandenlang ondervond het verkeer, o.a. naar Het Wooldhuis, hinder van deze ingrijpende maatregel.

(Foto: J. Pietersen)

Naar dezelfde school (5)

Toon Hoefsloot

De karakteristieke gevel van de r.-k. school – die in de jaren zeventig van de vorige eeuw beter bekend werd onder de naam Mariaschool en nu de Dolfijn heet – vormt de achtergrond van de 3 klassenfoto's in deze aflevering. Drie generaties van de familie Boerkamp, in vrouwelijke lijn, komen erop voor.

1e foto

De eerste foto dateert uit het jaar 1952 en daarop zien we Miny Schrijver (1942) op de tweede rij van boven, derde van links. Het is de derde klas van juffrouw Goossens. Op het moment dat de foto is gemaakt, werd zij wegens ziekte vervangen door de dan al gepensioneerde meester Hoppen.

De familie Schrijver, aanvankelijk een gezin met acht kinderen waarvan Miny de oudste was, woonde vlakbij de Krieghuusbelten.

's Zomers ging Miny op de fiets naar school, een afstand van ongeveer zeven kilometer. In de winter moest ze altijd lopen! Om kwart over zeven ging ze de deur uit, met een paar zusjes en broertjes en onderweg sloten zich andere kinderen uit het buitengebied bij hen aan. Soms werden ze bij een boerderij getraakteerd op een lekker stukje pannenkoek, waarschijnlijk restanten van een stevig ontbijt.

Als het plaatsnaambord van Heino in zicht kwam, viel de groep kinderen uiteen in kleinere groepjes en werden ze opeens leerlingen van de christelijke school, de openbare school of de katholieke school. Ze mochten eens samen gezien worden in het dorp . . .

Na de lagere school ging Miny naar de huishoudschool in Raalte. In 1957, op haar veertiende, overleed haar moeder Mina Schrijver-Solen (1916) en moest Miny thuis in de huishouding komen helpen.

Haar vader, Anton Schrijver (1912) hertrouwde met Marie Velthuis uit Hasselt. Miny kreeg er nog drie broers en een zus bij.

Miny trouwde in 1963 met Anton Boerkamp (1939). Zij kregen drie dochters: Wilma, Mariët en Silvia. Anton Boerkamp was chauffeur bij de ABTB in Lierderholthuis. Hij overleed in 1998.

2e foto

Op deze foto uit het schooljaar 1977/1978 zien we Mariët (1967) in de bovenste rij, derde van rechts. Uiterst links in dezelfde rij, met de donkere brillenglazen, staat meester Frans Bergman. Qua grootte doet deze vijfde klas niet veel onder voor de klas van moeder Miny uit 1952. Na de lagere school volgde Mariët de opleidingen LHNO en INTAS in Raalte en MDGO-VZ

in Zwolle. Daarna ging zij als verzorgster aan de slag. In 1990 trouwde Mariët met Herman Middelkamp (1966). Zij kregen drie kinderen: Milou, zij overleed aan de gevolgen van de ziekte van Krabbe, een zeldzame stofwisselingsziekte en mocht maar vijf maanden oud worden, Lynn en Jesse.

3e foto

Dit is groep 7 van de Dolfijn in april 2008. Lynn (1997) staat op de tweede rij van boven, derde van links. Maar liefst drie leerkrachten ontfermden zich in dat schooljaar over de groep: meester Wim Overkamp (rechts), juf Anika Ve-

luwenkamp (voor) en meester Toon Hoefsloot (links). Lynn behoorde tot de vierde lichter van de Dolfijn, die in juli 2009 uitwaaierte en overstapte naar het voortgezet onderwijs.

Veltkamp de vrachtboer

Gerard Veltkamp

Vrachtboer Veltkamp met bijrijder.

Transport van sigaren tot zakken meel

Vaart oe va ma'n nog noa Zwolle?

Joa det dutte!

We'j dan dit briefie an 'm geem?

Vrachtboer is vandaag de dag voor de jongere generatie een in de vergetelheid geraakt begrip, maar 60 jaar terug had men dagelijks te maken met een vrachtboer.

De vrachtboer, later met een deftig woord aangeduid als expediteur, was de man die de verbindingen onderhield tussen het platteland en de stad.

Moest er iets vervoerd worden? Dan zorgde de vrachtboer er voor dat de spullen op hun bestemming kwamen.

Hij zorgde dat de zakenman zijn voorraad op peil kon houden en voor de burgers was hij de aangewezen persoon voor de bezorging van gedane bestellingen.

Veltkamp de vrachtboer, zo werd mijn vader

aangeduid, was een begrip in Heino. Iedereen wist wie je bedoelde.

Toen hij begon, eind jaren twintig van de vorige eeuw, nam hij gedeeltelijk de lijndienst van zijn broer Anton Veltkamp over.

Mijn oom Anton bleef toen nog enkele malen per week met paard en wagen naar Deventer gaan en mijn vader opende een lijndienst op Zwolle, ook met paard en wagen.

Vooraf in de wintermaanden was het afzien. Mijn vader liep dan vaker naast de wagen dan dat hij erop zat, om toch maar enigszins warm te blijven.

De lijndienst naar Deventer bracht niet veel op, ook al door het feit dat de inwoners van Heino meer op Zwolle georiënteerd waren dan op Deventer. Deze lijndienst werd daarom teruggebracht tot eenmaal per week.

Na verloop van tijd werd de dienst naar Deventer zelfs geheel stopgezet en kon mijn vader zijn aandacht volledig op Zwolle richten.

Geleidelijk aan gingen de zaken zo goed dat er een vrachtwagen aangeschaft kon worden; weliswaar een kleine maar het begin was er. Een rijbewijs bezat mijn vader niet, maar een ritje met de burgemeester naast hem was voor de edelachtbare meer dan voldoende om tot de overtuiging te komen dat mijn vader over voldoende rijkwaliteiten beschikte.

Na enkele jaren was deze vrachtwagen aan het eind van zijn latijn en daarom werd er (in 1939) een 2e hands Chevrolet gekocht.

Een jaar later brak de Tweede Wereldoorlog uit en onze oosterburen vonden de vrachtwagen wel aardig. De auto werd toen gevorderd door de Duitsers.

Maar een vrachtboer zonder vervoermiddel, dat werkt ook niet, dus werd er weer een paard en wagen aangekocht.

Deze wijze van transport duurde tot 1947. Toen werd er een nieuwe vrachtwagen aangeschaft, een Ford. Voor die tijd was dit erg vooruitstrevend, omdat er nog weinig auto's en vrachtwagens in gebruik waren.

Dagelijks kwamen de expediteurs samen op het Rode Torenplein in Zwolle. Dit plein was het centrale punt van hun werkzaamheden; goederen uit geheel Nederland werden centraal aangevoerd en hier weer gedistribueerd.

Wat werd er toen vervoerd ?

De slager had bijvoorbeeld wel een diepvriescel, maar deze kon nog niet gekoeld worden, omdat de apparatuur om in te vriezen ontbrak. Wekelijks werden er uit Zwolle vanuit het slachthuis enkele staven ijs vervoerd. Deze staven waren 200 cm lang en 25 cm in het vierkant. Ze werden in jute zakken gewikkeld en zo vervoerd naar de slager.

Had de slager een koe geslacht dan werd de huid keurig opgerold en weer afgeleverd bij het slachthuis.

Voor de smid bracht de vrachtboer het nodige ijzerwerk mee zoals hoefijzers, stalen platen of pijpen.

De kruidenier bestelde gist, rozijnen, krenten, meel, sigaren en sigaretten, snoep enz.

Alle dagelijkse levensbehoeften werden met de

Expediteurs op het Rode Torenplein in Zwolle.

vrachtwagen aangevoerd; elke timmerman liet al het benodigde hout uit Zwolle komen.

Elke middenstander had wel zijn specifieke wensen. Ook burgers maakten gebruik van deze vervoermethode. Hadden ze in Zwolle iets gekocht dat in Heino niet te koop was, dan kwamen men wel even aan de deur om te vragen of Veltkamp morgen een pakje wilde afhalen bij die firma in Zwolle.

Zo bestelde Notaris Baurichter zijn leesboeken per telefoon in Zwolle en de volgende dag werden de boeken dan in de bibliotheek aan de Melkmarkt opgehaald.

Elke avond kwamen er wel mensen bij ons thuis om een briefje in te leveren met daarop hun bestellingen voor de volgende dag.

In 1951 kregen wij telefoon. Dat was een hele vooruitgang.

Maar de meeste zakenlieden en burgers beschikten nog niet over een telefoon, zodat het brengen van een bestelling van en naar Zwolle nog tijden doorging.

Hoe ging het met het afrekenen?

Een bankrekening? Daar hadden wij nog nooit van gehoord; een enkele keer werd er een bedrag overgemaakt via de girorekening, maar alle betalingen vonden contant plaats.

De leveringen van de goederen werden door mijn vader aan de leveranciers betaald met ei-

gen middelen en hij schreef dat dan op in een klein zakboekje.

's Avonds werden dan alle te betalen bedragen overgeschreven in een kasboek, en een of twee keer per maand kreeg de betreffende persoon dan een rekening aangeboden, die ook weer contant betaald werd.

En als teken dat de rekening inderdaad betaald was, werd er nog een zegel onderaan de rekening geplakt ter waarde van 15 cent, met daarop met grote letters 'voldaan' en de datum.

In 1966 stopte mijn vader met het expeditiewerk. De vrachtwagen zag er zo op het oog nog wel goed uit, maar motorisch werd hij er niet

beter op en gezien de belangstelling van Olof ter Laak om de zaak over te nemen, was het besluit om te stoppen geen moeilijke beslissing.

Ook begonnen de supermarkten groter te worden en de middenstander begon steeds meer concurrentie te ondervinden van deze winkelketens met vaak hun eigen besteldiensten.

Wilde men nog een goed belegde boterham verdienen dan moest men de zaken grootschaliger aanpakken.

Zo kwam er dus geleidelijk aan een einde aan het beroep van vrachtboer.

Oproep

In de bibliotheek van de vereniging voor heemkunde bevinden zich enkele exemplaren van het blad 'Um 'n Toorn'. Dit blad werd uitgegeven door het Katholiek Thuisfront Heino-Lierderholthuis. Het werd gestuurd naar o.a. jongens die dienden in Indonesië. In 1948 is men begonnen met het uitgeven en verzenden van "Um 'n Toorn".

De vraag is: wie heeft er nog exemplaren van dit blad en wil die aan de vereniging schenken? Er kan contact opgenomen worden met Dieni Weulink, telefoon: 391698 of 0610087123.

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

Van de werkgroep Kruidentuin 'Allegardje'

Maike Bruins

Kaasjeskruid

In een boekje dat ik van mijn vader kreeg, staat het volgende gedichtje:

Van Keesjes Bladeren:

*Men heeft zeer dikwijls door ervarentheyd
bevonden*

*Dat Keesjens kruyt de buyk en mage
wel verzacht.*

*Schraapt haere wortelen, zo ghy na
afgang wacht;*

*Zy hebben menigmael verwekt de traeghe
stonden.*

Vrij vertaald:

Men heeft dikwijls ondervonden

Dat Kaasjeskruid de buik en maag verzacht.

Door het schrapen van de wortels wordt de stoelgang bevorderd;

En de menstruatie wordt er vaak door opgewekt.

Dit boekje is in 1658 geschreven voor één van de oudste medische universiteiten van Europa: De Schola Medica Salernitana in Italië. (Salernitana was de naam van de huidige stad Salerno).

De titel van dit vergeelde boekje (8 x 10 cm) luidt:

Regelen tot Behoudenis der Gezontheydt.

Het werkje beschrijft allerlei gezondheidsaspecten, waaronder de werking van veel kruiden en ieder hoofdstuk begint met een gedichtje.

Over het Keesjes Kruyt staat er ook dat men van de bloembladeren een verzachtende substantie kan maken, welke de buik week maakt.

Er worden twee soorten 'Keesjes Bladeren' genoemd: die met rode en die met witte bloemen. De witte zouden meer verzachtende kracht bevatten dan de rode.

Tegenwoordig kennen we alleen de roze en witte. Misschien was dat rond 1658 anders.

Malva sylvestris (groot kaasjeskruid)

Als men de wortel schraapt, zoals in het gedichtje beschreven, kan men er een 'vet-pil' van maken, die de 'stonden' gemakkelijker doen komen.

Letterlijk staat er:

'Dat de Keesjes Bladeren de Maentstonden ver-

weken in de Vrouwen; en dat vanweghen hare bevochtigende en glibberigh makende kracht, waardoor de Aderen van de lijf Moeder (baarmoeder) van het scherpe bloet verlost worden.'

Malva

Met 'Keesjens Kruyt' wordt het Kaasjeskruid (Malva) bedoeld. Het is een kruidenplant uit de Malvaceae familie.

Mijn moeder vertelde mij eens dat de naam duidt op de vorm van de zaden: die zijn wat afgeplat rond, zoals een Edammer kaasje.

In de hedendaagse kruidenboeken worden met name het groot kaasjeskruid (Malva sylvestris) en het muskuskaasjeskruid (Malva moschata) geprezen om zijn geneeskundige eigenschappen.

De bladeren verspreiden een heerlijke geur en kunnen gekookt gegeten worden als groente.

Ook werden zowel de bladeren als de wortels verwerkt in zalven en hoestsiroop.

Het is een mooie heesterachtige plant, die tot 60 cm hoogte kan groeien.

Lavatera

Tegenwoordig zien wij in veel tuinen een moderne variant van de Malvafamilie, de Lavatera. Deze plant heeft veel grotere bloemen en komt voor in de bloemkleuren wit, roze, wijnrood en blauw. De struiken kunnen wel twee meter hoog worden. Maar, zoals op de bijgeleverde naamkaartjes staat, deze variant is niet geschikt voor consumptie.

Sikkenmelk

Toen ik in 1948 net as wijkzuster in Heino begunne, vreug dokter Doyer mie of ik es noa de Veldhoek wol goan; doar had een olde man longontstekken en zien vrouwe was al 80 joar. Die kon zich der ok niet allenig met redden.

Ik mosse toen nog alles op de fietse doen. 't Was febrewari en bitter kold. Zo kwam ik doar an um een uur of tiene, helemoal verkleumd, kold töt op de botten.

Het was een keurig huussie en binnen was 't brandschone, ie kon' der bie wieze van sprekken van de vloere etten. Opoe vreug of ik eerst een bäkkie koffie lussen. Nou, det sleug ik niet of, want zie hadden oons altied eleerd; ie mut nooit drekt beginnen met wassen, doar schrikt de luu van.

Ik gunge zitten, opoe schunk de koffie in en wie drunken gezellig met menaere een bäkkie. Ik kregede der ok nog een plakke koeke bie. Ik had nog mär net mien köppie löög of opoe vreug o'k der nog iene zol lusten. Woarop ik zèè: Nou wel graeg! Want het smaeken biezunder goed. Joa, zèè opoe, de deerns zegt ok altied: bie moe in de Veldhoek drinke wie toch nog de lekkerste koffie. En zo gunk ok het tweede bäkkie der lekker in.

Toen mos ik toch es beginnen met de patient, die intussen al oardig an mie ewend was. Ik vreuge, woar a'k een bäkkie en water konne vinden um opa te wassen. Nou, de pompe was op de delle en doar stund ok wel een komme. Ikke noa de delle en wat zag ik doar töt mien grote schrik? Veer sikken! En as ik ärgens een hekel an hadde, dan was 't wel an sikkenmelk. Ik begun al mislijk te wödden. Ik vreug an opoe, in de hoppe de'k gien sikkenmelk had edrunken, of zie de melk altied uut 't dorp mossen halen, want dan kon ik maenvrog mooi wat metnemmen.... Niks der van, zèè opoe, wie hebt veer sikken en die geeft het hele joar melk genog veur eigen gebruik.

Ik hulpe de patient, maeken 't bedde op, rumen het wasgoed op en brache het water noa de delle, woar as de sikken stunden te mekkeren. Toen wödden ik echt misse-lijk!

Ikke op de fietse op huus an en toen kwam alles der uut, eerlijk woar. Noe wee'j met menaere: ok een wijkzuster kan zich wel es anstellen...

De andere märgen zèè'k da'k gien koffie moche drinken. Ik had last van de maege, zèè'k en ik wol liever thee. Opoe vruug of der ok een bettie melk in mos. En zie wol ok wel een beker melk warm maeken, a'k het in de maege hadde, det was der zo goed veur! Nee, zèè'k, det maa'k niet van de dokter...

Ik heb der plezierig ewärkt en de patient knappen goed op. Opoe had aait ärg völle beklag met mie.

Zuster Maatman

Uit: 'Op zien Heino's, 2e bundel'

Het verhaal achter de dingen (25)

Ida Blom

De Stok

Op het oog lijkt het een eenvoudige wandelstok van bamboe, maar er zit een heel verhaal achter.

De vader van Herman Hoppen, de 'scheerbaas', was afslager bij notaris Bauwrichter. Van hem was deze stok. Herman nam hem over en gaf de stok, en de functie van afslager, door aan Theo Blom. Dat was omdat hij zo'n harde stem had. Wij zijn in 1952 getrouwd toen Theo deze functie kreeg bij notaris Netelbeek.

Bij de stok hoort een hamer. De afslag gebeurde alleen bij houtverkoop op de Gunne en 't

Reelaer. Er werd dan, tijdens de veiling, met de hamer op de stok geslagen.

Het is al weer 23 jaar geleden dat Theo is overleden. Wim, onze zoon, is nu afslager. Hoewel er niet veel hout meer verkocht wordt, moet hij toch af en toe bij veilingen optreden. Hij heeft mij de stok gegeven. De hamer moet hij nog gebruiken.

Red. Ida heeft de stok aan de vereniging geschonken.

Alweer 20 jaar geleden 2e kwartaal

Marijke Donath

De scouting Heino neemt de units van de PTT over.

4 april

Voor Scouting Heino was het gisteren een historische dag. Na maanden van voorbereidende acties, vergaderingen en werkzaamheden werd een twaalftal zogenoemde Fort-units verplaatst van Zwolle naar de Heinose Veldweg.

De units konden 'voor een prikkie' worden overgenomen van de PTT.

Volgens secretaris Henk van Telgen was de komst van de units inderdaad een hoogtepunt in een drukke tijd. De afgelopen maanden is al met man en macht gewerkt om o.a. graafwerk te doen en de fundering te leggen.

Vijf vrijwilligers offerden gisteren een dag op om het transport te begeleiden. En de komende maanden zal er nog flink gewerkt moeten worden aan de afwerking.

24 april

Een fraaie bos bloemen kreeg gistermorgen iedere klant van groente- en fruithandelaar Kruitbosch op de Heinose markt. Niet zomaar voor de aardigheid, maar Derk Kruitbosch (66) had wat te vieren. Al 65 jaar (om precies te zijn

sinds 25 april 1925) is de kraam van deze Raalter familie wekelijks te vinden op de Heinose markt. Kruitbosch en de Heinose warenmarkt startten op die datum 65 jaar geleden en zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, zou je kunnen zeggen. Vader Kruitbosch (ook Derk) was één van de oprichters van de warenmarkt. 'Van alle kooplieden die hier in 1925 begonnen zijn wij de enigen die zijn overgebleven', vertelt Kruitbosch. 'Bloemist Veldhuis uit Wijhe komt hier ook al een hele tijd, maar die stond hier pas in 1936 voor het eerst'.

In het begin verkocht de familie Kruitbosch nauwelijks groente en fruit op de markt. In Heino had bijna iedereen een eigen groentetuin. 'We verkochten dan ook vooral zaden en groenteplanten. En wat er aan verse groente en fruit was, dat was een veel kleiner assortiment', aldus Derk Kruitbosch. 'Dingen als champignons, paprika's of kiwi's, daar hadden we nog nooit van gehoord'. In de loop der jaren heeft Kruitbosch heel wat zien veranderen op de Heinose markt. 'Hij is veel groter en drukker geworden'. Logisch natuurlijk, want Heino is

flink gegroeid, dus krijg je automatisch meer kopers.

Maar ook bij Kruitbosch is veel veranderd. De transportfiets is allang bij het oud ijzer beland en het paard en de wagen waarmee hij tot 1966 wekelijks naar Heino reed hebben plaats gemaakt voor een vrachtauto. 'Wel een beetje jammer eigenlijk', mijmert hij, 'want ik was best een beetje gek van paarden. Het had iets gezelligs, paard en wagen. Maar 's winters was het ook verdomd koud! Wat dat betreft kun je beter in een vrachtwagen zitten'.

24 april

Het lidmaatschap van de Jeugdsoos Lierderholt-huis was een echte 'must'. Dit stelt het huidige bestuur van de JSL terugkijkend op de twintig jaar van het bestaan van de soos vast.

Dit weekeinde komen leden en oud-leden van de jeugdsoos bij elkaar voor een reünie ter gelegenheid van het twintigjarig bestaan.

De jeugdsoos in Lierderholt-huis is in 1970 ontstaan. In het voorjaar nam een handvol jongeren uit dit kerkdorp het initiatief om een eigen soos te beginnen. Vanuit een werkgroep uit de kerk werd onder jongeren de behoefte gesignaleerd om meer contact met elkaar te hebben. Sinds de oprichting zijn minstens 170 jongeren lid van JSL geweest.

Bij de oprichting kon, onder aanvoering van het toenmalige bestuur, de jeugdsoos vijftig leden noteren. In latere hoogtijdagen liep dat aantal zelfs op tot ruim honderd, terwijl het totale dorp zo'n zeshonderd personen telt.

Het ledenaantal is echter steeds teruggelopen en momenteel heeft de JSL nog veertig leden. Het aantal jongeren onder de twintig jaar is klein.

Zonder te willen verzanden in doemdenken is het huidige bestuur unaniem van mening dat de JSL een aantal moeilijke jaren tegemoet zal gaan. Het is zelfs nog maar de vraag of de JSL het zilveren jubileum zal halen.

28 april

De Heinose Vrouwenraad zal de komende jaren extra aandacht schenken aan de positie van de 50-plus-vrouwen, het ouderenbeleid en de

milieuproblematiek. Dat stelde voorzitter mevrouw Van den Berg tijdens de jubileumvergadering van de Vrouwenraad.

Vanwege het tienjarig bestaan had de bijeenkomst een extra feestelijk tintje gekregen. In de aanwezigheid van tachtig leden en oud-leden blikte mevrouw Van den Berg terug op tien jaar Vrouwenraad.

Na de pauze presenteerden de vrouwen van zes aangesloten verenigingen zich. Een voor een zorgden zij voor een presentatie. Ze brachten onder meer een musical, enkele gedichten en zang ten gehore. De bijdragen werden erg gewaardeerd door de aanwezige vrouwen.

2 mei

Als er iemand is die het spreekwoord 'schoenmaker blijf bij je leest' hoog houdt, is het Jan Offenbergh (84) wel. Deze week zat hij precies zeventig jaar in het vak. Vijftien jaar geleden sloot hij zijn schoenenzaak, maar afscheid nemen van zijn werkplaats kon hij niet. Het repareren van schoenen is sinds die tijd zijn hobby. Een hobby waarmee hij nog steeds veel klanten trekt.

Dat is ook de reden waarom hij een interview in eerste instantie afwijst: 'Moet dat nu?' zegt hij. 'Ik blijf liever op de achtergrond. Reclame heb ik niet nodig want ik doe dit werk alleen nog maar als hobby. En ik heb zo al genoeg te doen.' Na enig aandringen, stemt hij toch toe in een gesprekje. 'Maar alleen als je er ook in zet dat ik niet *nóg* meer klanten nodig heb', voegt hij er aan toe.

Jan Offenbergh begon officieel op 1 mei 1920 op veertienjarige leeftijd in de zaak van zijn vader, Bernardus Offenbergh. 'Dat weet ik nog precies, want het was mijn verjaardag', vertelt hij. 'Daarvoor werkte ik ook al in de werkplaats, maar dat mocht eigenlijk niet. Toen ik veertien was heb ik gelijk een arbeidskaartje bij de gemeente gehaald'.

Hij werkte tot 1955 in de zaak van zijn vader. Dat was in het pand dat vroeger tussen het oude gemeentehuis en het huidige woonhuis annex werkplaats van Offenbergh stond. Zijn vader wilde toen echter, om bij de tijd te blijven, ook een

*Jan Offenberg
in zijn
werkplaats.*

winkel. De klanten die schoenen wilden kopen werden namelijk daarvoor in een kamertje bij de werkplaats ontvangen. Van de gelegenheid werd gebruik gemaakt om de zaak op naam van Jan over te schrijven.

Nu zit Jan alweer vijftien jaar, nadat hij de winkel sloot, op hetzelfde krukje als waarop zijn vader in 1898 begon in de etalage van zijn vroegere winkel. 'Vooral 's zomers kun je merken dat ik een stuk antiek ben', grapt hij. 'Mensen die dan langs lopen, vooral kinderen van de Schaarshoek, blijven altijd even staan om door de etalageruit een blik naar binnen te werpen'. Speciaal voor mensen die naar binnen kijken heeft hij een plank voor zijn werktafel gemaakt, zodat ze niet altijd de rommel erop zien.

Problemen met andere schoenmakers in Heino heeft hij niet. 'Ik reken alleen de materiaal- en BTW-kosten voor de reparaties, dus ik ben wel wat goedkoper dan mijn collega's. Maar ik heb ze regelmatig gevraagd of ze er problemen mee hebben dat ik nog even doorga. Je gaat je gang maar, zeggen ze dan'.

Zijn werk doet hij nog steeds op de machines die hij in een ver verleden heeft aangeschaft. 'Een andere schoenmaker zou er niet op kunnen werken', zegt hij. 'Ze hebben in de loop der tijd zo hun eigenaardigheden gekregen. Maar ik voel ze aan en zij voelen mij aan. Bij wijze van

spreken dan', voegt hij er aan toe. Rondkijkend in zijn werkplaats tref je niet alleen schoenen aan. Hij pakt alles aan wat binnenkomt. 'Ik kreeg laatst het gevoel dat ik ook al kleermaker was geworden. In een week tijd had ik hier vijf leren jassen hangen'. Nog steeds werk genoeg dus voor Jan Offenberg. En hij is er een beetje bang voor dat hij naar aanleiding van dit artikel nog meer werk krijgt. Aan het eind van het gesprek besluit hij dan ook met: 'Denk eraan, meer klanten heb ik echt niet nodig. Dus hou je een beetje in'.

4 mei

Jonge eendjes kunnen niet 24 uur per dag in het water blijven, omdat ze dan verdrinken. Dat wist Patrick Oortwijn uit Heino ook. Hij zag een aantal jonge eendjes in de bergingsvijver, die echt niet tegen de hoge walkant op konden. Twee eendjes bleken al verdrongen vandaar dat hij besloot een groot eiland en een vlonder op het water te maken zodat de jonge eenden zouden overleven. Volgens emeritus pastoor Elfrink uit Heino is Oortwijn tot vijf uur in de morgen in de weer geweest om de voorziening voor de jonge eendjes aan te brengen. Pas toen was hij tevreden over zijn bouwsel.

De Heinoër had eerder alle moeite gedaan de achttien eendjes te vangen om ze zo op het dro-

*Muziekvereniging
Salland.*

ge te houden, maar het water trok het gevogelte toch meer, zodat ze even later allemaal weer in de bergingsvijver dobberden. De eendjes en het plateau vormen nu in Heino een leuke attractie. Dankzij Patrick Oortwijn zal dat nog de hele zomer zo blijven.

14 mei

Een hulde aan het vrijwilligerswerk. Dat was het centrale kenmerk van de officiële opening van het nieuwe sociaal-cultureel centrum de Haere. Onder grote belangstelling werd het multifunctionele centrum in de voormalige landbouwschool officieel in gebruik genomen. De zeven permanente huurders hebben, ieder op hun terrein, maandenlang met man en macht gewerkt om het nieuwe onderkomen in te richten.

Met name door een grote mate van zelfwerkzaamheid kon een groot deel van de wensen gerealiseerd worden.

Zo was bekend dat het Sociaal Cultureel Werk er extra ruimte bij wilde hebben voor tal van activiteiten.

De peuterspeelzaal ambieerde een extra lokaal, de heemkundevereniging groeide op 'n Heerd uit haar jasje en vooral het succesvolle Kringloopbedrijf bleek erg veel opslag- en werkruimte nodig te hebben. Bovendien meldde de Heinose Kabeltelevisie zich voor een vaste stu-

dio en vroeg de EHBO een eigen opslagdepot. Uiteindelijk konden vrijwel alle wensen worden ingewilligd.

15 mei

Muziekvereniging Salland te Lierderholthuis houdt het komende weekend voor de tweede keer de Sallandse Muziekdagen. Van vrijdag tot en met zondag wordt in de grote tent achter dorps huis Kerkehoek een reeks activiteiten georganiseerd. De Sallandse Muziekdagen werden vorig jaar gestart met als doel geld bij elkaar te brengen voor de aanschaf van uniformen. Ook dit jaar hoopt de muziekvereniging weer een stapje dichterbij dat doel te komen.

In vergelijking met vorig jaar heeft het programma een afgeslankte vorm. De regionale muziekmarkt is van het programma geschrapt en ook klinkende namen van popformaties ontbreken.

Volgens voorzitter Henny Lipman heeft dat alles te maken met de magere financiële opbrengst van 1989. 'Vorig jaar waren de Muziekdagen in alle opzichten geslaagd. Er was publiek, er was belangstelling van de standhouders, organisatorisch klopte het allemaal. Alleen de kosten waren zo hoog dat we ternauwernood quitte konden spelen. Ondanks deze beperking is Salland er toch in geslaagd een leuke opzet te creëren.'

16 mei

Als er een muurtje of iets anders te metselen valt, is de 17-jarige Raymond Brok uit Heino van de partij.

Vrijdag is hij tijdens de nationale metselwedstrijden in Veldhoven als derde geëindigd.

De zeventienjarige Heinose vakman die ook al het diploma timmeren op zak heeft, vertelt tijdens de finaleronde geen last van zenuwen gehad te hebben. 'Ik was niet gespannen, ik kan daar best rustig onder blijven. Wat er nou zo leuk is aan metselen? Je bouwt iets op. Je ziet langzaam vanuit het niets een gebouw of iets anders verschijnen, waaraan jij meewerkt. Ook de techniek is leuk: aan de ene kant is het redelijk zwaar werk, maar aan de andere kant komen sommige dingen heel precies'.

30 mei

De heer A.G. Besten heeft zijn nieuwe kamer in het Heinose bejaardencentrum De Vloedgraven in gebruik genomen. Voor De Vloedgraven was het feest omdat Besten de 500ste bewoner van het bejaardencentrum is sinds de opening op 15 mei 1968. Het historische moment werd echter enigszins overschaduwed door de onzekere toekomst van De Vloedgraven. Het is volgens directeur Wouters best mogelijk dat Besten voorlopig ook een van de laatste bejaarden is die zijn intrek in De Vloedgraven neemt. Immers, het centrum moet van de provincie met twintig plaatsen afslanken tot 82 bedden. Het bestuur beslist op 10 juni wat men met deze situatie aan moet.

Momenteel bestaat de wachtlijst uit 23 personen, van wie er 12 specifiek op een plaatsje in De Vloedgraven wachten. Gezien het verloop (circa 20 per jaar) wordt de wachttijd dan voor hen met een jaar verlengd. De gemiddelde leeftijd bij opname is 84 jaar.

Ook in de personele sfeer zijn consequenties te verwachten. Momenteel beschikt De Vloedgraven over 44 formatieplaatsen. Wouters verwacht dat bij inkrimping 6 à 7 plaatsen zullen verdwijnen. De directeur wijst er echter op dat de afvloeiing grotendeels door natuurlijk verloop plaatsvindt.

30 mei

De negen authentieke beelden die deel uitmaken van het Hildebrand-monument in Haarlem hebben een plaats gekregen in de binnentuin van museum Het Nijenhuis bij Heino. De beeldengroep behoort tot het hoogtepunt van de Nederlandse bouwkunst. Het kunstwerk werd gisteren onthuld door de commissaris van de koningin in Overijssel J. Hendrikx. De beelden stellen personages voor uit Hildebrands' boek Camera Obscura.

7 juni

PvdA-wethouder Bert Hinnen is benoemd tot burgemeester van het Drentse plaatsje Zweeloo. Al per 1 juli aanvaardt hij die functie. Hinnen heeft voor het burgemeesterschap gekozen omdat hij zich op die manier honderd procent met één functie kan bezighouden. 'De afgelopen vijf jaar was het toch iedere dag weer die knop omzetten', aldus een gelukkige Hinnen die over een enorme promotie spreekt. 'Ik vind het heerlijk om in Zweeloo aan de gang te gaan.' Gistermiddag werd de benoeming bekend. 'Na een lange procedure ging het toch ineens heel vlot', aldus Hinnen. 'En dan is het toch een opluchting dat je die baan krijgt. Maar eerlijk gezegd moet ik er nog wel aan wennen'.

20 juni

De PvdA heeft mevrouw T.A.S. van der Bruggen naar voren geschoven als kandidaat wethouder. Binnen het college van Heino ontstaat met ingang van de volgende maand een vacature door het vertrek van wethouder Bert Hinnen, die tot burgemeester is benoemd van het Drentse Zweeloo. Mevrouw Van der Bruggen wordt de tweede vrouwelijke wethouder van Heino. Momenteel geeft zij leiding aan de sociaal-democratische fractie, die uit drie leden bestaat. De verwachting is dat de andere partijen zich niet zullen verzetten tegen de door de PvdA voorgestane opvolging.

Van de bestuurstafel

Wanneer u deze 'Omheining' leest, is de tentoonstelling over het 44-jarig bestaan van de carnavalsvereniging al weer voorbij. Het was een mooie gelegenheid om met alle facetten van het carnaval in Heino kennis te maken.

Na het huishoudelijke gedeelte van de algemene ledenvergadering op 25 maart jl., vertoonde de heer E. Oude Voshaar uit Losser een serie dia's met als titel 'Het land van de Dinkel'. Hij deed dat met Twentse humor. Zijn dia's maakt hij bij voorkeur bij zonsondergang of in de vroege ochtend. Het was dan ook een zeer wisselend beeld dat hij vertoonde over de natuur langs het riviertje de Dinkel.

De paaswandeling trok ruim 700 deelnemers. De start was bij de familie Jalink aan de Slennebroekerweg. De korte route ging via allerlei binnenwegen richting Moezenbelt en de lange route liep door het Sterrenbosch richting kanaal. Bij de familie Veldman kon men tijdens de koffiepauze van de prachtige tuin genieten.

De werkzaamheden voor de 'canon van Heino' vorderen gestaag. Meer informatie over het boek treft u in het septembernummer aan.

Bent u van plan een familielid of kennis een cadeau-lidmaatschap van onze vereniging aan te bieden, dan zijn hiervoor cadeaubonnen aanwezig.

Schenken

- Van mevrouw B. Baarslag-Stoel, Zwolseweg 38, honderd jaar geleden door haar tante vervaardigde mini-kleding, met de daarbij behorende patronen. Tevens boekjes en beschrijvingen van fiets- en wandeltochten.
- Van de heer G. Hzn. Braakman, v.d. Capellenweg 11, melkboekjes, melkcontroleboekjes en kalverenboekjes.
- Van mevrouw D. Eilander, de Vidal de St Germainweg 1, administratieve gegevens van de familie H.L. Wijtten uit Heino.
- Van de familie Van Lenthe, Kloostermanshof 34, een japon, een lijfje, twee ceintuurs, twee ondermutsjes, een knipmuts, twee rode zakdoeken en een onderjurk.
- Van mevrouw A. Ruesink-Rietberg te Amersfoort een prentbriefkaart van de Dorpsstraat in Heino van 100 jaar geleden; de huidige Canadastraat.
- Van de familie G.H. Schulten, Industriestraat 1, een wandbord van de ABTB.

Via onze website

www.omheining.net

kunt u kennismaken met de activiteiten
van onze vereniging

'OMHEINING'

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein 'omheint', in ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

Tel. 0572-394562

E-mail: omheining@planet.nl

Website: www.omheining.net

Secr.: Acacia 25, 8141 TL Heino,

Tel. 0572-391986

Rabobank Heino: rek.nr. 3271.12.271

Contributies:

Leden € 15,00 per jaar (elk volgend gezinslid

€ 7,50 per jaar); portokosten € 6,00 per jaar

Losse nummers € 5,00 (max. 24 pagina's)

Themanummers € 6,00

Ledenadministratie

G.M. Rosendaal-Kroes,

Nieuwe Wetering 7, 8144 RA Lierderholthuis,
tel. 391798

Bestuur

H. Hofman, voorzitter,

Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, tel. 392593

M.J.M. Bisschop, vice-voorzitter,

Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, tel. 392499

J.K. Pruijm-Reinders, secretaresse,

Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

D.J. Buitenkamp, penningmeester,

Schoolstraat 1, 8141 EN Heino, tel. 391873

G.H.M. ten Berge-Elferink, Delmterweg 8,

8141 PJ Heino, tel. 391803

B.J. Horstman, De Horst 10,

8141 BA Heino, tel. 392622

J.H.M. Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8,

8141 GK Heino, tel. 392560

G.M. Rosendaal-Kroes, Nieuwe Wetering 7,

8144 RA Lierderholthuis, tel. 391798

G.J. Veltkamp, Canadastraat 60,

8141 AE Heino, tel. 391292

Werkgroepen

1. Folklore

Contactpersonen: J.H.M. Meulman-Kortstee,

Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, tel. 392560

en J.M.W. Kappert-Kogelman,

Davenschot 30, 8141 BD Heino, tel. 392806

2. Foto en Video

Contactpersoon: D.A. Weulink-Jansen,

Korenbloem 1, 8141 DG Heino, tel. 391698

3. Genealogie - Documentatie

Contactpersoon: J.K. Pruijm-Reinders,

Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

4. Geschiedenis

Contactpersoon: J. Peters,

Woolthuisweg 39, 8141 RX Heino, tel. 391914

5. Historische Gebruiksvoorwerpen

Contactpersoon: G.J. Veltkamp,

Canadastraat 60, 8141 AE Heino, tel. 391292

6. Kruidentuin 'Allegardje'

Contactpersoon: G.H.M. ten Berge-Elferink,

Delmterweg 8, 8141 PJ Heino, tel. 391803

7. Streektaal

Contactpersoon: B.J. Horstman,

De Horst 10, 8141 BA Heino, tel. 392622

8. Tentoonstellingen

Contactpersoon: M.J.M. Bisschop,

Vos de Waelhof 9, 8141 AE Raalte, tel. 392499

Tijdschrift 'Omheining'

Redactie-adres:

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

tel. 0572-394562

Redactie

D.A. Weulink-Jansen, Korenbloem 1

8141 DG Heino, tel. 391698, eindredactie

E-mail: ton.weulink@kpnplanet.nl

J.K. Pruijm-Reinders, Acacia 25

8141 TL Heino, tel. 391986

A. van de Wetering, De Haarstraat 33,

8141 EW Heino, tel. 392330, *vormgeving / opmaak*

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

Druk: Sonodruk, Heino

ISSN 1384-8461

Omheining

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE "OMHEINING" TE HEINO

NUMMER **3** 30^e JAARGANG - SEPTEMBER 2010

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino
30e jaargang - nummer 3 - september 2010

INHOUDSOPGAVE

blz. 50	Van de redactie
blz. 51	Sprekende foto's (81) - J.K. Pruim-Reinders
blz. 52	De Canon van Heino - H. Hofman
blz. 53	Vergeten boerderijen - R. Jorna-Hansman
blz. 58	Naar dezelfde school (6) - A.B. Hoefsloot
blz. 60	Amerikaanse windmolen 'Overesch' - J.K. Pruim-Reinders
blz. 62	Uut het leven egrepen - G. Lindeboom
blz. 64	Toen en Nu - D.A. Weulink-Jansen
blz. 65	Het verhaal achter de dingen (26) - N. de Graaf-Brouwer
blz. 66	Al weer 20 jaar geleden - M.S.H. Donath-Hoppen
blz. 71	Van de bestuurstafel
blz. 72	Colofon

Van de redactie

Terwijl ik dit schrijf heb ik het idee in een tropisch land te leven. Niets is minder waar: we hebben een fantastische zomer!

Je zou de hele dag buiten moeten zijn, maar het werk wacht en dus heeft de redactie weer getracht een aantrekkelijke aflevering van ons contactblad samen te stellen.

De Amerikaanse windmolen 'Overesch' is een monument geworden. Over de manier waarop dat gegaan is leest u in dit blad.

Riet Jorna is de geschiedenis ingedoken op zoek naar de vergeten boerderij 'De Bom'.

Voorzitter Henk Hofman vertelt meer over de canon die op dit moment door de vereniging wordt samengesteld en Toon Hoefsloot bericht over generaties die naar dezelfde school in Heino zijn gegaan.

Ondanks haar drukke werkzaamheden heeft Marijke Donath de belevenissen van 20 jaar geleden weer aan het papier toevertrouwd.

De rubriek 'Sprekende foto's', geschreven door Jennie Pruijm, geeft de geschiedenis van de familie Koggel weer.

Er is aandacht voor het dialect in een artikeltje van Gezienus Lindeboom. Hij schreef dit toen de vereniging nog in de oude landbouwschool zat en de ruimte waarin zij zaten 'De Heerd' heette.

De bijdrage van de werkgroep 'Allegaardje' hebben we wegens ruimtegebrek moeten verplaatsen naar het decembernummer.

We wensen u veel leesplezier.

Namens de redactie

Dieni Weulink

De kopij voor december moet voor 1 november ingeleverd worden.

Met dank aan de correctoren:

M. Donath-Hoppen, N. Elsinga, T. Hoefsloot, J. Melenhorst,

N. Nijland-v. Egmond, J. Peters, W. Steenberg en J. Tijhuis.

Sprekende foto's (81)

J.K. Pruim-Reinders

Gerritdina Johanna Vrolijken-Koggel gefotografeerd met de gekleurde zomerhoed die men droeg als men niet in de rouw was. De hoed werd over de knipmuts gedragen.

Gerritdina Johanna werd in Wijhe, buurtschap Wechterholt, geboren op 12 februari 1882. Zij trouwde te Heino, op 1 mei 1902, met Lambertus Vrolijken die een landbouwbedrijf had aan de Lemelerveldseweg 15.

Haar vader, Hermannus Koggel, was landbouwer en gehuwd met Johanna Nijboer. Uit het huwelijk werden vier dochters en een zoon geboren.

Een familiefragment:

Hermannus Koggel

Geboren: Raalte, Luttenberg, 10 maart 1844.

Overleden: Wijhe, 7 maart 1910.

Zoon van: Jan Koggel en Gerritdina Scholten.

Beroep: landbouwer.

Godsdienst: R.K.

Adres: Wijhe, buurtschap Wechterholt.

Huwelijk: Wijhe, 7 juni 1879 met Johanna

Nijboer, geboren Wijhe, 18 juli 1846,

overleden Wijhe, 8 mei 1909. Dochter van

Gerrit Nijboer en Johanna Jansen.

Kinderen:

1. **Gerritdina Johanna**, geboren Wijhe, 12 februari 1882, overleden Heino, 18 mei 1945. Gehuwd Heino, 1 mei 1902 met Lambertus Vrolijken, landbouwer, geboren Heino, 24 juni 1875, overleden Heino, 13 februari 1941. Zoon van Johannes Vrolijken en Johanna Sticht.
2. **Johanna Gerritdina**, geboren Wijhe, 20 maart 1883, overleden Wijhe, 4 juli 1920.
1e Huwelijk Heino, 20 augustus 1903 met Antonius Wilhelmus Berghuis, landbouwer, geboren Heino, 10 november 1869, overleden Wijhe, 28 november 1903.

Gerritdina Johanna Vrolijken-Koggel.

- Zoon van Johannes Berghuis en Hermina Westerbeek.
- 2e Huwelijk Wijhe, 26 mei 1906 met Theodorus Joxhorst, landbouwer, geboren Wijhe, 12 juni 1871, overleden Wijhe, 17 oktober 1944. Zoon van Hermannes Joxhorst en Hermina Kattenbeld.
3. **Alberta**, geboren Wijhe, 3 januari 1886, overleden Zwollerkerspel, 10 december 1921. Gehuwd Zwollerkerspel, 8 augustus 1907 met Hermannus Bruggeman, landbouwer, geboren Zwollerkerspel, 2 augustus 1868, overleden Zwollerkerspel, 21 oktober 1931. Zoon van Johannes Bruggeman en Gerritdina Luttenberg.

4. **Hendrikus**, geboren Wijhe, 22 mei 1888, overleden Wijhe, 2 november 1888.
5. **Johanna Maria**, geboren Wijhe, 25 oktober 1890, overleden 25 september 1966. Gehuwd Wijhe, 15 januari 1921 met haar zwager Theodorus Joxhorst, overleden Wijhe, 17 oktober 1944. Dispensatie voor dit huwelijk werd verleend bij Koninklijk Besluit van 14 december 1920.

De familie Koggel, ook geschreven als Kugel, Kogchel of Kugchel, komt van oorsprong van de boerderij 'De Koggel' in de buurtschap Linderte, gemeente Raalte. Via het kadaster is de plek terug te vinden. Deze heeft nu als postadres Steege 25 en er is nog steeds een boerenbedrijf gevestigd.

De overgrootvader van mevrouw Vrolijk-Koggel, Gerrit Koggel, was hier begin 1700 al

landbouwer. Hij trouwde drie keer, dit in verband met het overlijden van zijn 1e en 2e echtgenote. Uit de huwelijken werden 12 kinderen geboren. Gerrit Koggel overleed in de buurtschap Linderte op 7 oktober 1827, hij werd 90 jaar oud. Zijn zoon Jan, gedoopt in de R.-k. kerk van Raalte op 27 maart 1797 en overleden in Raalte op 27 april 1861, trouwde te Raalte op 26 april 1832 met Gerritdina Scholten. Uit dit huwelijk werd Hermannes geboren, de vader van Gerritdina Johanna Koggel.

Geraadpleegde bronnen:

- Archief Vereniging voor Heemkunde 'Omheining': burgerlijke stand Heino, bevolkingsregisters Heino, bidprentjes en familieadvertenties.
- HCO Zwolle: doop-, trouw- en begraafboeken van Raalte, burgerlijke stand Raalte en Wijhe.
- Internet: Genlias en WatWasWaar.

De Canon van Heino

In opdracht van de overheid is in oktober 2006 de Historische Canon van Nederland gepubliceerd. Sinds maart 2009 loopt ook in Overijssel een canonproject van de IJsselacademie in Kampen. Het doel is plaatselijke en regionale canons met elkaar te verbinden en zo te komen tot een canon van Overijssel.

Vorig jaar heeft Omheining het initiatief genomen om ook over Heino een canon samen te stellen. Een tiental auteurs uit eigen gelederen is inmiddels begonnen met het schrijven van de geschiedenis van Heino in vijftig 'vensters'. Dat 'venster' is een term die is overgenomen van de Historische Canon van de Nederlandse geschiedenis. De lezer kijkt als het ware door een venster het verleden in. En net als bij het kijken door een echt venster zie je niet alles, maar een bepaald gedeelte van het historisch landschap. De grootste uitdaging hierbij is de keuze van wat we in elk venster willen laten zien. Immers, wat van belang is heeft te maken met mensen, landschappen, gebouwen, gebeurtenissen en dat alles verdeeld over de tijd; letterlijk van prehistorie tot onze tegenwoordige tijd. Allesbeslissend is dat het onderwerp (venster) van betekenis moet zijn geweest voor Heino. Die betekenis kan zowel positief als negatief van aard zijn. Elke beschrijving heeft zijn eigen verhaal, terwijl illustraties het geheel ondersteunen en aanvullen.

De presentatie van de Canon van Heino zal plaatsvinden tijdens de festiviteiten rond het 30-jarig bestaan van onze vereniging op 24, 25 en 26 maart 2011. Nog even geduld dus, maar dan ligt er een boek over de geschiedenis van Heino waarop we allen trots kunnen zijn.

Henk Hofman, voorzitter.

Vergeten boerderijen

Riet Jorna-Hansman

*Boerderij 'den Bom'
Vlaminckhorstweg.*

Boerderij 'den Bom'

De ouderen onder ons weten het nog: drie boerderijen telde de huidige Vlaminckhorstweg. De oudste boerderij was boerderij 'De Vlaminckhorst' behorend bij het landgoed 'De Vlaminckhorst', reeds beschreven in het contactblad 'Omheining' in 2000, aflevering 2.

Even verderop richting dorp stond de boerderij 'den Bom' van de familie Hofhuis en aan de andere kant van de straat had Mans Veldkamp zijn boerderij.

Onze werkgroep heeft geprobeerd iets meer te weten te komen over boerderij 'den Bom'. Waar zou de naam 'den Bom' eigenlijk vandaan komen?

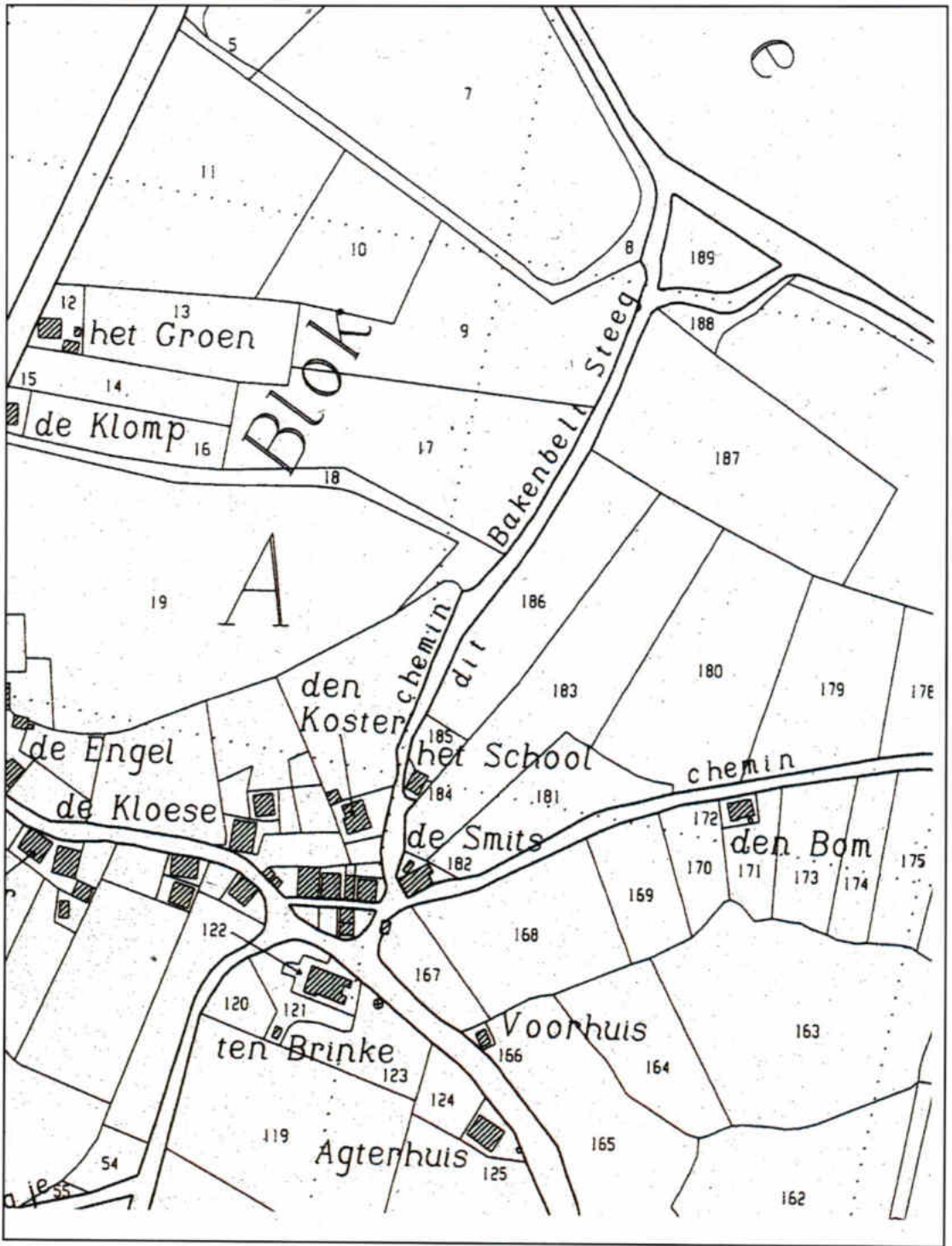
In de Kadastrale Atlas van 1832 vinden we in sectie C 1e blad aan de toenmalige Bouwhuissteeg - nu Vlaminckhorstweg - boerderij 'den Bom'. Als eigenaar wordt genoemd Hermanus Haarst. Hij was kleermaker en had waarschijnlijk voor eigen gebruik een varken of ander kleinvee. Zijn woonhuis viel in klasse 5,

dat betekent een woning van hoge waarde. De klassering van het onroerend goed vormde de grondslag voor de heffing van de grondbelasting.

Verder bezat de heer Haarst nog een perceel bouwland bij zijn huis, in totaal 0,1350 ha.

In 1818 was men in Heino met het opmeten van de percelen begonnen. De huizen die toen aan de Bouwhuissteeg stonden waren 'De Vlaminckhorst' en 'den Bom'. Verder was alles bouwland, alleen aan het eind van de straat in de bocht naar de Canadastraat was de tuin van Antonij Smits, van beroep smid. Hij had een smederij op de hoek wat nu de Vlaminckhorstweg/Haarstraat is.

We gaan verder de geschiedenis in. In het Oud Rechterlijk Archief van Heino komen we een akte tegen gedateerd 8 februari 1731, folio 288. Omdat dit voor de toenmalige Bouwhuissteeg een interessante akte is volgt hier de letterlijke tekst van deze akte:

Uit kadastrale Atlas Heino; een fragment van kaart sectie C, 1e blad.

'In het Gericht zijn verschenen Arnoldus Schilt en Judit Zwiersen, eheluiden. Zij wordt hierbij geassisteerd door haar eheman als haar moeder. Zij vertellen dat zij comparanten in ervaringe zijn gekomen, dat Hendrik van Borne voornemens was om hen comparanten te conveniëren en in rechte te betrekken, teneinde om op hen te verhalen een somma van 28 gulden wegens geleverd hout, wat is gebruikt bij de opbouw van hun getimmerd huis. Ter voorkoming van verdere kosten en schade willen zij comparanten voor de genoemde somma vrijwillig verwin passeren op hun nieuw gebouwd huis, staande op de grond van de provincie, alsmede op het recht van eigendom, dat zij comparanten op de genoemde grond hebben, staande en gelegen tussen de Vlamincckhorst en het caterplaatsje (niet genoemd) dat door Jannes Zwiersen wordt bewoond en gelegen in dit kerspel Heino'

De in deze akte genoemde Jannes Zwiersen woont aan de Brijnk (Brink), later Sikkenbrink genoemd. Dit blijkt uit andere aktes, o.a. uit een van 1728. De Sikkenbrink lag in de driehoek Haarstraat - Vlamincckhorstweg - Canadastraat Westzijde. Uit een akte van 24 januari 1719 folio 106 blijkt dat Jannes Zwiersen en zijn vrouw Margien Arents drie akkers land te hebben gekocht, gelegen in den Dolder en Bomhoft en nog een stukje hooi- of weideland ook gelegen in den Dolder.

De naam Bomhof, Bomhoff of Bomhoft komen we regelmatig tegen, ook bijv. in overlijdensaktes, waar dan gesproken wordt van: in den Bomhof in den Dolder, of in den Bomhof in het dorp Heino. Het is dus zeer aannemelijk dat de boerderijnaam 'den Bom' afkomstig is van de naam 'Bomhof'. Daarnaast blijkt uit de akte van 1731 dat het nieuw getimmerde huis van Arnoldus Schilt en Judit Zwiersen ongeveer op de plek moet zijn gebouwd van de latere boerderij 'den Bom', het eerste huis dat na 'de Vlamincckhorst' aan de Bouwhuissteeg is gebouwd. Het bewijst tevens dat er toen geen andere bebouwing aanwezig was.

De laatste bewoner van 'den Bom' was de familie Hofhuis. De familie Hofhuis kwam oorspronkelijk uit Raalte. De eerste Hofhuis die zich in Heino vestigde, was Gerrit Hofhuis, geboren te Raalte op 8 februari 1734. Hij was een zoon van Bernardus Hofhuis, van beroep kuiper, en Catharina Schreuder. Deze Gerrit Hofhuis trouwde op 11 december 1768 met Johanna Maria Overbeek, JD (jonge dochter) van Zwolle, laatst wonende te Amsterdam, geboren te Zwolle op 13 februari 1733, dochter van Berend Overbeek en Margrita Meenhorst. Gerrit Hofhuis was evenals zijn vader kuiper van beroep. Het echtpaar kreeg een zoon, die slechts 7 weken heeft geleefd. Gerrit Hofhuis zelf overleed in 1814 en zijn vrouw in 1816.

In verband met het overlijden van Gerrit Hofhuis werd de volgende overlijdensakte opgemaakt:

'Heden den Agsten van de Maand October des jaars agttienhonderd en veertien voor de middag ten elf uuren zijn voor ons Antony Klomp junior, namens Hoge Overheid Schout van de Gemeente van Heino, Arrondissement Deventer, Provincie Overijssel, verschenen Derk Bosch, klompenmaker, oud negenendertig jaren en Jan Kattenbeld, bouwman, oud zevenenveertig jaren, beide woonachtig alhier in het Dorp Heino.

Dewelke ons verklaard hebben dat Gerrit Hofhuis van beroep kuiper, woonachtig alhier in het Dorp Heino op donderdag de zesden dezer ten Huize van Antony Klomp Senior alhier in het Dorp Heino in het tachtigste zijns ouderdoms in den gehuwden staat is overleden, geene kinderen, noch descendentie (afstamming) nalatende, zijnde den overledene een wettige zoon van Bernardus Hofhuis en Catharina Schreuder, beide te Raalte overleden. Waarop wij Schout voornoemd ons met de gezegde getuigen hebben begeben in het Huis waar zich het Lichaam van den overledene bevindt en ons verzekerd hebben dat gezegde Gerrit Hofhuis wezenlijk afgestorven is'

De akte werd opgemaakt en getekend met de

getuigen na gedane voorlezing ten dage en jare voorschreven door de Schout voornoemd A. Klomp Jr., Derk Bosch, Jan Cattenbeld (akte 12). Uit deze akte blijkt tevens dat zich toen nog geen huisarts in Heino had gevestigd.

Na verder onderzoek komen wij terecht bij Egradus Joannes Hofhuis.

Egradus Joannes Hofhuis is de zoon van Ger-rit Jan Hofhuis en Henrica Kortenhorst, gedoopt te Raalte R.K. op 24 november 1801 als Joannes. Zijn vader overleed op 20 oktober 1818 te Raalte. Na het overlijden van zijn vader is het gezin waarschijnlijk naar Heino verhuisd. Zijn moeder overleed n.l. te Heino op 22 november 1827 in wijk A nr. 43.

Egradus zelf trouwde met Aleida Boshof te Wijhe op 6 april 1833 en was eveneens kuiper van beroep. Uit dit huwelijk werd o.a. Theodorus Joannes geboren op 18 maart 1838.

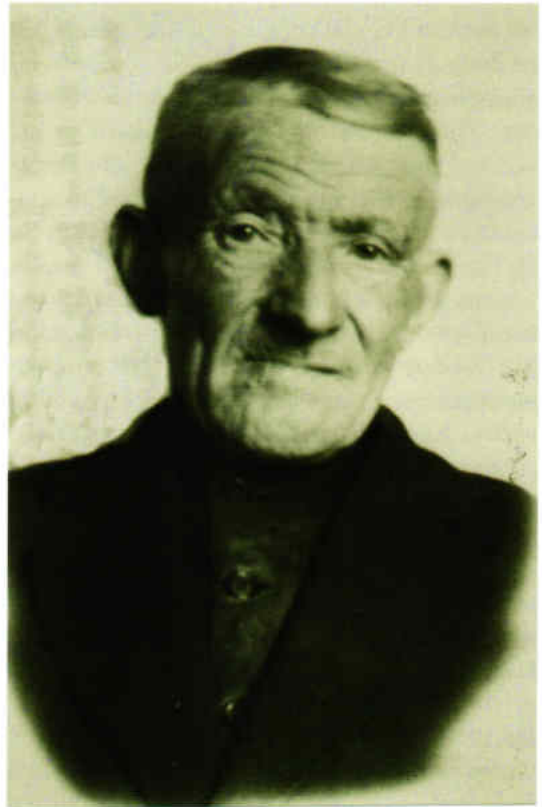
Volgens het bevolkingsregister van Heino woonde Egradus Hofhuis in de periode 1840-1845 met zijn gezin aan de Sikkenbrink nr. A 31. Daarna heeft hij waarschijnlijk boerderij 'den Bom' aan de Bouwhuissteeg gekocht.

Egradus Hofhuis overleed te Heino op 12 april 1857 en zijn echtgenote Aleida Boshof op 18 april 1869.

Theodorus Johannes Hofhuis volgde zijn vader op aan de Bouwhuissteeg. Hij was ook kuiper van beroep en trouwde met Johanna Eilert, wonende te Heino, op 15 mei 1873.

Uit dit huwelijk werd Gerardus Johannes geboren. Na het overlijden van zijn moeder op 9 augustus 1883 hertrouwde zijn vader op 15 januari 1885 met Geertruida Tibbe.

Op 1 maart 1904 kocht Theodorus Johannes Hofhuis voor zijn zoon Gerhardus Johannes, de zoon uit zijn eerste huwelijk, twee percelen hakhout en een perceel bouwland te Heino in sectie C 1e blad nr. 158, 160 en 1328, tezamen

*Gerhardus Johannes Hofhuis
Geb. te Heino 28-07-1880
Overl. te Heino 12-11-1966*

groot 63 aren en 20 centiares voor de prijs van fl. 450,- van Hendrikus Johannes Rozendal, landbouwer te Heino.

Gerhardus Johannes Hofhuis werd de volgende eigenaar van boerderij 'Den Bom'. Hij was geboren op 28 juli 1880. Hij trad in de voetsporen van zijn voorvaderen door ook het beroep van kuiper voort te zetten, hij maakte botertonnetjes.

Op 7 november 1912 werd in café Van Olst besloten tot oprichting van de 'Coöperatieve Stoomzuivelfabriek Heino'. De tijd van boterkarnen op de boerderij is dan voorbij en mede daardoor het vervaardigen van botertonnetjes. De melkbus deed zijn intrede. In het begin werden deze melkbussen met paard en wagen van de boerderijen gehaald en naar de fabriek

vervoerd. Iedere boer, aangesloten bij de Co-operatie, had een eigen melkbusnummer. Voor Hofhuis was dat nummer 363.

Gerhardus Johannes ging zijn bedrijf uitbreiden en kocht in 1912 op een publieke veiling een perceel hooiland, genaamd 'het Heerenland', gelegen aan de weg de Bouwhuissteeg, kadaster gemeente Heino, sectie C 1e blad nummer 1327, geheel groot zes en zestig aren, dertig centiareen voor fl. 915,-. Verkoper was Theodorus Boerhof, kleermaker te Heino. In 1832 was dit perceel eigendom van de familie Helmich uit Zwolle, vandaar misschien de naam 'het Heerenland'.

Gerhardus Johannes trouwde op 25 april 1908 te Raalte met Antonia Duteweerd, geboren 22 mei 1886. Uit dit huwelijk werden zes kinderen geboren. Zijn vader was inmiddels overleden.

Het was **Hendrikus Antonius (Hein) Hofhuis** die na het overlijden van zijn vader het bedrijf heeft voortgezet. Onder zijn beheer groeide het bedrijf uit tot een volwaardige boerderij.

Ondertussen waren aan de toenmalige Bouwhuissteeg, nu Vlamincckhorstweg, diverse woningen gebouwd. Echter een gedeelte van de Vlamincckhorstweg bestond nog uit tuinen. De gemeente Heino had uitbreidingsplannen, de Haarstraat werd bebouwd en ook het onbebouwde gedeelte van de Vlamincckhorstweg werd bestemd voor woningbouw. De boerderij van de familie Hofhuis moest hiervoor wijken met als gevolg, dat de boerderij werd afgebro-

ken en Hein Hofhuis met zijn gezin in 1960 verhuisde naar een bestaande boerderij gelegen aan de Berkendijk te Heino.

Aan de Vlamincckhorstweg kwamen koopwoningen, evenals in de Dolderstraat richting 'De Dolfijn' en tegenover de ijsbaan. In het gedeelte Vlamincckhorstweg-Oost/Dolderstraat werden de z.g. Bogaerswoningen gebouwd, genoemd naar de toenmalige minister van Volkshuisvesting. Deze minister kreeg het voor elkaar, dat veel overheidsgeld naar de woningbouw ging, waardoor de woningproductie in korte tijd steeg en betaalbare woningen gebouwd konden worden.

En zo veranderde de Vlamincckhorstweg van een steeg in een straat.

Hein Hofhuis heeft zijn huis aan de Berkendijk vervuild voor een woning aan de Dolderstraat, vlakbij ouderlijk huis 'den Bom'. De boerderij aan de Berkendijk is overgenomen door zijn zonen Theo en Harry Hofhuis.

Geraadpleegde bronnen:

- Archief Vereniging voor Heemkunde 'Omheining': kadastrale atlas 1832 Heino, doop-, trouw- en begrafenisregisters Heino, volkstelling Heino 1795 en 1811, bevolkingsregisters Heino.
- HCO Zwolle: Doop-, trouw- en begrafenisregisters Heino en Raalte, oud rechterlijk archief Heino.
- Contactblad 'Omheining': themanummer sept. 1987 door G.C. Stapel: Heino Krause en Heino.
- Gegevens door familie Hofhuis.

Via onze website

www.omheining.net

kunt u kennismaken met de activiteiten
van onze vereniging

Naar dezelfde school (6)

Toon Hoefsloot

Vele Heinoërs heeft hij de eerste beginselen van het autorijden bijgebracht: Ton Kouwert. Hij werd geboren in 1931 in Heeten. Voordat hij in 1958 voorzichtig begon met het geven van autorijlessen - er was geen autorijsschool gevestigd in Heino - was hij enkele jaren bij de familie Mekers in de kost en ging iedere dag naar Zwolle, waar hij een agentschap in vleeswaren had. Het was geen vetpot, zeker niet in het zomerseizoen. 'Zijn de kersen rood, dan is de handel dood', herinnert hij zich. Ondertussen kreeg hij steeds meer leerlingen die het roze papiertje wilden halen en moest hij een keuze maken: of in het slagervak doorgaan of omscholen tot rijinstructeur. Het werd het laatste. In 1960 trouwde hij met Door Korbeld (1930) uit Raalte. Ze gingen wonen in de Prins Bernhardstraat 18. Ze kregen vijf dochters: Paulien (1961), Dorien (1963), Marian (1965), Francis (1966) en Yvonne (1968). Vier van de vijf zussen hebben hun geboortegrond vaarwel gezegd. Alleen dochter Dorien is Heino trouw gebleven en zij heeft dan ook de hoofdrol in deze aflevering.

Foto 1

Op de eerste foto kijkt ons een goedlachs stel aan. Het is de tweede klas van de Mariaschool in het schooljaar 1970-1971. Dorien ligt languit op de voorgrond (rechts). Juffrouw Willemien van den Berg had toen deze 32 koters onder haar hoede.

In 1972 verhuisde het gezin Kouwert van de Prins Bernhardstraat naar de overkant van de 'grote weg', de Dorpsstraat. Daar begon mevrouw Kouwert met de sportwinkel en die heeft zij tot haar 65e in 1995 gerund.

Een jaar voor de verhuizing startte de nieuwe katholieke school Brinkzicht. Dorien en haar zussen hadden nu kunnen overstappen naar de nieuwe school; het schoolbestuur had de toen nog zeer drukke verkeersader door Heino, de Dorpsstraat/Canadastraat, aangemerkt als scheidslijn tussen de beide scholen.

Ook al had de directeur het gezin Kouwert graag bij Brinkzicht willen inlijven, voor de ouders was het geen punt van discussie: de kinderen bleven op de Mariaschool.

In 1975 maakte Dorien de overstap naar de

Foto 2

mavo in Raalte. Daarna volgde ze de Mbo-opleiding Kinderverzorging Jeugdverzorging (KVJV), ook in Raalte.

Voordat ze op het IJsselcollege een jaar omscholing Meao deed en een baan kreeg op het secretariaat van het vormingscentrum Den Alerdinc, heeft ze tussentijds als au pair gewerkt in Wenen, een oppasbaan gehad en bij V&D gewerkt. Na enkele fusies van het vormingscentrum is ze er nog steeds werkzaam op het secretariaat. Het heet nu Stavoor en is gevestigd in Deventer.

Dorien leerde in 1985 Leon Leferink (1965) kennen. Hij werd geboren in Zevenaar en heeft later in Raalte en Haarle gewoond.

Op 3 juli 1997 zijn ze getrouwd; ze kenden el-

kaar precies 12½ jaar. Ze kregen twee zoons: Tim (1998) en Max (2000).

Op foto 2 zien we Tim met bril en blonde lokken, tweede van links, achter het gloednieuwe bord van de Dolfijn. Het is het schooljaar 2005-2006, het jaar dat Brinkzicht en de Mariaschool fuseerden en verder gingen als de Dolfijn. Tim zit nu in het laatste jaar van de basisschool.

Rechts staat juf Ine Tijs en links juf Zümürüth (stagiaire).

Op foto 3 zien we groep 4, schooljaar 2007-2008. Max zit op de voorgrond, 4e van rechts. De groep wordt geflankeerd door de beide onderwijzeressen Saskia Gorter (rechts) en Dinie Overkamp. Max zit nu inmiddels in groep 7.

Foto 3

Amerikaanse windmolen 'Overesch'

J.K. Pruim-Reinders

Openingshandeling door Sybe Schaap, links Gerard en rechts Jan Overesch.

Een monument op het eigen terrein van Gerard en Yvonne Overesch aan de Hondemotsweg 36, in de Velnerhoek, op de grens van Heino en Raalte.

Daniel Halladay, een ingenieur uit Connecticut in het oosten van de Verenigde Staten, ontwikkelde in 1850 het prototype van de windmotor. In 1854 kreeg hij er patent op. Het was een revolutionaire uitvinding die in eerste instantie werd gebruikt om drinkwater omhoog te pompen. En wat heel belangrijk was, de molen was zelfkruierend. Op de wereldtentoonstelling te Philadelphia in 1876 werden de windmotoren gedemonstreerd. De reacties waren zo positief, dan men het aandurfde er een groot aantal van te vervaardigen. De molens werden voor velerlei doeleinden gebruikt, onder andere voor het oppompen van water voor mens en dier, en voor irrigatie. De spoorwegen pompten zelfs water op voor hun stoomlocomotieven. Ook in Nederland ontdekte men de Amerikaanse windmotor, niet om er drinkwater mee omhoog

te pompen, maar om er na enkele aanpassingen polders mee te bemalen.

De windmolen in de Velnerhoek is van het type Record en heeft 18 schoepen en een vlucht van 3 meter. De pomp is een vliedertype dat 1000 liter per uur kan verwerken.

In het verleden was de afvoer van het water in de Velnerhoek niet goed geregeld. Daardoor waren er grote problemen. Weilanden liepen regelmatig onder water en de koeien moesten zelfs in de zomer op stal. Het hooi werd op hopen gestapeld om toch nog iets van het wintervoer te kunnen redden.

De grootvader en de vader van Gerard Overesch kochten omstreeks 1920 elk een molen om het land droog te malen. Dat was in die tijd een grote investering en waarschijnlijk de enige mogelijkheid om toch nog een opbrengst van het land te verkrijgen. Ruilverkavelingen en grondverbeteringen waren er nog niet. Het was na 1970, dat de Velnerhoek werd aangepast, toen

het waterschap 'Salland' het beheer kreeg over de watergangen. De molen van Gerards vader werd verkocht. Opa Jacob Overesch, die woonde aan de Raalterwetering nabij het Jacobsgat, behield de molen. Helaas raakte hij in verval. In 1997 erfden de neven Jan en Gerard Overesch de molen. Zij zagen het verval met lede ogen aan en probeerden hem op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst te krijgen.

De gemeente Raalte wees hun verzoek af in verband met de hoge kosten. Met de kosten van herstel en verplaatsing, was een bedrag gemoeid van meer dan € 45.000,-, waarvan de eigenaren zelf 20% moesten betalen. Om de molen van de ondergang te redden, droegen de erven Overesch op 16 september 2002 hem over aan de Stichting Amerikaanse Windmolens 'Overesch'. De 'Stichting de Overijsselse Molen' (SOM) nam uiteindelijk de handschoen op om het herstel te realiseren. Met behulp van deskundige gepensioneerden van Siemens Demag Delaval Turbomachinery, voorheen Stork, te Hengelo, de hand- en spandiensten van het waterschap 'Groot Salland' en ondersteuning van sponsors konden de problemen worden overwonnen.

Het was op 24 mei 2003, dat de molen feestelijk in gebruik werd genomen. Sybe Schaap, dijkgraaf van het waterschap 'Groot Salland' verzichtte de openingshandeling.

Voor de molen is nu een rol weggelegd als toeristische trekker en als educatief uitje voor bijvoorbeeld schoolklassen. Ook krijgt de omgeving van de molen een steeds mooier aanzien. Er is een picknickbank geplaatst. De Raalter amateur-kunstenaar Jan Hendriks schilderde twee natuurfereelen op de achterkant van het informatiebord. Gerard Overesch en Gerard Broekgerrits zaaiden een twee meter brede strook langs het schouwpad van de Raalterwetering in met rogge, haver, tarwe en gerst, afgewisseld met vakken voor wilde bloeiende planten. Er verscheen zelfs in de directe omgeving een ooievaarsnest.

Via het schouwpad van de wetering is de molen

De molen kort na de restauratie.

vanaf de Hondemotsweg voor iedereen toegankelijk.

Een industrieel erfgoed is bewaard gebleven.

Geraadpleegde bronnen:

- Gegevens en foto's van Gerard en Yvonne Overesch.
- Archief krantenknipsels van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

**Volgend jaar
viert de vereniging haar 30-jarig
jubileum.**

Elders in deze 'Omheining'
leest u daar meer over.

Uut het leven egrepen

G. Lindeboom

*De boerderij
aan de Duisterendijk.*

As wie dan zo bie menäre op 'n Heerd zit met de wärkgroep Dialekt, krieg 'k een bettie het gevuul det de tied van vrogger weer op mie of kump.

Det zal wel kommen umdet die aandern die hier ok zit, net zo bint as ikke en ok gewoon boers zit te proaten, wa'j van 't jonge volk niet zo volle meer heurt.

De deftige mènsen die nuumt det geen boers of plat proaten, die zekt: det is dialect. Nou, det kan wel woar wèèn, m'r wule zekt: det is ònze eigen toal, want mien va en mien moe die preuten net zo. En a'j toch proat zo a'j het eleerd hebt, dan is det toch oen eigentaa! Ik komme uut Wiehe. Det wo'k der mar èèm bie zeggen, want die aandern det bint ommoal Heino'sen. Det Wiehe, det is nog knap groot heur. Het begint al a'j net in Heino over 't spoor bint. Doar hé'j eerst de Schaarshoek en dan krie'j 't Niejenhuus, nou det is ommoa Wiehe. A'j noe 't Niejenhuus ehad hebt, dan kom ie an de Niejentaps brugge. Gao'j dan linksof dan hé'j metiene an oe rechterhand de Niejentap: hier wòdden

vrogger aait Kärmsse 'hòlen. En a'j dan weer rechtsof sloat, dan goa'j 'n Duusterndiek in en det is dan de weg woar as wule an wont. Eerst krie'j links al umwiel 't Kupershuus, det huus is al ezet in 1766. Een stuk laand veur 't huus det hiet de Kuperieje. Wulle wont dan an de andere kaante van de weg.

Oòns huus stiet der al zo'n dikke honderd joar. Wat der veur die tied stund is of-ebraand. Net schuun tegenòver òns hebt ze in 't veurhuus staon 1667. 'n Duusterndiek is dus helemaal van vrogger joaren. Mien va en mien moe bint er ekommen in 1921, toen bint ze 'trouwd. Het spullegien was toen van een ome en een meuie, die gin kinder hadden. Mien òlders konden det huren, mår dan hadden ze de ome en de meuie der ok bie. Die bleven op 't hoek in een kamer wonen.

As bie oons vrogger vesite kwaamp, dan zatten wie ok op 'n heerd. Op 'n besten heerd, zeden wie ok wel. Wilmoom en Diekemeuie die kwamen altied 'n hele dag met de kleedwägen. Zie wonnen an de Hoevenbrugge bie Zwolle.

Däängs van te veurten mosse wie al schabullen en spinnekoppen jagen. 's Määns veur det ze kwamen mos de peerdestal uutemest wödden: òòns eigen peerd gunk 't laand in, den van Wilmoom op stal. Zo'n dier had de hele weg in draf elopen en was dan nat bezweet. Die vesiten wödden ehòlen noa 't heuien en veur de zoadbouw, want òònze familie bestund uut boerenluu. Wie hadden ok familie onder Olst wonnen, doar in 'n Duursenhoek kot bie 'n Nul, een läätgetrouwde breur van mien moe. Hee was boer, een bettie koopman en peerdetaxateur, vòlle van huus of en dus had hee van alles belèèfd. Hee zèè altied: a'k bie een boer achter 't huus komme en ik rake 'n steugien an de proat, dan kump moeder de vrouwe ok umsgeliek al um 'n hoek van 't huus anzetten, uut niesgierigheid netuurlijk. Dan zèè'k altied: nou, hoe is't met oe en met de wichter ok alles goed? En dan zèè zie: joa, wel goed heur, 't is nog een bettie vrog, mar ik zal wel effen koffie zetten. Joa, zeg mien ome altied, a'j ärgens komt, mu'j eerst noa de wichter vraggen en dan drèèit de koffiebonemölle al....

Wat det angiet is der nog niet vòlle veranderd. A'j mar gewoon plat blijft proaten bie de mèènsen en wat dingen van vrogger anhäält, dan blif

de koffiebonemölle wel drèèien. Ik hoppe det det hier op 'n Heerd ok nog lange zo mag blieven.

Mien va die kwaamp onder Heino vandan, van de 'Eklenkamp', ie weet wel, in de Veldhoek. De òòlde huus det stiet der nog. Hee hef nog lange een stukkie laand ehad in Dalmsholte, a'j de Stoeven deur goat en dan an 't kanaal. Doar gunk hee met de fietse hen melken vanuut 'n Duusterndiek.

Mien moe kwaamp van 'n Assendorp achter 't Niejenhuus. Det was 'n huurpläatse van baron Palland. Ik bin in 1923 geboren en met vief joar al noa schoele 'goan in Heino. Ik wolle det niet en toen hef mien va mie der hen ebracht met peerd en wagen... In die tied hadde wie 'n hoop bureen, ik zal oe der een stuk of wat opnummen.

Noas òòns wonen Mussenmerieje, dan ha'j Kieftengerrad en wiederop zatten de Esboeren en nog een päär meer. An de andere kaante wonen de Kuper, Broekenhendrik, Dieks van de Hasselt en Assenderk. Die nämen bint allemoal an 't afslieten, ma a'w zo op 'n Heerd zit met mekäre, dan kump det weer noa boven....

Uit: *'Op zien Heino's'*

Boerderij 'Eklenkamp' in de Veldhoek.

Toen

Het Marktplaatsje gezien richting Dorpsstraat. Rechts de christelijke lagere school die in 1981 werd afgebroken en de woning van de familie Dekker.

Bron: 'Kiek toch es!'.

Nu

Het Marktplaatsje zoals het er nu uit ziet. Op de plaats van de christelijke school staat nu het voormalige gemeentehuis, dat hopelijk in de nabije toekomst het Dorpshuis wordt.

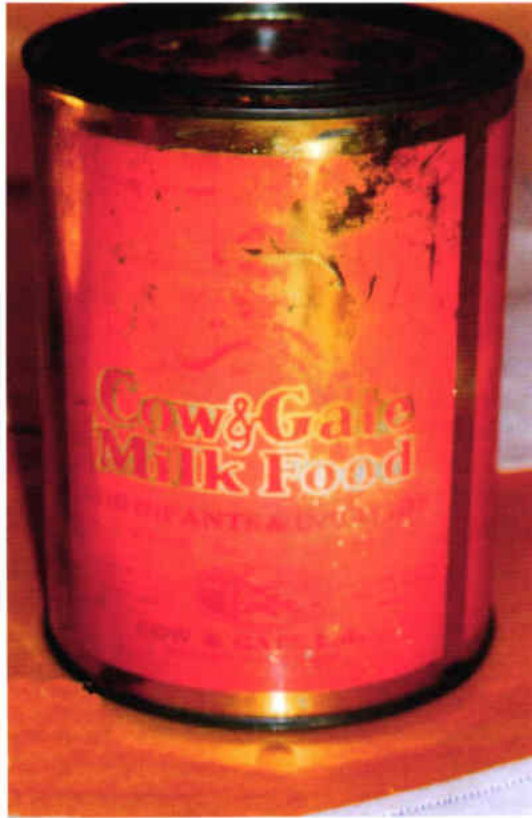
Op de plek van de woning is nu de textielwinkel van ter Stal gevestigd.

Foto: Joost Pieterse.

Het verhaal achter de dingen (26)

Nienke de Graaf-Brouwer

De bus van Tonia

In 1946 verhuisden wij van Heerenveen naar Utrecht.

Het Diaconessenziekenhuis vroeg in de krant om gastgezinnen voor verpleegsters die van ver kwamen en vaak niet naar huis konden in hun vrije tijd. Het openbaar vervoer was na de oorlog nog heel slecht.

Omdat mijn moeder zich ontheemd voelde, meldde zij zich ook aan.

En zo kwam vrolijke Tonia geregeld bij ons thuis.

Op een keer bracht ze dit Canadese blik met melkpoeder voor ons mee.

Wij hadden thuis nog een peuter en een baby, dus dat was een welkom geschenk.

Omdat de bus zo goed sloot, gebruikte mijn moeder hem later voor koekjes en rijst.

Na een paar jaar vertrok Tonia voorgoed naar Twente om te trouwen. Het contact verwaterde, maar door de 'bus van Tonia' zijn we altijd aan deze gezellige en vrolijke verpleegster blijven denken.

Alweer 20 jaar geleden 3e kwartaal

Marijke Donath

02-07-90

Spelers van het Heinose Sport Real Voetbaltoernooi zijn afgelopen week met de schrik vrijgekomen toen de bliksem in leek te slaan op het voetbalveld achter café de Mol in Wythmen. Nadat alle spelers zich na een geweldige knal in veiligheid hadden gesteld, bleek dat de touwtrekstellage naast het voetbalveld de bliksem waarschijnlijk had opgevangen.

De wedstrijd werd overigens gestaakt en een dag later overgespeeld. Sportief gezien was het grootste succes tijdens de vijftiende editie van het toernooi voor de FC Kluunhaar. Voor de vijfde keer sinds het bestaan van het populaire toernooi won deze groep de ABTB-wisselbeker en werd daarmee uiteraard recordhouder.

03-07-90

Peter Verbree vertrekt als chef-badmeester uit Heino. Verbree is aangesteld als badmeester in het overdekte zwembad De Kolk in Wierden. Hier zal hij met ingang van 13 augustus aan het werk gaan. Echtgenote Yvonne Verbree blijft dit zwemseizoen nog wel actief als zweminstructrice bij De Tippe.

12-07-90

Een felle uitslaande brand heeft gistermiddag een gedeelte van het kinderoord de Schaarshoek bij Heino verwoest. Er deden zich geen persoonlijke ongelukken voor.

De brand is ontstaan in een vakantiewoning. Door de wind sloeg het vuur over naar aangrenzende gebouwen. Enkele vakantiewoningen, de recreatieruimte en de bioscoopzaal zijn door de brand totaal verwoest. 'Daar kun je niets meer van maken, want het is totaal verwoest', aldus een woordvoerder van de politie.

De schade loopt in de tonnen, maar de politie kan nog geen precies bedrag noemen. De brandweerkorpsen van Heino, Wijhe, Dalftsen en de regionale brandweer uit Zwolle hebben

de brand met groot materieel bestreden. Door de straffe wind was het vuur moeilijk onder controle te krijgen. Pas rond half zes werd het sein 'brand meester' gegeven. Het nablussen nam nog vele uren in beslag. De oorzaak van de brand is nog onbekend.

21-07-90

In Salland is de respons op de vakantieactie van de politie over het algemeen goed te noemen. Bij de actie, die momenteel voor de vierde keer in het district Overijssel wordt gehouden, kunnen vakantiegangers een formulier inleveren met daarop allerlei gegevens die voor de politie nuttig kunnen zijn ingeval van 'calamiteiten' tijdens de afwezigheid van de bewoners. Ook wordt in de surveillances extra aandacht besteed aan de adressen waarvan de bewoners op vakantie zijn.

27-07-90

De nieuwe rotonde in de Zwolseweg even buiten het centrum van Heino levert voor veel verkeersdeelnemers problemen op. Vooral de afwijkende voorrangregeling brengt het gemotoriseerde verkeer in de war.

Echt gevaarlijke momenten heeft de gewijzigde verkeerssituatie nog niet veroorzaakt, meldt postcommandant van politie J. van der Horst. Maar dat vrachtwagens het plein een kwart linksom nemen in plaats van driekwart linksom weet hij ook. Volgens sommige verkeersdeelnemers zal het niet lang duren voor de politie bij het eerste ongeval geroepen zal worden. Ze verbazen zich vooral over de voorrangregel op de rotonde. De rotonde is in Heino vaak onderwerp van gesprek. De bevolking zelf moet nog duidelijk wennen aan het nieuwe verkeersbeeld. Sommigen zien het nut van een rotonde op een rechte weg niet in. Bestuurders van wat grotere transportwagens vinden de uitvoering ervan niet bepaald ruim.

*De nieuwe rotonde
in de Zwolseweg.*

Vrachtwagenchauffeurs proberen in een aantal gevallen al niet eens om helemaal rond te komen, maar gaan gewoon binnendoor. 'Een of andere joker is zelfs al gewoon rechtdoor, dwars door de groenvoorziening gegaan' weet de heer Hamstra van de afdeling Openbare Werken. Hij geeft toe dat de rotonde niet bepaald aan de ruime kant is, maar heeft van een vrachtwagenchauffeur gehoord dat hij wel te nemen is. 'Het is even sturen', vertelde die man mij, 'maar het kan best'.

Ook is het wennen dat de rotonde er eentje is van zogenaamd Duitse snit. Dat houdt in dat verkeer op de rotonde voorrang heeft op het verkeer dat van de toevoerwegen komt. Enkele honderden meters verderop aan dezelfde weg is rond de NH kerk een andere voorrangsregel, daar heeft het verkeer van rechts gewoon voorrang.

27-07-90

Op de spoorwegovergang bij Lierderholthuis is gisteren tegen de avond een auto tegen de trein, die van Almelo naar Zwolle reed, gebotst.

De bestuurder kwam met de schrik vrij.

De twintigjarige L.A.B uit Lierderholthuis lette bij het naderen van de spoorwegovergang niet op of er een trein aankwam, maar richtte zijn aandacht op ander verkeer op de weg. Pas toen

hij vlak voor de onbewaakte overgang was merkte B. de trein op. De man heeft uit alle macht geremd, maar kon niet voorkomen dat zijn auto tegen de zijkant van de trein botste.

De auto raakte total loss. B. werd naar het ziekenhuis vervoerd, maar kon vrijwel direct weer naar huis. Hij liep geen verwondingen op. De trein, die van Almelo richting Zwolle reed, liep een vertraging van een kwartier op. De schade aan de trein valt waarschijnlijk mee.

De botsing op de spoorwegovergang heeft de dorpsbewoners sterk verontrust. Voor velen is dit het bewijs dat de voorzieningen die de NS onlangs troffen ter verdere beveiliging van de overgang eenvoudig niet deugen.

Daarom wordt alom gepleit om alsnog de overgang met een ahob-installatie (halve bomen) te beveiligen.

De spoorwepolitie van NS heeft zich na het ongeval ervan overtuigd dat de knipperlichten en belinstallatie bij de overgang werkten. Uit getuigenverklaringen bleek dat ook. Een woordvoerder van de politie verzucht: 'De bestuurder is daar ook goed bekend. Hij moet gewoon niet opgelet hebben bij het oversteken van de spoorweg.'

Het ongeval is het eerste nadat de NS de nieuwe voorzieningen hebben aangebracht.

Na de vakantie zal het ongeval onderwerp van

bespreking zijn voor het college van burgemeester en wethouders.

De slangentoren.

31-07-90

De slangentoren en het loodsje achter het vroegere dorps huis te Heino worden gesloopt. De firma Ardesch zal dit klusje voor haar rekening nemen voor 13.500 gulden, excl. BTW. Op een advertentie om het gehele terrein inclusief de bouwvallen aan te kopen kwamen enkele te lage inschrijvingen binnen. Vandaar het besluit van het college om nu zelf de opstallen binnenkort maar te slopen en het geheel als bouwrijpe kavel te verkopen. Het perceel is 754 vierkante meter groot en bestemd voor de bouw van een vrijstaande woning.

22-08-90

De gemeente Heino gaat de komende jaren het gebruik van alcohol nadrukkelijker ontmoedigen. Er wordt geen alcohol meer geschonken in het gemeentehuis, alcoholhoudende dranken worden geweerd uit kerstpakketten en relatiegeschenken en in overleg met de politie wil men komen tot meer controles, vooral rond speciale evenementen.

Dat staat althans in de nota 'Als de drank is in de man...' die gisteravond door de Heinose gemeenteraad is aangenomen. De nota geeft een beeld van de omvang van de alcoholproblematiek en onderstreept de noodzaak om daar als lokale overheid ook iets mee te doen.

Na een regelmatig terugkerende discussie heeft de gemeenteraad nu twaalf aanbevelingen goedgekeurd, waarbij de nadruk ligt op de voorbeeldfunctie, de voorlichting, het overleg en het bewustwordingsproces.

De gemeenteraad ging vrijwel moeiteloos akkoord met de nota. Alleen Ben Nitrau (GPV/RPF) stemde tegen. Volgens Nitrau ontbreken echte maatregelen.

28-08-90

De gemeente Heino heeft meer woningen nodig dan er de komende vijf jaar gebouwd mogen worden. Dat blijkt uit de volkshuisvestingsnota die de gemeente heeft laten opstellen. Volgens die nota moet de gemeente 37 woningen per jaar bouwen tot 1995 om aan de verwachte vraag te voldoen. Door de provincie is een limiet opgelegd van 25 per jaar (waarvan vijf in de buurtdorpen).

Na onderzoek moet blijken hoeveel en welke soort woningen er voor ouderen moeten zijn in Heino, niet alleen nu maar ook voor de midde lange termijn. Haast lijkt geboden, want nu al komen verzoeken van ouderen binnen voor kavels voor een speciale seniorenwoning. Het college staat op het standpunt dat pas na het woonwensenonderzoek bekeken kan worden of en hoe er aan de geuite wensen kan worden voldaan.

28-08-90

De Sint Nicolaasschool in Lierderholthuis kan alsnog gerenoveerd worden.

De school is meer dan tachtig jaar oud en hard aan groot onderhoud toe. Omdat het gemeentebestuur in de ogen van het ministerie te laat met een aanvraag daarvoor kwam (in het jaar dat de school veertig jaar bestaat of een meervoud daarvan), werd in eerste instantie geen geld beschikbaar gesteld.

Het onderwijsdepartement in Den Haag heeft na een aantal ambtelijke contacten inmiddels zowel het schoolbestuur als het college van Heino mondeling toegezegd dat een nieuwe aanvraag gehonoreerd zal worden. Hoeveel de renovatie gaat kosten is overigens nog niet

*De Sint Nicolaasschool
in Lierderholthuis.*

bekend. Heino wil eerst de definitieve toestemming afwachten alvorens daar onderzoek naar te laten verrichten.

07-09-90

Na een dienstverband van meer dan dertig jaar bij de Rabobank heeft Manna Stavorus deze week, vanwege haar pensioengerechtigde leeftijd, afscheid genomen van de bank. Ter gelegenheid van dit feit werd gisteravond in zaal Marktzicht een afscheidsreceptie gehouden, die massaal bezocht werd. Enkele honderden bedankten Manna voor bewezen diensten. Onder de bezoekers waren enige oud-medewerkers en oud-bestuursleden van de bank.

Volgens F. Laarman van Rabo-Heino is het bepaald niet gebruikelijk dat medewerkers van de bank een afscheidsreceptie wordt aangeboden. Bovendien komt het niet zo erg vaak voor dat een vrouw na een dienstverband van meer dan dertig jaar met pensioen gaat.

Manna Stavorus was de langst dienende werknemer van het personeel. Ze kwam in dienst in de tijd dat de heer Horstman nog directeur was. Aanvankelijk werkte ze halve dagen op de bank en de andere helft van de werkweek op het postkantoor.

In de begin- en eindjaren was ze baliemedewerkster, tussentijds heeft ze enkele jaren

gewerkt als 'hoofd spaarkas'. Officieel gaat Manna per 1 november met pensioen. Rond die datum neemt Manna nog afscheid van haar huidige collega's.

10-09-90

Vrijwilligerswerk, ethiek, de band met de Nederlandse Hervormde kerk en een kundig beheer. Deze vier elementen liggen aan de basis van vijftig jaar Gebouw Vrede in Heino. Dat was althans de strekking van de toespraken tijdens de jubileumreceptie in de grote zaal van Vrede.

De receptie vormde de afronding van een feestprogramma met onder meer een rommelmarkt en een gezellige avond. Deze gezellige avond werd echter met een belangstelling van ongeveer zeventig personen uiterst matig bezocht. De rommelmarkt van zaterdagmiddag werd vanwege het slechte weer verplaatst naar de grote zaal. Hier was de animo wel behoorlijk, al viel ze later op de middag wat terug.

De afsluitende receptie mocht zich wel in een goede belangstelling verheugen.

19-09-90

De kernen Heino, Raalte en Heeten zullen het heel zwaar te verduren krijgen nu besloten is de laagvliegrouwe over de provincie Overijssel te

wijzigen. Die komt drie kilometer oostelijker te liggen, precies over genoemde dorpen. Volgens de Raalter wethouder Jansen moet rekening worden gehouden met zo'n 3000 vluchten per jaar, wat neerkomt op tien tot 15 per werkdag. Samen met het gemeentebestuur van Heino zal actie worden ondernomen.

Mede naar aanleiding van acties van de Deventer nieuwbouwwijk Colmschate werd besloten de laagvliegroutes aan een nieuwe studie te onderwerpen. Een interprovinciale commissie heeft die studie afgerond, rapport uitgebracht en de aanbevelingen zijn door de verantwoordelijken van het ministerie van defensie en van de Koninklijke Luchtmacht overgenomen.

De consequentie is dat de laagvliegroute vanaf het noorden voorbij de Aalanden, over Lierderholthuis, Heino en vrij dicht langs Raalte, maar dan nu aan de oostzijde van de Kruisverheffing in plaats van de westzijde, over Heeten zal liggen. Volgens voorschrift moeten de straaljagers 75 meter boven het hoogste punt in een kern vliegen. Daarna, op het vlakkere land, mogen ze weer lager.

24-09-90

De sponsor-kindertriatlon van basisschool De Springplank uit Heino is vrijdagavond een groot succes geworden. De publieke belangstelling was goed; vrijwel alle kinderen hadden meerdere sponsors gevonden en de organisatie van de actie verliep vlekkeloos.

Het bij elkaar gebrachte geld gaat in zijn geheel naar een schooltje in een krottenwijk van de Filippijnse stad Cebu. Aanvankelijk was het de bedoeling dat de vaste contactpersoon op de Filippijnen, pater Bernard Rosendaal, tijdens de actie aanwezig zou zijn. Problemen met zijn gezondheid gooiden echter roet in het eten.

De kinderen van De Springplank legden vrijdag een aantal rondes lopend af. Vervolgens werd er gefietst en tot slot moesten de kinderen zich in allerijl omkleden voor een ludieke apotheose. Verkleed als chique dame, 'sexy one', beer of looper-met-een-blok-aan-het-been zorgden de Springplankleerlingen voor een vermakelijke afsluiting. Over enkele weken zal pater Bernard

Het R.-k. Parochiehuys aan de Canadastraat werd verhuurd aan discotheek-ondernemers.

Rosendaal alsnog naar Heino komen om de opbrengst in ontvangst te nemen.

27-09-90

Ondanks de uitnodigingen die door de nieuwe huurders al naar genodigden gestuurd zijn, gaat de discotheek aan de Canadastraat in Heino vrijdagavond niet open. De vergunningen zijn namelijk nog niet binnen. De nieuwe huurder van het pand, Jan van der Heijden van N.B.G. bv. uit Zwolle zei op 18 september in de krant nog dat het met de vergunningen allemaal wel rond zou komen. Hij verwachtte vooral geen problemen omdat tijdens de verbouwing steeds de eisen op het vlak van geluidshinder en brandpreventie goed in de gaten gehouden zijn. De heer J. Riepma van de gemeente Heino deelde vanmorgen desgevraagd mee dat onder andere de drank- en horecaverunning nog niet binnen is. 'Niet de schuld van de gemeente', aldus Riepma, 'we wachten op bericht van de Kamer van Koophandel. Wanneer de vergunningen wel afkomen kon hij niet medelen.

De discotheek verandert overigens ook weer van naam. In plaats van Dolly Dôme en Sundance komt nu 'Rock Palace' aan de gevel te hangen.

Van de bestuurstafel

In de eerste bestuursvergadering na de algemene ledenvergadering werden de bestuursfuncties en taken als volgt vastgesteld:

De heer H. Hofman, voorzitter, namens de vereniging bestuurslid van de Stichting 'De Coöperatie' en lid van de gemeentelijke straatnamencommissie Raalte.

De heer M.J.M. Bisschop, vice-voorzitter, contactpersoon en lid van de werkgroep Tentoonstellingen en coördinator voor de quiz 'Wie van de drie vertelt de waarheid'.

Mevrouw J.K. Pruijm-Reinders, secretaris, contactpersoon en lid van de werkgroep Genealogie-Documentatie.

De heer D.J. Buitenkamp, penningmeester.

Mevrouw G.M. Rosendaal-Kroes, ledenadministratie, 2e secretaris en 2e penningmeester.

Mevrouw G.H.M. ten Berge-Elferink, contactpersoon en lid van de werkgroep Kruidentuin Allegaardje.

De heer B.J. Horstman, contactpersoon en lid van de werkgroep Streektaal.

Mevrouw J.H.M. Meulman-Kortstee, contactpersoon en lid van de werkgroep Folklore en coördinator voor de broodmaaltijd tijdens het Daggie Old Heino.

De heer G.J. Veltkamp, contactpersoon en lid van de werkgroep Historische Gebruiksvoorwerpen en coördinator voor de wandeltochten.

Volgend jaar viert de vereniging haar 30-jarig jubileum. Donderdagavond 24 maart wordt het een feestelijke avond. Op vrijdag 25 maart en zaterdag 26 maart is er Open Huis met allerlei activiteiten. Te zijner tijd krijgt u hierover nader bericht.

In verband met dit jubileum zal de 'Canon van Heino' in boekvorm verschijnen. Elders in deze 'Omheining' leest u daar meer over.

In oktober zal de heer W. Schrijver uit Hoonhorst aan de hand van Google Earth een lezing houden over Hoonhorst. U krijgt daarvoor te zijner tijd een uitnodiging.

Schenkingen

- Van de heer B.J. van Dam, Vos de Waelhof 11, Raalte, het informatie magazine van de gemeente Raalte 1981-1982, gegevens van de ruilverkavelingen Raarhoek-Veldhoek en Salland West, van Heino Krause de jubileumuitgave bij het 50 en 75 jarig bestaan en het jaarverslag over 1988.
- Van de heer Kloppenberg, Kloosterhoek 15, Raalte, boekjes van veetentoonstellingen en van roodbont- en fokveeveilingen, de statuten van de KI Overijssel roodbont, de statuten van de Coöperatieve Vereniging rundvee, statuten van de Vereniging tot Bevordering van kunstmatige inseminatie MRIJ vee in de IJsselstreek te Heino, boekjes over demonstraties MRIJ fokstieren, fokveedagen, MRIJ fokkerij overzicht KI stieren, administratief materiaal van de Vereniging voor KI bij varkens Noord Oost Nederland te Heino en een nieuwsblad voor de landbouw 'De Boerderij' van 20 mei 1998.
- Van de heer A.J.G. Smit, Dorpsstraat 53, twee dorpsgezichten ter reproductie.
- Van de heer J. Spijkerman, Ceintuurbaan 59, Raalte, de financiële administratie van de weduwe H.J. Vorrink uit Heino over de periode 1911 en een verzameling sigarenzakjes.

'OMHEINING'

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein 'omheint', in ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

**Vereniging voor Heemkunde
'Omheining' te Heino**
Canadastraat 6, 8141 AC Heino
Tel. 0572-394562

E-mail: omheining@planet.nl
Website: www.omheining.net

Secr.: Acacia 25, 8141 TL Heino,
Tel. 0572-391986

Rabobank Heino: rek.nr. 3271.12.271

Contributies:

Leden € 15,00 per jaar (elk volgend gezinslid
€ 7,50 per jaar); portokosten € 6,00 per jaar
Losse nummers € 5,00 (max. 24 pagina's)
Themanummers € 6,00

Ledenadministratie

G.M. Rosendaal-Kroes,
Nieuwe Wetering 7, 8144 RA Lierderholthuis,
tel. 391798

Bestuur

H. Hofman, voorzitter,
Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, tel. 392593
M.J.M. Bisschop, vice-voorzitter,
Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, tel. 392499
J.K. Pruim-Reinders, secretares,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986
D.J. Buitenkamp, penningmeester,
Schoolstraat 1, 8141 EN Heino, tel. 391873
G.H.M. ten Berge-Elferink, Delmterweg 8,
8141 PJ Heino, tel. 391803
B.J. Horstman, De Horst 10,
8141 BA Heino, tel. 392622
J.H.M. Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8,
8141 GK Heino, tel. 392560
G.M. Rosendaal-Kroes, Nieuwe Wetering 7,
8144 RA Lierderholthuis, tel. 391798
G.J. Veltkamp, Canadastraat 60,
8141 AE Heino, tel. 391292

Werkgroepen

1. Folklore

Contactpersonen: J.H.M. Meulman-Kortstee,
Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, tel. 392560
en J.M.W. Kappert-Kogelman,
Davenschot 30, 8141 BD Heino, tel. 392806

2. Foto en Video

Contactpersoon: D.A. Weulink-Jansen,
Korenbloem 1, 8141 DG Heino, tel. 391698

3. Genealogie - Documentatie

Contactpersoon: J.K. Pruim-Reinders,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

4. Geschiedenis

Contactpersoon: J. Peters,
Woolthuisweg 39, 8141 RX Heino, tel. 391914

5. Historische Gebruiksvoorwerpen

Contactpersoon: G.J. Veltkamp,
Canadastraat 60, 8141 AE Heino, tel. 391292

6. Kruidentuin 'Allegaardje'

Contactpersoon: G.H.M. ten Berge-Elferink,
Delmterweg 8, 8141 PJ Heino, tel. 391803

7. Streektaal

Contactpersoon: B.J. Horstman,
De Horst 10, 8141 BA Heino, tel. 392622

8. Tentoonstellingen

Contactpersoon: M.J.M. Bisschop,
Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, tel. 392499

Tijdschrift 'Omheining'

Redactie-adres:
Canadastraat 6, 8141 AC Heino
tel. 0572-394562

Redactie

D.A. Weulink-Jansen, Korenbloem 1
8141 DG Heino, tel. 391698, eindredactie
E-mail: ton.weulink@kpnplanet.nl
J.K. Pruim-Reinders, Acacia 25
8141 TL Heino, tel. 391986
A. van de Wetering, De Haarstraat 33,
8141 EW Heino, tel. 392330, vormgeving / opmaak

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

Druk: Sonodruk, Heino

ISSN 1384-8461

Omheining

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE "OMHEINING" TE HEINO

NUMMER

4

30^e JAARGANG - DECEMBER 2010

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino
30e jaargang - nummer 4 - december 2010

INHOUDSOPGAVE

blz. 74	Van de redactie
blz. 75	Sprekende foto's (82) - J.K. Pruim-Reinders
blz. 77	Dagboek van Wiepkje Veldkamp - L. van Deursen
blz. 82	Van de werkgroep Kruidentuin 'Allegaardje' - A. Naber
blz. 84	Bijenvereniging Heino en Omstreken - G. Volkerink
blz. 86	Het wandkleed - D.A. Weulink-Jansen
blz. 87	Lezers reageren - J.K. Pruim-Reinders
blz. 89	Kom, pluk en geniet - D.A. Weulink-Jansen
blz. 90	Gebruik onbekend - D.A. Weulink-Jansen
blz. 91	Al weer 20 jaar geleden - M.S.H. Donath-Hoppen
blz. 95	Van de bestuurstafel
blz. 96	Colofon

Van de redactie

De herfst heeft zijn intrede gedaan. Als de zon schijnt kunnen we genieten van prachtige herfsttinten. De natuur laat zich weer van z'n mooie kant zien. Krijgen we een strenge winter? De kramsvogel en de pestvogel zijn al gesignaleerd terwijl die normaal pas in januari te bewonderen zijn.

Het laatste contactblad van het jaar 2010 heeft een nostalgisch karakter. We kunnen lezen hoe Liz van Deursen de voettocht van haar moeder tijdens de Tweede Wereldoorlog heeft overgedaan en daarbij ook Heino heeft bezocht. De lezer zal onder de indruk raken van de gevaren die haar ouders tijdens deze tocht heeft meegemaakt. Het verhaal van Liz zal in twee delen verschijnen.

De werkgroep kruidentuin 'Allegaardje' heeft een verhaal over de kerst-roos, niet te verwarren met de kerstster.

Ruim 70 vrijwilligers maakten 28 jaar geleden een wandkleed voor het toenmalige nieuwe gemeentehuis. De ontwerpster, Miep Alberts, bracht samen met enkele vrijwilligers een bezoek aan de tentoonstellingsruimte van onze vereniging waar het kleed hangt.

De redactie is uitgebreid met Gijs Peeters. Hij zal niet alleen meehelpen bij de correctie maar ook, indien nodig, het blad voorzien van illustraties. Zijn eerste bijdrage kunt al u zien bij het gedicht 'Wintertied' van Henk van der Veen.

De bijenvereniging Heino bestaat dit jaar 85 jaar. De heer G. Volkerink beschrijft in zijn bijdrage de geschiedenis van deze bloeiende vereniging. In verband met de grote hoeveelheid kopij wordt de rubriek 'Naar dezelfde school' naar het volgende nummer verplaatst.

We hopen dat u veel leesplezier beleeft en wensen u fijne feestdagen en een goed 2011 toe.

Namens de redactie
Dieni Weulink

De kopij voor het maartnr. moet voor **15 januari** 2011 ingeleverd worden.

Met dank aan de correctoren:

M. Donath-Hoppen, N. Elsinga, T. Hoefsloot, J. Melenhorst,
N. Nijland-v.Egmond, G. Peeters, J. Peters, W. Steenbergen en J. Tijhuis.

Sprekende foto's (82)

J.K. Pruim-Reinders

*Hendrik Jan Dijkslag
1871-1957,
gefotografeerd met zijn
echtgenote en kinderen
in de twintiger jaren
van de vorige eeuw.*

De voorouders van Hendrik Jan Dijkslag vinden we terug in Herxen, gemeente Wijhe. Jacob Willems, ook genaamd Diekslag en Schipper, trouwt op 6 september 1737 in de Ned.-herv. kerk te Wijhe met Aaltje Jansen. Hun oudste zoon Jan, gedoopt te Wijhe, Ned.-herv. op 30 augustus 1739, is evenals zijn vader schipper van beroep. Hij trouwt te Wijhe op 23 april 1769 met Jennigje Alberts. Uit dit huwelijk worden zes kinderen geboren. Wanneer Jan Dijkslag en Jennigje Alberts te Wijhe overlijden, hij in november 1800 en zij in oktober 1800, is de jongste zoon Sander nog minderjarig. Daarom wordt door de schout van Wijhe op 22 november 1800 een inventarisatie van de inboedel opgemaakt. Op 25 november worden Lulof Vos en Jan Groenstegen door de plaatsvervangend landdrost van Salland benoemd tot voogden over Sander. Schoonzoon Frederik Garels krijgt op 5 januari 1801 f 50,00 uitbetaald. De andere kinderen doen op 12 januari 1801 afstand van hun erfdeel ten gunste van Sander. Broer Hen-

drik belooft Sander als knecht te helpen en te dienen.

Sander treedt in de voetsporen van zijn vader en is eveneens schipper van beroep. Hij blijft Herxen trouw. Alle acht kinderen worden daar op de Schippersplaats geboren. De kinderen kiezen echter niet voor een varend beroep, maar komen allemaal in de landbouw terecht. Jacob, het vierde kind, woont eerst als landbouwer in Wijhe, maar vestigt zich omstreeks 1842 met zijn gezin in Raalte. Hij is gehuwd met Willemina Keizer en wordt vader van tien kinderen. Van Gerrit Jan, nummer vijf, laten wij een familiefragment volgen.

Gerrit Jan Dijkslag

Geboren: Wijhe, 25 februari 1839.

Overleden: Dalfts en Lenthe, 12 februari 1893.

Zoon van: Jacob Dijkslag en Willemina Keizer.

Beroep: landbouwer.

Godsdienst: Nederlands Hervormd.

Huwelijk: Heino 15 september 1870 met

Maria van der Kolk, geboren Heino

26 oktober 1847, overleden Dalfsen

22 september 1928. Dochter van Hendrik van

der Kolk en Jennegien de Ruiter.

Kinderen:

1. **Hendrik Jan (Hendrik)**, geboren Dalfsen 22 januari 1871, overleden Dalfsen, 8 januari 1957, landbouwer, gehuwd Dalfsen 6 februari 1902 met Martha Asselina van der Kolk, woonde Twentseweg 28, Dalfsen.
2. **Willemina (Miene)**, geboren Den Ham, Meer, 8 juni 1873, overleden Dalfsen 30 december 1928, gehuwd Dalfsen 22 november 1894 met landbouwer Gerrit Jan Bosch.
3. **Janna**, geboren Den Ham, Meer, 4 september 1876, overleden Den Ham, Meer, 16 september 1877.
4. **Janna**, geboren Dalfsen 10 september 1884, overleden Heino 25 februari 1969, gehuwd Heino 24 januari 1907 met landbouwer Hermannus Zieleman, woonde Oude Dalfserweg 11, Dalfsen.
5. **Mannes (Mans)**, geboren Dalfsen, 11 februari 1887, overleden Heino, 4 november 1971, landbouwer, gehuwd Wijhe 14 oktober 1911 met Hermina Horstman, woonde Delmterweg 6, Heino.
6. **Johanna (Anne)**, geboren 6 november 1891, overleden Dalfsen 11 augustus 1968, gehuwd Heino 7 mei 1914 met Gerrit Horstman, woonde Hillebrandsweg 1, Dalfsen.

Uit het huwelijk van Hendrik Jan Dijkslag en Martha Asselina van der Kolk worden drie kinderen geboren. Maria Berendina in 1902, Berend Jan in 1905 en Gerrit Jan in 1907. Helaas overlijdt Gerrit Jan op 13-jarige leeftijd aan een longontsteking. Hendrik Jan Dijkslag is landbouwer van beroep en woont aan de Twentseweg 28 in de gemeente Dalfsen. Kerkelijk en voor andere zaken is de familie Dijkslag op Heino georiënteerd.

Dochter Maria Berendina trouwt op 12 mei 1927 te Heino met Anton Beldsnijder. Zij gaan inwonen bij haar ouders aan de Twentseweg. Beiden overlijden te Heino; zij op 9 maart 1993 en hij op 8 november 1995. Momenteel is de echtgenote van hun zoon Henk nog op de boerderij woonachtig.

Op dezelfde dag als zijn zus trouwt ook Berend Jan. Hij trouwt met Antje Dekker en zij vestigen zich op de boerderij aan de Dalfserweg 1. Antje Dekker overlijdt op 18 mei 1977 te Heino en haar echtgenoot op 26 oktober 1980, eveneens te Heino. Op de boerderij aan de Dalfserweg woont thans Anton ten Broeke, getrouwd met de jongste dochter van Berend Jan Dijkslag.

Geraadpleegde bronnen:

- Vereniging voor Heemkunde 'Omheining': archief, burgerlijke stand Heino, bevolkingsregisters Heino en familie-advertenties.
- HCO Zwolle: doop-, trouw- en begraafboeken en de burgerlijke stand van Dalfsen, Raalte en Wijhe.
- Internet: Genlias.
- De heer B.J. Dijkslag, Vogelzang 9, Heino.

IN MEMORIAM

Op 12 september overleed **Berend Hendrik Baarslag**. Hij werd 84 jaar oud. Samen met zijn echtgenote Berta Stoel was hij ruim twintig jaar lid van de werkgroep streektaal. Als oud Heinoër was hij niet alleen voor de streektaal van belang, maar je kon ook bij hem terecht met vragen over landbouw en historische gebruiksvorwerpen. Wij hopen, dat Berta in deze moeilijke periode weer de moed kan vinden om verder te gaan. Ook kinderen en kleinkinderen wensen wij voor de toekomst de nodige sterkte toe.

Dagboek van Wiepkje Veldkamp

Liz van Deursen

De evacuatie van de familie Van Deursen in februari 1945

De vroegere boerderij van Strijtveen aan de Raalterweg was een van de overnachtingsplekken van de ouders van Liz van Deursen die in februari 1945 noodgedwongen een voettocht maakten van Lobith/Tolkamer naar Valthermond in Drenthe. Ze moesten evacueren wegens het naderende oorlogsgeweld. Hun dochter Liz maakte in februari van dit jaar, 65 jaar na dato, als hommage aan haar ouders dezelfde tocht nog eens met als reisgids het dagboek van haar moeder dat ze tijdens die niet ongevaarlijke winterse tocht had bijgehouden.

*Vlucht vanuit Tolkamer op 10 februari 1945
vanwege de bombardementen op Duitsland
door de geallieerden.*

*Een persoonlijk verslag van
Wiepkje Veldkamp, die samen met haar
verloofde Theodorus (Do) van Deursen en
haar a.s. schoonouders plus
twee andere gezinnen moest vluchten.*

Inleiding

Mijn naam is Liz van Deursen, dochter van Wiepkje van Deursen-Veldkamp. Ongeveer 2 jaar geleden kwam ik voor het eerst op het idee om iets te doen met het vluchtverslag van mijn moeder waarin ze de evacuatie beschrijft vanuit Tolkamer februari 1945; een document dat al jaren in de kast stond en dat ik tijdens een opruiming weer in handen kreeg. Ik wandel graag dus leek het me een mooi gegeven. Maar het bleef slechts een idee. Toen mijn moeder in de zomer van 2009 stierf, had ik de behoefte om het idee ook werkelijk te gaan uitvoeren. Het jaar 2010 was hiervoor het juiste tijdstip, precies 65 jaar nadat mijn ouders en grootouders uit Tolkamer moesten vluchten.

Waarom deze tocht? Allereerst ter nagedachte-
nis aan mijn vader en moeder en op deze manier de recente dood van mijn moeder te verwerken. Ten tweede als eerbetoon aan diegenen die mijn familie in die laatste oorlogsdagen onderdak verleenden. Vaak gebeurde dit met een haast vanzelfsprekende gastvrijheid. Zou

Liz van Deursen.

ik in 2010 daar nog iets van kunnen ervaren? Er brak een tijd aan waarin ik veel onderzoek heb gedaan naar eventuele nabestaanden van de mensen die toen onderdak boden. Mijn moeder, Wiepkje Veldkamp, vermeldt in haar 'dagboek' soms een naam, in een enkel geval een adres, een plaats of alleen de aanduiding 'bij een boer vroegen we onderdak'. Vier kinderen, nu 70-ers en 80-ers, heb ik weten te achterhalen en met hen heb ik ook contact gelegd. De mensen waren meteen geïnteresseerd in het verhaal en mijn plan om deze tocht 65 jaar na dato over te doen. Zo leverde een telefoontje al mijn eerste overnachtingsplaats in Herwen op.

De zoon van de onderdakverlener in Heino, was eveneens meer dan bereid me te ontvangen. 'Boerderij Kloppenberg', later beter bekend onder de naam 'boerderij Strijveen', was een van de vele adressen waar mijn ouders en grootouders gastvrij werden ontvangen.

Introductie bij het dagboek

De familie van Deursen, ouders en grootouders van Liz van Deursen, was een schippersfamilie. Zij lagen met de boot (de ark) in de vluchthaven van Tolkamer. Met zelfgemaakte wagentjes gingen zij samen met twee andere families, het domineesgezin de familie Streefkerk en de familie Spaans, op pad. Het dagboek beschrijft hun belevenissen onderweg, hun onderkomens bij boeren, de ervaren gastvrijheid en dankbaarheid aan God en de onderdakverleners. Mijn ouders en grootouders waren lid van het Leger des Heils, dat tijdens de oorlog geliquideerd was. De tocht eindigde na ruim drie weken in Valthermond /Nieuw Weerdinge, in Drenthe.

ik figuur	=	Wiepkje Veldkamp (moeder van Liz)
Do van Deursen	=	verloofde van Wiepkje (vader van Liz)
moeder	=	moeder van Do
vader	=	vader van Do
Sjouk	=	zus van Do
Riet/Marietje	=	zus van Do
ds. Streefkerk	=	dominee gereformeerde kerk Tuindorp
mw. Streefkerk	=	echtgenote dominee Streefkerk
boer Poot	=	onderdakverlener boer Poodt

Toelichting op de personen

Wiepkje Veldkamp werd geboren te Groningen op 31 augustus 1918 als dochter van de turfschipper Durk Veldkamp. Haar moeder overleed toen zij twee jaar oud was. Het gezin met zes kinderen, waarvan Wiepkje de jongste was, viel uit elkaar. Zij groeide op met haar zus Trijntje bij verschillende pleeggezinnen in Smilde. Op 16-jarige leeftijd kwam zij in aan-

EVACUATIE

1945 - 2010

Vader en moeder Van Deursen.

raking met het Leger des Heils en besloot haar leven in dienst te stellen van deze actieve geloofsgemeenschap.

Dirk van Deursen was in 1888 in Gorinchem geboren. Hij was Rijnvaartschipper en voer veel voor Unilever van Vlissingen naar Mannheim. In 1912 trouwde hij te Harlingen met Elisabeth Tot (*1889) van Terschelling. In 1939 kozen zij Lobith-Tolkamer als domicilie. Het echtpaar had vier kinderen: Hessel (*1913), Theodorus Jacobus (Do) (*1914), Sjoukje (*1917) en Maria Barbara (*1925). Elisabeth Tot kwam op latere leeftijd ook in contact met het Leger des Heils en werd heilsoldaat. Dirk van Deursen kon zich er wel in vinden, maar is officieel nooit getreden. Zijn zoon Do wel, hij werd heilsofficier en maakte daardoor kennis met Wiepkje Veldkamp, met wie hij zich verloofde.

Hessel van Deursen (*1913) kwam in 1944 te Capelle aan de Lek om het leven toen hij, va-

rend met nog twee mannen in een roeibootje op de Lek, getroffen werd door een verdwaalde granaat.

Sjoukje van Deursen (*1917) trouwde na de oorlog met Arie Hougee en Marietje van Deursen (*1925) trouwde in 1950 met Adriaan Hoogmoed (* Rossum 1925) die op de 'Alvracht' bij Van Deursen voer.

Uit het dagboek van mijn moeder

Woensdag 7 februari 1945

Laatste rustige avond in Lobith.

Tegen tien en honderden lichtkogels boven Kleef en Goch (Dld). Het zou een prachtig gezicht zijn geweest, als de achtergrond niet zo tragisch zou zijn.

De plaatsen worden gebombardeerd. Wij gingen rustig naar bed en hebben heerlijk geslapen totdat ongeveer om 5 uur een trommelvuur door de Engelsen wordt geopend op genoemde plaatsen. Dit heeft meer dan 24 uur achtereenvolgend geduurd.

's Middags kwamen de granaten dichterbij.

Hoge waterzuilen in de Rijn.

*Wij nemen de toevlucht tot de pastorie van **dominee Streefkerk**. 's Nachts in de kelder geslapen met 18 personen. Hevig granaatvuur op Tolkamer.*

's Morgens ontdekken we dat er een stuk granaat is geschoten door de ark, de kleerkast en Do's bed ....

Wij krijgen een paar kamers bij de dominee. De hele dag gesjouwd, terwijl de granaten links en rechts om ons heen vielen. We komen tot de conclusie dat ons dorp onder vuur wordt gehouden.

Zaterdagmorgen 10 februari 1945

We zijn van plan om verder de boel over te brengen. Vader en Do gaan naar de ark. Vinden 2 ruiten stukgeschoten en de kroonlamp naar beneden. Geruchten van evacuatie al spoedig bewaarheid. Direct onze aandacht daarop geconcentreerd. Wagens in orde gemaakt. Intussen zijn twee van onze fietsen, die zorgvuldig waren opgeborgen, door de Duitsers (?) gestolen.

's Middags, zittend op de grond rondom de aardappelpan, gegeten. Rondom ons een benede. Steeds vallen nog de granaten. Na het eten bombardement op Schinkeschans.

De wagentjes worden voor de deur opgeladen. Telkens hollen we naar de kelder, want de granaten fluiten over ons hoofd. Het wagentje van de dominee begeeft het. De stang breekt af. Vader en Do, helder van geest dat ze zijn, slaan er gauw een paar planken aan, een trekzeel maakt en de dominee wordt ingespannen. Hij loopt keurig in het gareel. Dankzij zijn vluchtervaringen is hij wel wat gewend.

*We gaan om ongeveer 5 uur op stap met: 4 wagentjes, een kruiwagen, een fiets en drie families (15 mensen). Granaten suizen nog steeds door de lucht. We trekken met de grote stoet mee en laten **Tolkamer** en alles waar we aan gehecht waren achter. Reeds horen we dat een 13-jarig meisje bij de werf dodelijk is getroffen door een granaat. De familie moet zonder hun kind verder.*

*Wij zijn echter welgemoed. Onderweg komen we al heel wat verongelukte wagentjes voorbij. We lopen totdat plotseling de duisternis ons met een regenbui overvalt. We hebben **Babberich** bereikt. Do en de dominee gaan naar de boerderij even voor de **Aardse Brug** en hebben geluk. **Sjouk** met de knijpkat voorop. Wij volgen in de duisternis over de Slikweg. Tot nog toe hadden we geluk met onze wagentjes. Niet te veel roemen, want achter de boerderij sneuvelt één van onze wielen. **Riet** en ik zijn de ongelukkige bestuurders van de wagen. Druipnat slepen we de zaak naar binnen. De hooilucht doet ons echter direct al warm aan en nog veel prettiger en warmer is het in de keuken van **boer Poot** (Poodt).*

Ontdaan van ons natte goed, zetten we ons rondom de tafel. Mevrouw Poot schenkt ons een ongekend heerlijke kop koffie met echte melk erin. We gebruiken in een prettige stemming onze avondboterham.

'In ons hart is dankbaarheid aan God, Die deze eerste dag tot zulk een goed einde deed komen'.

De eerste overnachting bij Eduard Poodt in Herwen.

We hebben hoop dat het met de kapotte wagen wel weer goed zal komen. De boer spreidt inmiddels ons strooien bed en wij begeven ons een beetje moe, maar toch vol goede moed ter ruste.

Dagboek van Liz

Woensdag 10 februari 2010

Tolkamer – Herwen (4 km)

Weer: -2 gr, het sneeuwt, koude wind

1945: ?

Vandaag is het zover. Na maanden van voorbereiding ga ik, eveneens met een karretje, de tocht van mijn ouders en grootouders maken. Vanuit mijn woonplaats Tilburg reis ik met de trein naar Lobith. Daarna te voet naar **Tolkamer**. Een alleraardigst plaatsje aan de Rijn.

's Middags ontmoet ik Ben Janssen van de historische vereniging Rijnwaarden. Hij heeft veel informatie voor mij uitgezocht en zal mij vanmiddag in Tolkamer en Tuindorp rondleiden. Een bijzondere ontmoeting. Zo bezoeken we de vluchthaven waar de ark naar alle waarschijnlijkheid heeft gelegen, het huis van ds. Streef-

kerk - medevluchteling - het gereformeerde kerkje in Tuindorp waar de familie de laatste dagen voor de evacuatie heeft doorgebracht.

Tegen 17.00 uur, originele vertrektijd, ben ik klaar voor de start. Ik span me in voor mijn bagagekarretje. Wat een sensatie, dit historische moment, bijna te spannend. Vanaf strandtent Kade 07, de ontmoetingsplaats met Ben Janssen, loop ik langs de pastorie en terug via de dijk, mijn weg zoekend richting Babberich. Het is nog moeilijk voor te stellen hoe dat 65 jaar geleden geweest moet zijn. Zij gingen met 15 mensen (3 families) op pad. De bagage gepakt in zelfgemaakte karretjes en slecht schoeisel. Ik loop hier alleen, een superkar achter me aan trekkend, uitstekend uitgerust voor deze tocht, maar bovenal met hen in mijn gedachten.

De eerste overnachting is bij **Eduard Poodt** in Herwen, zoon van 'boer Poodt', die toen woonde op 'de boerderij vlakbij de Aerdtsbrug'. De temperatuur is onder nul en het begint steeds harder te sneeuwen. Vlakbij Herwen komt mijn onderdakverlener me tegemoet. Wat een ontmoeting! Via de telefoon en mail leren kennen en nu in levende lijve. Het is een hartelijke begroeting en een warm onthaal eenmaal bij de

familie thuis. Een verslaggeefster van de plaatselijke krant, Liemers Lantaren, legt de aankomst bij de familie Poodt vast en tekent even later het verhaal op van het hoe en waarom van mijn tocht. Het dagboek staat hierbij uiteraard centraal. Even later zit ik met de familie aan een smakelijke zuurkoolschotel, een gerecht dat in het verslag ook voorkomt! Wat mooi dat het meteen vertrouwd voelt bij deze mensen. Die avond worden er veel verhalen verteld uit de oorlog. De passages uit het dagboek van mijn moeder worden gelezen en besproken. Dit brengt veel herinneringen boven bij de familie Poodt en met name bij de toen 6 jarige Eduard. Tegen 23.30 uur ga ik naar boven naar mijn kamer. Niet in het stro, maar in een keurig opge maakt bed.

Samenvatting vlucht familie Van Deursen 11-21 februari 1945

Babberich - Zevenaar - Didam - Loil -
Wehl - Laag Keppel - Hummelo - Zutphen -
Deventer

Vanuit Babberich (vlakbij Herwen) trekken de drie families verder. Ze hebben heel veel pech met hun karretjes en liggen regelmatig plat op hun buik wegens beschietingen en overvliegende V-1's. Aan het eind van de dag weten ze altijd weer onderdak te vinden, waarvoor ze erg dankbaar zijn. De familie Spaans vindt na een dag al een vaste plek in Didam. In Zutphen verblijven de overige twee families vijf dagen.

Ze worden goed opgevangen door de koster van de gereformeerde kerk, de familie Scholten. Het domineesgezin vindt werk en onderdak in de plaats Eefde, net buiten Zutphen. Het wordt een emotioneel afscheid, zowel van de familie Scholten als de familie Streefkerk. En zo trekken de van Deursens alleen verder. De slechte wagentjes blijven een probleem opleveren. Het lukt vader en Do om een zogenaamde 'sjees' te bemachtigen, een soort open koets. Deze moet nog wel door de smid rijklaar gemaakt worden.

Samenvatting dagboek Liz

Babberich - Zevenaar - Didam - Loil -
Wehl - Laag Keppel - Hummelo - Zutphen -
Deventer

Het weer blijft koud en guur, maar dat heeft als voordeel dat je flink blijft doorstappen. De opgelopen verkoudheid is wel lastig maar is na een paar dagen over. In Hummelo overnachtte de familie op 'een boerderij'. Dit heb ik eveneens gedaan bij mensen die ik nooit eerder gezien heb maar die in mijn voorbereiding meer dan bereid waren me te ontvangen. In Zutphen lopen twee van mijn drie broers een dag mee. Die gezamenlijkheid was ook heel speciaal. In Deventer maak ik gebruik van een 'vrienden op de fiets' adres. Het loopt letterlijk allemaal goed en mijn karretje volgt me trouw.

Wordt vervolgd

Op zoek naar de echte Heinoër

Zoals u weet presenteert Omheining volgend jaar de Canon van Heino, over de geschiedenis van ons dorp. Vijftig belangwekkende historische onderwerpen vormen de inhoud van dit boek.

Het laatste 'venster' van het boek is gewijd aan 'de echte Heinoër'. Daarvoor kan de redactie uw hulp gebruiken. We willen graag weten wat typerend is voor een Heinoër. Welke eigenschappen heeft hij/zij? Waarin verschillen Heinoërs van de inwoners uit andere plaatsen? Spreken de Heinoërs nog dialect? Zijn de Heinoërs in de loop der jaren veranderd?

De redactie kan alle reacties gebruiken: kortere of langere teksten, maar ook voorbeelden, trefwoorden, anecdotes, of verwijzingen naar artikelen over de bewoners van Heino. De naam van de inzenders wordt alleen in overleg met hen gepubliceerd. Uw bijdrage kunt u vóór 8 januari 2011 sturen naar Toon Hoefsloot, per adres Canadastraat 6, postcode 8141 AC te Heino.

U kunt uw tekst ook per mail aan hem sturen: omheining@planet.nl

Van de werkgroep Kruidentuin 'Allegardje'

Annelies Naber

De kerstroos (*Helleborus niger*)

Dit lijkt mij een toepasselijke tijd om iets over de kerstroos en andere soorten *Helleborus* te schrijven. Bijna iedereen zal deze plant, met zijn prachtige grote witte of roze 'bloemen' (4-8 cm), wel kennen. De witte blaadjes zijn niet de bloembladeren, maar de kelkbladeren. De bloembladeren zijn vergroeid tot buisvormige organen die voor de honingafscheiding zorgen. In de maand december zijn deze planten volop te koop. De plant opent volgens overlevering zijn bloemen - die op witte rozen lijken - in de kerstnacht. Daaraan heeft hij uiteraard de naam kerstroos te danken. Dit bloeien met kerst lukt misschien met de binnen gekweekte exemplaren, maar als het je al lukt om hem als tuinplant te houden, zal hij op z'n vroegst pas bloeien in januari. De kerstroos is geen inheemse plant. Van oorsprong komt hij uit de oostelijke Alpen en bloeit daar in het voorjaar. Hier is hij een van

de lastigste soorten *Helleborus* om in de tuin te houden. Mijn ervaring is dat hij de meeste kans van overleven heeft als je hem in een plastic pot in de tuin ingraaft, op een schaduwrijke en vochtige plek. Een andere naam voor de kerstroos is zwart nieskruid. Het zwart verwijst naar de wortelstokken van de plant. Ze zijn eerst bruin van kleur, maar worden later zwart. De naam nieskruid dankt hij aan zijn medicinale werking. Je moet de wortels opgraven, drogen en tot poeder verpulveren. Bij inademing van dat poeder moet je ontzettend niezen. Dat heeft een reinigende werking op het lichaam.

Hier is de kerstroos, omdat het zo'n moeilijk te kweken plant is, nooit in cultuur gebracht als geneeskrachtige plant. Dit in tegenstelling tot het *stinkend nieskruid*.

Stinkend nieskruid (*H. foetidus*)

Stinkend, omdat zowel de bloemen als de bladeren bij aanraken stinken.

Deze plant is in Nederland voor het eerst in 1594 in cultuur gebracht als geneeskrachtige plant. De plant heeft kleine hangende bloemen van 1 tot 1,5 cm. De groene kelkbladen zijn klokvormig, met een roodbruine rand. De bladeren van het wortelrozet zijn zeer groot en

in de winter groenblijvend, net als bij de kerstroos. Het oorspronkelijke verspreidingsgebied ligt in Midden- en Zuidwest Europa. De plant heeft een voorkeur voor kalkhoudende grond. Nu komt hij ook in Nederland voor als stinzenplant. Dit zijn planten die op oude buitenplaatsen en boerderijen werden geplant en die van daaruit verwilderd zijn. De verspreiding gebeurt, evenals bij de andere helleborussen, door zaden. Deze hebben aan één zijde een 'mierenbroodje', waar olie uitkomt. Mieren zijn dol op deze olie en slepen de zaden mee. Ook slakken zorgen voor de verspreiding, doordat de zaden aan hun lijf blijven plakken. De zaden van alle Helleborussen kunnen jeuk en pijnlijke vingers veroorzaken. Dit komt door de stof helleborine, een giftig bestanddeel dat op het menselijk hart inwerkt. Stinkend nieskruid stelt weinig eisen, zaait zich heel gemakkelijk uit en bloeit, in tegenstelling tot de kerstroos, al in december. Wel is het één van de weinige soorten die kort leeft, terwijl je van de andere soorten juist jarenlang plezier kunt hebben.

Dan is er nog een andere soort Helleborus, die ook ooit als geneeskrachtige plant is aangeplant en dat is de *wrangwortel* of *nieswortel*.

Wrangwortel (*H. viridis*)

Dit is een forse plant, met groene bloemen, die voor de bloei knikkend zijn en daarna rechtop gaan staan. Hij verliest zijn bladeren in de herfst. De wrangwortel wordt al in 1633 in Leiden vermeld en is nog steeds zeldzaam. Hij komt voor op rivierklei langs de Hollandse IJssel en op enkele buitenplaatsen aan de Utrechtse Vecht. Deze plant werd vroeger voornamelijk gekweekt als veeartsenijplant. De wortelstok werd gebruikt tegen de uierziekte wrang, een ziekte die voorkomt bij droogstaande koeien. Dit zijn koeien die geen melk meer geven. Hierbij probeerde men de ontsteking door een andere ontsteking te verdringen. Met een priem werd een gangetje in de uierhuid geboord, waarna hierin een stukje wrangwortelstok werd gestoken. Hierdoor ontstond een forse ontsteking, die de uierziekte moest verdrijven.

Een van de soorten Helleborussen die ik tot slot nog wil noemen, is de lenteroos (*H. orientalis*). Vooral van deze soort zijn heel veel hybriden gekweekt, in alle mogelijke kleuren, zoals geel, wit, paars, purperrood, gevlekt en gespikkeld.

Al deze *winterrozen*, zoals de Helleborussen ook wel worden genoemd, behoren tot de familie Ranunculaceae, waartoe onder andere ook de boterbloem behoort. Het zijn allemaal schitterende tuinplanten, die voor een prachtige wintertuin zorgen. Als medicinale plant worden ze, wegens hun grote giftigheid, niet meer gebruikt.

Gebruikte literatuur:

- Natuurleven: weekblad voor natuurwetenschappen, tuinbouw en bloemteelt, 1e jaargang no 11, 19 dec, 1902.
- Bukker Piet en Boeve Evert - Stinzenplanten.
- Vermeulen Nico - Geïllustreerde kruiden encyclopedie.
- Wikipedia.

Bijenvereniging Heino en Omstreken

Gerrit Volkerink

Bijenvereniging Heino en Omstreken bestaat 85 jaar

De Bijenvereniging Heino is een sub-vereniging van de NVB Wageningen (Nederlandse Vereniging voor Bijenhouders). In Heino is de bijenvereniging opgericht in 1925 door een achttal oudere imkers. Voordat de afdeling Heino bestond, waren de Heinose imkers lid van de vereniging in Raalte. Dit was, gezien de afstand, wat bezwaarlijk. Men kon niet altijd op de vergadering zijn en het vervoer van de suiker (wintervoer) was moeilijk, want die moest uit Raalte gehaald worden, met de fiets of met de trekwagen. De vergaderingen werden gehouden in café Bosch.

In die tijd was het van groot belang om lid te zijn van een bijenvereniging anders kon je niet aan de gedenatureerde suiker komen die door de staat beschikbaar werd gesteld. De suiker werd in melkbussen aangevoerd.

Om het ledental op peil te houden werd er propaganda gemaakt door middel van tentoonstellingen. De eerste tentoonstelling was in 1931 en de tweede in 1933. Aan deze laatste werd een floralia verbonden die een groot succes was. Niet alleen volwassenen maar ook kinderen hadden uit stekken veel goede planten gekweekt. De derde keer werd er als extra attractie een jongveekeuring aan verbonden, die ook zeer geslaagd was. Deze tentoonstellingen werden steeds in het R.k.-verenigingsgebouw gehouden en in totaal werden er vijf georganiseerd. In de oorlogstijd en de slechte jaren erna werd van het houden van tentoonstellingen afgezien.

In 1950 bestond de vereniging 25 jaar en dit werd gevierd op 16 december 1950. Ondanks de gladde wegen waren er veel genodigden en leden met hun echtgenotes aanwezig. De voorzitter, de heer J. Stokvisch, feliciteerde de leden met dit jubileum en bood namens de afdeling de heer H. Horselenberg een horloge aan, als blijk

De heer Willem Jalink op jonge leeftijd.

van dank voor het vele werk dat hij voor de vereniging had gedaan. De secretaris, de heer A.H. Lutje Schipholt, gaf vervolgens een overzicht van de belangrijkste activiteiten van de afgelopen 25 jaar. Hoofdbestuur lid de heer Schwiegers uit Dedemsvaart bracht de gelukwensen over aan de vereniging en schonk een zilveren legmedaille namens de Bijenvereniging Wageningen. De heer Schwiegers memoreerde nog even hoe hij meer dan 25 jaar geleden voor het eerst kennis maakte met een Heino's lid, namelijk de heer Schiphorst op de toen zo bekende heidevelden nabij de 'Hongerige Wolf' tussen Ommen en Hardenberg. De Heinose imkers gingen hier met paard en wagen naar toe. Nu is daar echter geen heide meer te vinden, alleen landbouwgrond, voorbij de glorie van de heide drachten. Burgemeester jonkheer A.J.E.E.C. van der Heyden van Doornenburg was een van de genodigden. Hij was burgemeester van

Heino van 1 mei 1946 tot 16 november 1951. De voorzitter bood hem het erevoorzitterschap van de vereniging aan, dat door de burgemeester gaarne werd aanvaard.

In de vijftiger jaren werd er nog met de bijenvolken in de korven gereisd. Na de heidedracht werden de bijenkorven boven een gat geplaatst en werd er salpeterzuur gebruikt om de bijen te verdoven zodat de imker de honingraten eruit kon snijden.

De jaren 60 en 70 kenmerkten zich meer en meer door het kastimkeren en ook toen werden de drachtgebieden opgezocht en reisden de imkers gezamenlijk naar de net drooggelegde Noord-oostpolder. Hier verzamelden de bijen nectar en stuifmeel van koolzaad en moerasandijvie. Deze planten werden in de polders gebruikt als droogmakers en als stikstofverbeteraars van de nieuwe landbouwgronden. Klompjan Transport uit Heino vervoerde altijd de bijen. Tot begin jaren 80 waren de polders Oostelijk en Zuidelijk Flevoland nog steeds goede drachtgebieden voor de Heinose imkers.

Oudste lid van de vereniging

Op 3 mei 2002 werd de toen 89-jarige Willem Jalink gehuldigd wegens het 77-jarig lidmaatschap. Hij was vanaf de oprichting lid van de afdeling Heino. De heer Jalink werd benoemd tot erelid en kreeg op een feestelijke bijeenkomst in 'De Boskamp' te Dalfsen de gouden imkerspeld uitgereikt. De heer Jalink overleed 20 mei 2005 op 92-jarige leeftijd.

Een mijlpaal in de geschiedenis van de Bijenvereniging Heino was de opening van het publieke bijenschuurtje aan de Averheinoeseweg te Heino. De bouw van het bijenschuurtje kwam in een stroomversnelling toen de proefboerderij Aver Heino de biologische status kreeg. De heer Willem Muller, bedrijfsleider van Aver Heino, droeg de bijenvereniging een warm hart toe en lobbyde voor de komst van het publieke schuurtje. Sindsdien is Aver Heino de vergaderlocatie van de voor- en najaarsvergadering en worden daar de cursusbijeenkomsten gehouden.

Tegenwoordig wordt er veel geïmkerd met Car-

Willem Jalink onder de bijen.

nica- en Buchfastbijen. Deze bijen zijn minder steeklustig en hebben een grotere haaldrift. De koninginnen worden bevrucht in het bevruchtungsstation op Schiermonnikoog of worden door KI bevrucht.

De activiteiten van de vereniging omvatten de laatste jaren ook uit het aanwezig zijn op de stekjesmarkt en al jaren hebben wij een kraam tijdens de Pompdagen in Heino. Tijdens de Pompdagen van dit jaar heeft de 85-jarige vereniging een honingkeuring georganiseerd. De prijzen werden na afloop tijdens de feestavond bij de familie Veldman aan de Twentseweg uitgereikt. Op de najaarsvergadering werden de diploma's uitgereikt aan tien geslaagde cursisten. Het was voor het eerst dat er een cursus door de vereniging Heino en Omstreken was georganiseerd.

Het jaar 2010 is uitgeroepen tot het jaar van de biodiversiteit en de 40 leden tellende vereniging van Heino voelt zich hierbij als een vis in het water. Nieuwe leden zijn uiteraard van harte welkom.

Het wandkleed

Dieni Weulink

*Miep Alberts (91)
ontwerpster van het
wandkleed.
Foto: Joost Pieterse.*

Sinds de gemeentelijke herindeling hangt er in de tentoonstellingsruimte van Omheining het wandkleed uit de raadszaal van het oude gemeentehuis. Dit wandkleed werd gemaakt door ruim 70 Heinose vrouwen uit alle lagen van de bevolking. De organisatie was in handen van de Heinose Vrouwenraad.

Omstreeks 1980 werd begonnen met de voorbereidingen. Er moesten vrijwilligers gezocht worden die bereid waren een flink aantal uren aan dit handwerkobject te willen besteden. Ook moest er een ontwerp gemaakt worden. In Hoonhorst woont de kunstenares Miep Alberts (1919). Zij was bereid het ontwerp te maken. Het resultaat was een voorstelling waarin alle karakters van de Heinose gemeenschap aan de orde kwamen, zoals: de kerken, boerderijen, weilanden, bossen, landhuizen en het vee.

In 1982 werd met de uitvoering van het werk begonnen nadat er stoffen en garens waren verzameld of ingekocht. Onder leiding van enkele groepsleiders werd er elke dag, ook vaak 's avonds, hard gewerkt. Miep Alberts zette in grote lijnen haar ontwerp op de daarvoor bestemde ondergrond. Van de werkzaamheden

werd een dagboek bijgehouden. Op dinsdagmorgen 22 juni 1982 schreef bijvoorbeeld Tini Wichers Schreur: 'Het is voor het eerst dat ik heb geholpen en de koorts heeft me te pakken. Als je er eenmaal aan begint kun je haast niet ophouden. We waren met vier dames en hebben rustig zitten 'klungelen'. Maar in mijn ogen wel zinvol. Het is leuk om te doen en ik ben blij dat ik me opgegeven heb. Volgende week kom ik weer'.

Als je het dagboek leest, dan blijkt dat iedereen het met veel plezier heeft gedaan. Miep Alberts kwam regelmatig het resultaat bekijken en gaf zo nodig commentaar of advies.

Na 28 jaar bezocht de inmiddels 91-jarige Miep Alberts onze verenigingsruimte en bekeek toch wel enigszins trots het wandkleed. Er werden, samen met drie vrijwilligers van toen (Henny Peters, Stien Flipse en Dieni Weulink) herinneringen opgehaald onder het genot van een kopje thee. Miep Alberts woont nog steeds zelfstandig en schildert af en toe. Ze geeft ook nog les aan drie dames. In het verleden heeft zij een aantal praalwagens voor de Stöppelhaene ontworpen.

*Uitstapje
naar Schiphol.*

Een reactie van de heer J.A.A. Knol, Stoevenweg 3, op de rubriek in de Heino Koerier, getiteld 'Uit de Oude Doos'.

Ik las dat foto nr. 88 in het maartnummer van de Heino Koerier, geen reactie had opgeleverd. Helaas kan ik voor wat betreft de personen weinig licht op de zaak werpen, maar qua datering zijn er wel aanknopingspunten. In de eerste plaats duidt de opstelling van de dames er op dat het gaat om een excursie naar Schiphol, de nationale luchthaven, een geliefd uitje in die dagen. Het bordje met fotonummer, vastgehouden door de dame links vooraan, geeft aan dat ook het 'verplichte nummer' van de officiële groepsfoto niet is overgeslagen. De dames staan opgesteld bij een vliegtuigtrap, overigens niet voor de deur van het vliegtuig want die zat aan de andere kant! Nu de datering van de foto: het vliegtuig is een Douglas DC-4-1009, de civiele versie van het voor de Amerikaanse luchtmacht ontwikkelde en in de Tweede Wereldoorlog heel veel gebruikte transportvliegtuig Douglas C-54, de viermotorige grote broer van de beroemde Douglas DC-3, bekend als de Dakota. De toenmalige directeur van de KLM, tevens oprichter Albert Plesman, had al vóór het einde van de oorlog bij de Amerikaanse fabriek bestellingen geplaatst voor de DC-4 en er ook voor gezorgd snel overtol-

lige militaire DC-4's aan te kopen. Daardoor kon de KLM direct na de bevrijding het luchtvervoer hervatten en zo zijn plaats als vooraanstaande luchtvaartmaatschappij hernemen.

De op de foto afgebeelde DC-4-1009 werd al op 26 april 1946 aan de KLM geleverd en als de PH-TAS 'Schiedam' ingezet voor de lijnvluchten. De DC-4 werd ook wel 'Skymaster' genoemd. De meeste kregen daarnaast de naam van een Nederlandse stad, zoals de andere direct naoorlogse KLM vliegtuigen. De 'Schiedam' vloog onder verschillende registraties tot 1957 bij de KLM, afwisselend vanuit Nederland en bij het West Indische bedrijf van de KLM.

Mijn echtgenote schatte aan de hand van de mode-details bij de dames het tijdstip van de foto op begin jaren vijftig. Aangezien de 'Schiedam' ook in de jaren 1952 tot 1954 vanuit Nederland werd ingezet, zou in die jaren een excursie van Heinose dames naar Schiphol heel goed tot deze foto geleid kunnen hebben.

Het vliegtuig heeft overigens nog vele jaren, eerst in Frankrijk en later in Afrika rondgevlogen. Het is pas in de jaren zeventig gesloopt.

*Vraag van de werkgroep Documentatie:
Herkent iemand misschien de dames op de foto?*

Wintertied

De winter is de troage tied van blauwig gries,
det òver Sallands stille velden lig:
een vroage um licht, die nog gien antwoord krig...
Wie wachten en berusten wil dut wies.

Want 't is de tied van dankbaer òverzien
de moanden, toen in zommerse òvervloed
de zonne schunk zien lèvenswärke gloed
en de natuur oons rieke kleuren had te biën.

Noe hänk det grieze lege bòòm het laand,
't valt kleumend kòòld op oons, alleen
noa held're nachten, as het knisterend vrös,
stiet mangs de märkehemel èëm in braand
en löt het winterlicht zich blinkend zien
op witte iezel an de takken en in 't grös.

Henk van der Veen sr.
Uit: 'Op zien Heino's', Veerde bundel.

Kom, pluk en geniet

Dieni Weulink

Onder deze titel heeft de werkgroep Kruidentuin 'Allegaardje' een nieuwe folder uitgebracht. Het doel van de folder is de mensen kennis te laten maken met de kruidentuin die door de werkgroep wordt onderhouden. Iedere inwoner van Heino kan er naar hartelust gebruik van maken.

Heeft u wel eens verse rucola of goudsbloemblaadjes geplukt om uw salade mee op te fleuren? Of heeft u al eens rozemarijn of pepermunt

geplukt om er thee van te trekken? De werkgroep geeft u antwoord en advies op al uw vragen omtrent het gebruik van kruiden.

Iedere woensdag is er iemand op de tuin die zich achter de Maelderieje bevindt (in de zomer 's morgens, in de winter 's middags).

Wilt u de folder eens bekijken?

Deze is af te halen bij de Maelderieje op maandagmorgen van 10.00 tot 13.00 uur.

Gebruik onbekend

Dieni Weulink

In het archief van de Heemkundevereniging bevinden zich twee voorwerpen waarvan het gebruik onbekend is.

Het eerste voorwerp is een ijzeren blokje van 4 bij 4 centimeter met een puntig oppervlak. Het lijkt op een hakblok waarmee vlees mals geslagen werd. Zeker is dat het een onderdeel ergens van is want aan de achterzijde zit een ronde pin met een inkeping.

Het tweede voorwerp is van verschillende materialen (o.a. ijzer en koper). Ook dit voorwerp is waarschijnlijk een onderdeel van iets anders. De gehoekte tandjes zijn beweegbaar. Zij kunnen heen en weer bewogen worden waardoor de stand van de tandjes verandert.

Wie weet waarvoor deze voorwerpen gebruikt werden?

Voorwerp 1.

Foto's: Joost Pieterse.

Voorwerp 2.

Reacties kunnen gestuurd worden naar:

Dieni Weulink, Korenbloem 1. Telefoon 391698 of per e-mail ton.weulink@kpnplanet.nl

Al weer 20 jaar geleden 4e kwartaal

Marijke Donath

*Fietspad tussen kasteel 't Nijenhuis en kinderoord De Schaarshoek.
Foto: Joost Pieterse.*

3-10-90

Recreatiegemeenschap Salland denkt een dezer dagen de onderhandelingen met grondeigenaren af te kunnen ronden over de aanleg van een (recreatief) fietspad langs de weg 't Nijenhuis. Voorlopig gaat het alleen om de aanleg langs het gedeelte tussen kasteel 't Nijenhuis en kinderoord De Schaarshoek. Het pad komt achter de bomenrij te liggen naast de monumentale klinkerweg die de verbinding vormt tussen kasteel 't Nijenhuis en Heino. Er is gekozen voor een fietsroute vanaf Wijhe, omdat men vandaar via de reeds aanwezige fietspaden gemakkelijk in Salland kan komen. Bovendien vormt de pont over de IJssel bij Wijhe een goede mogelijkheid om aansluiting te vinden bij fietsroutes in Gelderland.

Over de aanleg van een pad over het Ezeldijkje is geen overeenstemming bereikt met de eigenaar. Daarom zal de fietser straks aangewezen zijn op het nieuwe pad langs 't Nijenhuis. Daarbij zal ook gebruik gemaakt moeten worden van enkele verharde wegen. De Recreatiegemeenschap heeft al eerder gesteld daar niet voor te voelen.

24-10-90

Met enkele kritische kanttekeningen ging de raad van Heino gisteravond accoord met de aankoop van enkele percelen grond in Lierderholthuis voor de bouw van woningen. Het gaat om een hectare grond van de maatschap Ogink.

De raadsleden vonden dat er teveel ongebruikelijke clausules waren aanvaard om de grond in bezit te krijgen. Burgemeester A.W.P van den Berg antwoordde dat na overleg toch een redelijke overeenkomst is bereikt. Het aankoopbedrag is 210.000 gulden. VVD-er S. de Graaf zei met dit bedrag uit de voeten te kunnen. Het terrein ligt nabij de bestaande bebouwing en voorzieningen.

Uitgangspunt bij de keus is tevens geweest dat de agrarische bedrijfsvoering zo min mogelijk moest worden belemmerd. Ook wilden B en W voorkomen dat een agrarisch bedrijf zou moeten worden verplaatst. Het gebied is snel bouwrijp te maken. Over de locatiekeuze is overeenstemming bereikt met Plaatselijk Belang Lierderholthuis.

30-10-90

Nog deze winter zal Camping Heino op de riolering worden aangesloten. Tegelijkertijd zullen enkele nabijgelegen woningen aan de Lemelerveldseweg en enkele zomerhuisjes aan de Schoolbosdwarweg hierop worden aangesloten. Met de gemeente Raalte is overleg gaande over het doortrekken van de riolering naar de camping Krieghuusbelten. De extra kosten daarvan zijn gering. Deze week geeft het Raalter college uitsluitel. De totale kosten worden geraamd op 250.000 gulden. Een deel daarvan zal terugverdiend worden via de rioolrechten die na aansluiting gegeven kunnen worden.

31-10-90

Omdat het aantal meldingen van honden bij de gemeente achterloopt bij het aantal afmeldingen, heeft het Heinose college het vermoeden dat veel burgers verzwijgen dat ze een hond hebben. Daarom zal de gemeente een parttimer aanstellen die in de namiddag en vooravond huis aan huis zal gaan in de gemeente om het hondenbezit te inventariseren.

13-11-90

Bij het doen van Sinterklaasinkopen kunnen de inwoners van Salland straks op bepaalde tijden en met sommige lijnen gratis gebruik maken van de streekbus. De Veluwe Autobusdienst (VAD) laat de inwoners van Salland tien dagen lang gratis kennismaken met het nieuwe afroepbussysteem. Vanaf 25 november rijdt de bus alleen als reizigers zich van tevoren hebben gemeld.

Het nieuwe systeem moet voorkomen dat er lege bussen rijden en dat passagiers lange tijd moeten wachten. Op bepaalde lijnen zullen de reizigers 's avonds na zessen en op zondag moeten bellen als ze met de bus willen reizen. Wordt er niet gereserveerd, dan rijdt de bus niet. De afroepbus betekent voor de reiziger een hele omschakeling. Vandaar de nu georganiseerde kennismakingsactie die financieel gesteund wordt door de provincie.

De afroepbus zal o.a. gaan rijden op de verbindingen tussen Ommen, Raalte, Luttenberg,

Lemelerveld, Heino en Wijhe. Bewoners van Salland krijgen een doosje thuisbezorgd met een gratis busboekje waarin de nieuwe dienstregeling voor het gehele gebied is opgenomen. Tevens wordt het hele systeem uit de doeken gedaan. De gratis vervoeractie geldt voor de periode van 25 november tot en met 4 december. Deze periode is bewust gekozen in verband met het extra te verwachten reizigersaanbod tijdens de koopavonden rond Sinterklaas.

21-11-90

In de gemeente Heino wordt de komende weken een onderzoek gehouden naar de woonwensen van haar inwoners van 55 jaar en ouder. Aan 450 personen uit Heino, Laag Zuthem en Lierderholthuis wordt de komende week gevraagd een enquêteformulier in te vullen.

Met dit onderzoek is Heino een van de eerste gemeenten die op deze manier zicht probeert te krijgen op de specifieke woonwensen van 55-plussers. Er wordt zowel gevraagd naar wensen op het gebied van nieuw te bouwen woningen als van bestaande woningen. Op het gebied van nieuwbouw wordt gekeken naar onder meer de belangstelling voor seniorenwoningen, eenpersoonswoningen en bijzondere faciliteiten zoals een douche op de begane grond en drempelloze woningen. Er wordt echter ook geïnformeerd of men wensen heeft ten aanzien van aanpassingen aan de huidige woning.

'Het is immers heel goed denkbaar dat mensen helemaal niet willen nadenken over een andere woning. Dat ze het liefst willen blijven wonen waar ze nu wonen. Zij hebben misschien wel behoefte aan voorzieningen of aanpassingen van hun huidige woning. Ook daar willen we informatie over. Het maakt dan niet uit of het een koop- of huurwoning is. We willen graag weten welke wensen er zijn', zo motiveert Jan Nijkamp namens de gemeente de brede opzet van het onderzoek.

28-11-90

De actie van de werkgroep 'Behoud Postkantoor' heeft maar liefst 1900 handtekeningen opgeleverd. Gisteravond heeft initiatiefneemster

Het oude postkantoor kort voor de afbraak.

Dieni Weulink de handtekeningen overhandigd aan J. Ybema van het Heinose kantoor. Deze stelde onder de indruk te zijn van het resultaat, maar dat hij persoonlijk ook niet meer is dan een klein radertje bij PTT-Post. Op zijn beurt gaf Ybema de handtekeningen door aan de heer A. Spikman, directeur van het rayonkantoor Raalte. Maar helaas, in zijn korte en zakelijke antwoord gaf deze de aanwezigen weinig hoop. De besluiten vloeien volgens Spikman voort uit het landelijke beleid, gebaseerd op landelijke criteria.

Hij bestreed verder dat hij een tegenstander zou zijn van de gevoerde actie, zoals gesuggereerd werd. 'Ik was tegen het voeren van actie op het kantoor, niet tegen de actie zelf', aldus Spikman. Verder wees hij op het feit dat het omzetten van een postkantoor in een agentschap zeker niet in hoeft te houden dat het voorzieningenniveau daalt. Alleen een stamkaart voor het openbaar vervoer is bij een agentschap niet te krijgen, verder vallen er geen voorzieningen weg. En bovendien kan het pakket voorzieningen in de toekomst, volgens Spikman, ook in positieve zin nog veranderen. Hoewel de rayon-directeur dus geen enkele nieuwe hoop bracht, zei hij toe zijn superieuren op de hoogte te brengen van de Heinose actie. Dieni Weulink sloot af met de constatering: 'Vanaf nu moeten we duimendraaien'.

7-12-90

'Naaldhakkencultuur als de gesel van moeder natuur. Warempel een fenomeen om tegen ten strijde te trekken', vindt baron Van Voorst tot

Voorst. Oprukkende beschaving bedreigt namelijk de Zeedijk op het landgoed Den Alerdinck. Snode plannenmakers willen in het kader van de ruilverkaveling Salland West dit zandpad en een parallelweg voor fietsers verharderen. Schrikbeelden ziet de baron al opdoemen: 'mensen die wel willen wandelen en fietsen maar geen vieze voeten wensen. Bah!!'

De Zeedijk in Heino, eiland van rust. Verzekerd genot voor heel wat telgen uit adellijke geslachten en misschien wel inspiratie voor de soms briljante plannen die hier rijpten. Maar dat is vaderlandse geschiedenis. De werkelijkheid is een stuk minder romantisch.

Natuurlijk is de baron ook een gewoon mens en goed democraat. Hij heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid om bezwaren in te dienen. Maar die werden gewoon van tafel geveegd. En wat moet je dan als edelman? Als die beslissing je werkelijk door de ziel snijdt, kun je moeilijk met eikels gaan gooien of zo. En eerlijk is eerlijk: hij strijdt ook wel degelijk voor een goede zaak. Kruip maar eens in de huid van een ree en bedenk dan eens hoe het zou zijn om ineens hordes fietsers aan je voorbij te zien trekken.

En er zitten heel wat reeën op Den Alerdinck. Ludiek moet het protest zijn, maar toch ook met enige autoriteit. Het blijft bij een vlammend gedicht bij een overheerlijke Heinose koek. 'Ruilverkaveling oké, echter zonder Alerdinck II. Grond en recreatief gebruik met behoud van natuurwaarden is onze wens, derhalve deze boerenzakdoek als symbool van de natuurminnende buitenmens'.

7-12-90

Vierhonderdvijftig boeren, medewerkers en bestuursleden hebben tijdens de najaarsledenvergadering van de zuivelcoöperatie Heino Krause nog geen antwoord kunnen vinden op de vraag welke richting het bedrijf uit moet. Door ontwikkelingen op de Europese zuivelmarkt is het overduidelijk dat Heino-Krause het roer de komende jaren moet omgooien. Daar was iedereen het wel over eens, maar daar bleef het tevens bij.

Men had de keuze uit drie varianten: zelfstandig

verder met de oprichting van een verkoopapparaat; fuseren met een grote zuivelcoöperatie of samenwerken met een particuliere zuivelonderneming.

De gemoederen liepen menig keer hoog op. Diverse leden vonden dat ze van het bestuur te weinig informatie kregen om een echt oordeel te kunnen vellen. Het bestuur op zijn beurt wenste uit oogpunt van onderhandelingsbelangen niet met namen en concrete cijfers te komen. De afgelopen zeven maanden zijn met twaalf bedrijven oriënterende gesprekken gevoerd.

Aan het eind van de vergadering was er voor de Heino-Krauseleden slechts één aspect duidelijk: er breekt voor iedereen een onzekere maand aan. Over enkele weken zal de uitslag van de enquête bekend gemaakt worden. Rond de jaarwisseling hoopt het bestuur meer uitgewerkte voorstellen aan de leden te kunnen voorleggen.

28-12-90

Het kringloopbedrijf in Heino gaat zich intensiever met het scheiden van 'waardevol' afval bezig houden. Dat staat in het rapport 'Afvolverwijdering', dat door het college van B en W is uitgebracht. Omdat per 1 april volgend jaar met het ophalen van groente-, fruit- en tuinafval, zal worden begonnen, wordt het schillenproject van het kringloopbedrijf opgeheven. Het college wil dit verlies voor het kringloopbedrijf compenseren.

De tijd die het kringloopbedrijf overhoudt door het wegvallen van het schillenproject kan worden opgevuld door het inzamelen van andere afvalcomponenten. Naast het grof huisafval (koelkasten en dergelijke) en textiel zal het bedrijf zich ook bezig houden met het ophalen van glas, blik, papier, oud ijzer en kunststof. Hiertoe zal de opslagcapaciteit worden vergroot. De gemeente stelt zich ten doel om het groente-, fruit- en tuinafval in de toekomst voor honderd procent op te halen.

Hiervoor krijgen de huishoudens een container met een inhoud van 140 of 240 liter en een speciaal emmertje van zeven liter. Het klein chemisch afval zal volgens het rapport een aantal

Eppe van Leusen aan het werk bij het kringloopbedrijf.

keren per jaar huis-aan-huis opgehaald kunnen worden met een chemokar. Daarbij blijft voor elke inwoner de mogelijkheid bestaan dit afval naar een depot te brengen.

Voorts ligt het in de bedoeling om naast het gebruik van de glasbollen het glas, blik en papier met behulp van boxen huis-aan-huis op te laten halen.

Het kunststof zal enkele keren per jaar op vaste data in het voor- en najaar kunnen worden meegegeven. Het landbouwplastic kan op enkele locaties afgegeven worden, zoals bijvoorbeeld bij de gemeentewerf en de verkooppunten van landbouwplastic.

Van de bestuurstafel

Volgend jaar viert de vereniging haar 30-jarig jubileum. Donderdagavond 24 maart is er een feestelijke avond met de presentatie van het boek 'De Canon van Heino'. Op vrijdag 25 maart en zaterdag 26 maart wordt 'Open Huis' gehouden met allerlei activiteiten.

Op 19 oktober gaf de heer Wim Schrijver uit Hoonhorst aan de hand van Google Earth een boeiende lezing over Hoonhorst. Het dorp heeft een rijke geschiedenis en de Historische Werkgroep Hoonhorst is bezig zoveel mogelijk over Hoonhorst vast te leggen. Er waren bij de lezing van Omheining 55 leden aanwezig.

Tweede kerstdag wordt weer onze traditionele kerstwandeling gehouden. Informatie hierover treft u bij deze 'Omheining' aan.

De vrijwilligers van het eerste uur verdwijnen langzamerhand uit onze vereniging in verband met hun leeftijd of door overlijden. Wie interesse heeft voor één van de werkgroepen is van harte welkom. De werkgroepen worden in het colofon van dit blad vermeld.

Schenkingen

- Van mevrouw W. Hoefsloot-van den Berg, Davenschot 23, een hoeksteun.
- Van mevrouw D. Koenjer, De Rikke 7, een doodshemd.
- Van mevrouw E.Y. Kwakkel-Knopert, de Genestetstraat 55, Zwolle een kapje dat werd gedragen door de weesjes in het weeshuis.
- Van mevrouw Inge Rensen van de Archeologische werkgroep Nieuw Heeten, bidprentjes en het wandelboekje voor natuurvrienden door Jac. P. Thijsse uit 1900.
- Van mevrouw M. Vonk, Davenschot 38, een naaidoos met inhoud.
- Van de dames A. en W. Willigenburg, Kastanje 9, een handwerkbijlage uit het tijdschrift van A.W. Sijthoff's uitg. mij te Leiden d.d. 5 oktober 1909.
- Van de heer P. Weller, Davenschot 39, het boek 'Heino in crisisjaren en oorlogstijd' en het boek 'De geschiedenis van de N.H. kerk in Wijhe' evenals een groot aantal contactbladen Omheining.
- Van mevrouw M.F.P. van Geest, Kloostermanshof 11, een baby-uitset uit de jaren dertig en peuterkleding uit de jaren zeventig van de vorige eeuw.
- Van de familie Van Dam-Brilman, de Cingel 31, een ouderwetse schrijfmachine.
- Van de heer A.J. Heuven, Hogebroeksweg 33, Raalte, een 10 liter melkemmer.

Bestuur en redactie van Omheining
wensen alle lezers fijne Kerstdagen en een
voorspoedig 2011

'OMHEINING'

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein 'omheint', in ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

**Vereniging voor Heemkunde
'Omheining' te Heino**
Canadastraat 6, 8141 AC Heino
Tel. 0572-394562

E-mail: omheining@planet.nl
Website: www.omheining.net

Secr.: Acacia 25, 8141 TL Heino,
Tel. 0572-391986

Rabobank Heino: rek.nr. 3271.12.271

Contributies:

Leden € 15,00 per jaar (elk volgend gezinslid
€ 7,50 per jaar); portokosten € 6,00 per jaar
Losse nummers € 5,00 (max. 24 pagina's)
Themanummers € 6,00

Ledenadministratie

G.M. Rosendaal-Kroes,
Nieuwe Wetering 7, 8144 RA Lierderholthuis,
tel. 391798

Bestuur

H. Hofman, voorzitter,
Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, tel. 392593
M.J.M. Bisschop, vice-voorzitter,
Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, tel. 392499
J.K. Pruim-Reinders, secretaris,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986
D.J. Buitenkamp, penningmeester,
Schoolstraat 1, 8141 EN Heino, tel. 391873
G.H.M. ten Berge-Elferink, Delmterweg 8,
8141 PJ Heino, tel. 391803
B.J. Horstman, De Horst 10,
8141 BA Heino, tel. 392622
J.H.M. Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8,
8141 GK Heino, tel. 392560
G.M. Rosendaal-Kroes, Nieuwe Wetering 7,
8144 RA Lierderholthuis, tel. 391798
G.J. Veltkamp, Canadastraat 60,
8141 AE Heino, tel. 391292

Werkgroepen

1. Folklore

Contactpersonen: J.H.M. Meulman-Kortstee,
Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, tel. 392560
en J.M.W. Kappert-Kogelman,
Davenschot 30, 8141 BD Heino, tel. 392806

2. Foto en Video

Contactpersoon: D.A. Weulink-Jansen,
Korenbloem 1, 8141 DG Heino, tel. 391698

3. Genealogie - Documentatie

Contactpersoon: J.K. Pruim-Reinders,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

4. Geschiedenis

Contactpersoon: J. Peters,
Woolthuisweg 39, 8141 RX Heino, tel. 391914

5. Historische Gebruiksvoorwerpen

Contactpersoon: G.J. Veltkamp,
Canadastraat 60, 8141 AE Heino, tel. 391292

6. Kruidentuin 'Allegardje'

Contactpersoon: G.H.M. ten Berge-Elferink,
Delmterweg 8, 8141 PJ Heino, tel. 391803

7. Streektaal

Contactpersoon: B.J. Horstman,
De Horst 10, 8141 BA Heino, tel. 392622

8. Tentoonstellingen

Contactpersoon: M.J.M. Bisschop,
Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, tel. 392499

Tijdschrift 'Omheining'

Redactie-adres:
Canadastraat 6, 8141 AC Heino
tel. 0572-394562

Redactie

D.A. Weulink-Jansen, Korenbloem 1
8141 DG Heino, tel. 391698, eindredactie
E-mail: ton.weulink@kpnplanet.nl
J.K. Pruim-Reinders, Acacia 25
8141 TL Heino, tel. 391986
A. van de Wetering, De Haarstraat 33,
8141 EW Heino, tel. 392330, vormgeving / opmaak

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

Druk: Sonodruk, Heino

ISSN 1384-8461